

DECISIO

ACTUALISATIE ONDERZOEK ARBEIDSMIGRANTEN PROVINCIE LIMBURG

EINDRAPPORTAGE, 14 AUGUSTUS 2024

DECISIO

TITEL

Actualisatie onderzoek arbeidsmigranten provincie Limburg

DATUM

14 augustus 2024

STATUS RAPPORT

Definitief eindrapport

OPDRACHTGEVER

Provincie Limburg

PROJECTTEAM DECISIO

Daan van Gent

Floortje Cieraad

Thijs Visscher

CONTACTGEGEVENS DECISIO | ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Valkenburgerstraat 212

1011 ND Amsterdam

T 020 - 67 00 562

E info@decisio.nl

I www.decisio.nl

Foto voorblad: beeldbank provincie Limburg

4.2	Prognose naar werkgemeente.....	35
4.2.1	Noord-Limburg.....	35
4.2.2	Midden-Limburg.....	36
4.2.3	Zuid-Limburg.....	36
4.3	Prognose naar woongemeente.....	37
4.3.1	Noord-Limburg.....	37
4.3.2	Midden-Limburg.....	38
4.3.3	Zuid-Limburg.....	39
4.4	Prognose huisvestingsopgave.....	40
4.5	Overzicht prognoses.....	41
5.	Verdieping doelgroep arbeidsmigranten: behoeften woningmarkt en integratie.....	44
5.1	Karakteristieken respons.....	44
5.1.1	Aanpak verspreiden enquête.....	44
5.1.2	Karakteristieken van de respondenten.....	44
5.2	Resultaten.....	47
5.2.1	Huisvestingsbehoeften.....	47
5.2.2	Integratiebehoeften.....	50
5.3	Conclusies.....	54
5.3.1	Conclusies huisvestingsbehoeften.....	54
5.3.2	Conclusies integratiebehoeften.....	54
6.	Behoeften vanuit gemeenten.....	56
6.1	Inzichten vanuit gesprekken met gemeenten en intermediaire organisaties.....	56
6.2	Behoeften en knelpunten.....	59
6.3	Beleidscontext.....	61
7.	Behoeften werkgevers.....	65
7.1	Karakteristieken respons.....	65
7.1.1	Aanpak verspreiden enquête.....	65
7.1.2	Karakteristieken van de respondenten.....	65
7.1.3	Inzet arbeidsmigranten in de toekomst.....	70

DECISIO

7.2	Het inhuren van arbeidsmigranten	71
7.2.1	Motief	71
7.2.2	Werven van arbeidsmigranten	71
7.3	Huisvesting	72
7.4	Integratie van arbeidsmigranten	73
7.4.1	Taal	73
7.4.2	Administratie	74
8.	Conclusies	76
	Bijlage 1. Vragenlijst enquête arbeidsmigranten	82
	Bijlage 2. Vragenlijst enquête bedrijven	89
	Bijlage 3. Achtergronddata	100

Managementsamenvatting

In opdracht van de provincie Limburg in afstemming met de Stuurgroep Internationale Werknemers heeft Decisio onderzoek gedaan naar de doelgroep arbeidsmigranten die wonen en werken in de provincie. Het betreft een actualisatie van een eerder uitgevoerd onderzoek in 2020. Het doel van het geactualiseerde beeld is om hernieuwd inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de omvang van arbeidsmigranten per gemeente in Limburg en wat de verwachting is ten aanzien van de omvang en behoeften wat betreft de woon- en leefomgeving van deze groep in de nabije toekomst. Behalve een kwantitatief onderzoek op basis van het gebruik van CBS Microdata (zie kader) gaat het hier ook om een kwalitatief onderzoek waarbij arbeidsmigranten, werkgevers en gemeenten in Limburg zijn bevraagd middels vragenlijsten (in de vorm van enquêtes en interviews) over werken, wonen en samenleven in Limburg.

Definitie arbeidsmigrant

Het CBS geeft geaccrediteerde organisaties toegang tot de databestanden op basis waarvan het CBS haar statistieken opstelt (de zogenaamde 'CBS Microdata'). Decisio heeft toegang tot CBS Microdata en gebruikt dit om de 'Monitor internationale werknemers' op te stellen op basis van diverse uitgangspunten, waaronder:

- De werknemer werkt in Nederland
- De werknemer heeft de buitenlandse nationaliteit (oftewel: geen Nederlandse nationaliteit)
- De werknemer verdient een inkomen uit 'actieve arbeid'. Oftewel, internationale werknemers zijn niet in de monitor opgenomen wanneer zij bijvoorbeeld een uitkering ontvangen, of werkloos zijn.
- De groep internationale werknemers bestaat uit kenniswerkers en arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten zijn internationale werknemers die niet aan de looneisen voor de kennismigrantenregeling voldoen (tabel 1.1). In dit onderzoek wordt alleen naar de groep arbeidsmigranten gekeken.

Nb. de monitor houdt geen rekening met het type dienstverband. ZZP'ers maken geen deel uit van dit onderzoek, net zomin als arbeidsmigranten die (tijdelijk) geen werk hebben.

In dit onderzoek koppelt Decisio binnen CBS Microdata arbeidscontract-informatie aan diverse persoonsgegevens. Op gemeenteniveau geeft de monitor vervolgens onder meer inzicht in het aantal arbeidsmigranten dat in een gemeente woont en/of werkt, in welke sector zij werkzaam zijn, hoe lang zij in Nederland economisch actief zijn en het land van herkomst.

De arbeidsmigranten die ingeschreven staan in het Registratie Niet-ingeschrevenen komen wel terug in de data naar werkgemeente: ze werken namelijk in Nederland, betalen hier belasting en daarom is het bekend in welke gemeente ze werken. Een woonlocatie is van deze groep niet bekend, daarom komen arbeidsmigranten die in de RNI ingeschreven staan niet voor in de data naar woongemeente. In sommige gevallen is van grensarbeiders (arbeiders die in Limburg werken, maar in Duitsland of België wonen) hun woonlocatie wel bekend.

Aantallen en ontwikkeling

De populatie arbeidsmigranten werkend in Limburg groeit sterker dan gemiddeld in Nederland. Het aantal werkende arbeidsmigranten in Limburg verdubbelde van 39.860 in 2017 naar 82.895 in 2022. Dat komt neer op een gemiddelde jaarlijkse groei van 16 procent, terwijl de gemiddelde groei in deze periode landelijk 10 procent bedroeg. Op basis van WLO-2015 scenario's en de trend tussen 2010 en 2022 zijn verschillende prognoses gemaakt. Daaruit komt naar voren dat de populatie naar verwachting zal blijven groeien in de komende jaren, naar verwachting werken in 2030 tussen de 96 duizend en 112 duizend arbeidsmigranten in Limburg. Robotisering en automatisering kan een dempend effect hebben op deze toename, maar op dit moment lijkt het inhuren van arbeidsmigranten financieel voordeliger dan investeren in robotisering en automatisering.

In 2022 werkten in Limburg **82.895** arbeidsmigranten. Tussen 2017 en 2022 nam dit aantal jaarlijks toe met gemiddeld **16%**

Ook het aantal arbeidsmigranten dat in de Basisregistratie Personen (BRP) geregistreerd stond nam sterk toe tussen 2017 en 2022. In 2017 stonden er 17.775 arbeidsmigranten ingeschreven in de BRP in Limburg, in 2022 waren dit er 27.845 (het gaat hier om arbeidsmigranten die in een Limburgse gemeente wonen). Op basis van WLO-2015 scenario's en de trend tussen 2010 en 2022 zijn verschillende prognoses opgesteld. Daaruit komt naar voren dat de populatie zal blijven groeien, naar verwachting wonen er in 2030 tussen de 39,5 duizend en 58 duizend BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in Limburg.

In 2022 woonden in Limburg **27.845** BRP-geregistreerde arbeidsmigranten. Tussen 2017 en 2022 nam dit aantal jaarlijks toe met gemiddeld **9%**

Werksectoren

Van het grootste deel (62 procent) van de arbeidsmigranten die in Limburg werken, is niet bekend in welke sector zij precies werken. Deze groep staat ingeschreven bij een uitzendbureau, waardoor de werksector niet bekend is. Het is aannemelijk dat een groot deel van de arbeidsmigranten seizoenswerk doet omdat 66 procent van de arbeidsmigranten in 2022 op dat moment korter dan een jaar in Limburg verbleef. In augustus 2022 was het aantal arbeidsmigranten op het hoogtepunt en werkten circa 50.000 arbeidsmigranten in Limburg.

66% van de arbeidsmigranten
werkend in Limburg werkte er in 2022
korter dan 1 jaar

Dat het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten lager ligt dan het aantal werkende arbeidsmigranten in Limburg, betekent niet dat er in Limburg minder arbeidsmigranten wonen dan werken. Vaak ligt de BRP-registratie onder arbeidsmigranten significant lager dan dat er daadwerkelijk wonen, onder andere omdat inschrijving pas verplicht is na een verblijf in Nederland vanaf vier maanden, daarnaast is bekend dat een deel van de arbeidsmigranten die in Limburg werkt over de grens woonachtig is in België of Duitsland. Van de arbeidsmigranten die in Limburg werken, woont circa 73 procent in Limburg en 27 procent elders in Nederland of over de grens. Van de BRP-geregistreerde arbeidsmigranten die in Limburg wonen, werkt circa 67 procent in Limburg en circa 33 procent elders in Nederland of over de grens.

73% van de werkende arbeidsmigranten in
Limburg is ook woonachtig in Limburg.
33% van de arbeidsmigranten woonachtig
in Limburg werkt buiten Limburg

Woonbehoeften

We hebben middels een breed verspreide enquête respons gekregen van 232 arbeidsmigranten die wonen en/of werken in de provincie Limburg. 98 van deze

ondervraagde arbeidsmigranten (42 procent) geven aan tevreden te zijn met hun huisvesting. 74 respondenten (32 procent) geven aan hier neutraal tegenaan te kijken en 55 respondenten (24 procent) zijn ontevreden. De knelpunten hebben vooral te maken met de huurlasten en een gebrek aan privacy in de woonruimte. Het vinden van woonruimte wordt door arbeidsmigranten over het algemeen als makkelijk ervaren. Dit komt mogelijk doordat een ruime meerderheid (84 procent) huisvesting vindt via de werkgever.

42% van de ondervraagde arbeidsmigranten is tevreden over zijn/haar woonsituatie. Wel is er meer behoefte aan **privacy**

Huisvestingsopgave

Gemeenten en werkgevers hebben geen concreet beeld van de huisvestingsopgave in 2030. Wel geven zowel de gemeenten als de werkgevers aan dat de opgave om verschillende redenen groot zal zijn. Zij geven aan een toename van arbeidsmigranten te verwachten, terwijl gemeenten een verschillende opstelling hebben qua welwillendheid om huisvesting te organiseren. Daarnaast spelen de stijgende kosten door toenemende druk op de woningmarkt, regelgeving en beleid rondom huisvesting (zowel lokaal als nationaal), en een mogelijke instroom van arbeidsmigranten werkend in Duitsland of Noord-Brabant ook een rol bij de grootte van de huisvestingsopgave.

Richting 2030 zijn volgens onze prognose tussen de 5.900 en 11.900 extra woningen nodig voor arbeidsmigranten in Limburg. Dit is een inschatting op basis van het aantal arbeidsmigranten dat zowel in Limburg werkt als woont in 2022 en 2030. De arbeidsmigranten die in Limburg wonen maar niet in Limburg werken, zijn hierin niet meegenomen.

Een overzicht van de verschillende prognoses (ook per regio) is opgenomen in Tabel S.1.

Tabel S.1 Overzicht prognose werkende en BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten

	Regio	Huidig	Trend 2030	WLO-laag 2030	WLO-hoog 2030
Prognose werkende arbeidsmigranten in Limburg	Noord-Limburg	53.360	75.000	55.000	60.000
	Midden-Limburg	12.880	16.000	15.000	19.000
	Zuid-Limburg	16.655	21.000	26.000	31.000
	Limburg (totaal)	82.895	112.000	96.000	110.000
Prognose BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in Limburg	Noord-Limburg	11.425	17.000	15.000	21.000
	Midden-Limburg	5.815	8.000	8.000	12.000
	Zuid-Limburg	10.605	14.500	20.000	25.000
	Limburg (totaal)	27.845	39.500	43.000	58.000
Prognose huisvestingsopgave	Limburg (totaal)	-	-	5.900	11.900

Integratiebehoefte

Hoewel de meeste arbeidsmigranten een toekomst voor zich zien in Nederland (65 procent) en Nederland zouden aanbevelen bij familie en vrienden (74 procent), voelt maar een klein deel (29 procent) zich onderdeel van de Nederlandse maatschappij. Dit komt doordat arbeidsmigranten in grote mate een taalbarrière ervaren en maar weinig met Nederlanders in aanraking komen. Aangegeven wordt dat dit ten eerste ontstaat door de opstelling van Nederlanders naar arbeidsmigranten. Sommige arbeidsmigranten geven in de enquête aan dat ze het idee hebben dat Nederlanders een negatief beeld hebben van arbeidsmigranten of dat ze Nederlanders over het algemeen niet vriendelijk vinden. Ten tweede liggen veel voorzieningen voor arbeidsmigranten niet nabij de voorzieningen voor Nederlanders. Daarnaast geven arbeidsmigranten aan weinig hulp te krijgen bij het integreren in de Nederlandse maatschappij. Ze weten niet waar relevante informatie te vinden is en ervaren te weinig vrije tijd om de Nederlandse taal en cultuur eigen te maken. Gemeenten geven op hun beurt aan het lastig te vinden om arbeidsmigranten te voorzien van relevante informatie. We constateren om bovenstaande redenen dat op dit punt nog enkele uitdagingen gelegen zijn.

65% van de ondervraagde arbeidsmigranten ziet een toekomst voor zich in Nederland. **29%** voelt zich onderdeel van de maatschappij

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2020 deed Decisio in opdracht van Provincie Limburg namens de Stuurgroep Internationale Werknemers¹ onderzoek naar internationale werknemers in alle gemeenten in Limburg. De opdracht die destijds voorlag was het verschaffen van inzicht in de ontwikkeling van de omvang van deze doelgroep en wat de verwachting is ten aanzien van de behoeften wat betreft de woon- en leefomgeving van deze groep in de nabije toekomst. Het periodiek monitoren van data over internationale werknemers werd als actielijn opgenomen in de Visie internationale werknemers van de Stuurgroep.

In afstemming met de Stuurgroep Internationale Werknemers heeft Provincie Limburg Decisio gevraagd om in 2024 een actualisatie uit te voeren van het in 2020 uitgevoerde onderzoek. Het doel van het geactualiseerde beeld is om hernieuwd inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de omvang van arbeidsmigranten per gemeente in Limburg en wat de verwachting is ten aanzien van de omvang en behoeften wat betreft de woon- en leefomgeving van deze groep in de nabije toekomst. Behalve een kwantitatief onderzoek gaat het hier ook om een kwalitatief onderzoek waarbij arbeidsmigranten, werkgevers en gemeenten in Limburg zijn bevestigd middels vragenlijsten over werken, wonen en samenleven in Limburg.

De actualisatie van het onderzoek sluit aan op de door Provincie Limburg gewenste regisserende en regulerende rol ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten, welke met de (beoogde) inwerkingtreding van de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting verder bekrachtigd zal worden. Provincie Limburg heeft reeds de ambitie vastgelegd om misstanden rondom arbeidsmigratie tegen te gaan, door hier vanuit een gecoördineerde aanpak vanuit drie beleidskaders op het vlak van samenleven, wonen en economie, integraal op in te zetten². Uitgangspunt hierbij is het rapport 'Geen Tweederangburgers; Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan' van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten.

Het voorliggende onderzoek verschaft aan de Provincie, gemeenten, werkgevers en andere stakeholders gedetailleerder inzicht in de (omvang van de)

¹ Provincie Limburg, FNV, gemeenten uit de regio's Noord-, Midden- en Zuid-Limburg, Limburgse Werkgeversvereniging (LWV), Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB) en MKB-Limburg.

² Tweede gewijzigde motie Berghorst cs. Grip op Arbeidsmigratie

maatschappelijke vraagstukken rondom arbeidsmigranten langs de lijnen van werken, wonen en samenleven en ten behoeve van beleidsontwikkeling gedurende de komende jaren. Met dit onderzoek wenst Provincie Limburg bij te dragen aan kennisdeling en samenwerking op het vlak van arbeidsmigratie en verschillende betrokken stakeholders te ondersteunen en verbinden.

1.2 Vraagstelling

Om een geactualiseerd beeld te krijgen van de integratie- en huisvestingsbehoeften van arbeidsmigranten, worden in dit onderzoek de volgende onderwerpen uitgewerkt:

1. Omvang en kenmerken van arbeidsmigranten in de provincie Limburg, uitgesplitst naar regio's en gemeenten:
 - a. Ontwikkeling van de doelgroep van 2017 tot 2022 (hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3).
 - b. Huidige situatie van de doelgroep (2022³) (hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3).
 - c. Verwachte omvang van de doelgroep richting 2030, mede met het oog op robotisering en automatisering (hoofdstuk 4).

2. Arbeidsmigranten op de arbeidsmarkt:
 - a. Aanwezigheid en vraag naar arbeidsmigranten vanuit werkgevers uitgesplitst naar sector (met een focus op zorg en logistiek, mogelijk aangevuld met andere kraptesectoren in de provincie Limburg), nu en verwachtingen naar de toekomst (2030) (hoofdstuk 2.4, 4.2 en 7.2).
 - b. Pendelrelaties binnen de provincie en (inter-) regionaal, met aandacht voor grensoverschrijdende pendel (hoofdstuk 2.8 en 3.4).
 - c. Duiding van de (gemiddelde) verblijfsduur van arbeidsmigranten op de arbeidsmarkt (en navenant ook op de woningmarkt) en de mogelijke relatie met de sectoren waarin arbeidsmigranten werkzaam zijn (hoofdstuk 2.6).

3. Knelpunten, dilemma's en problemen bij de huisvesting van arbeidsmigranten:
 - a. Woonbehoefte arbeidsmigranten en hoe deze wordt bepaald (hoofdstuk 5.2).
 - b. De verwachting van doorgroeimogelijkheden van arbeidsmigranten en het effect daarvan op de verblijfsduur (hoofdstuk 5.2 en 7.1.3).
 - c. Mate van concurrentie op de woningmarkt tussen verschillende doelgroepen (arbeidsmigranten, kenniswerkers, statushouders,

³ CBS Microdata beschikbaarheid limiteert ons tot een analyse over 2022

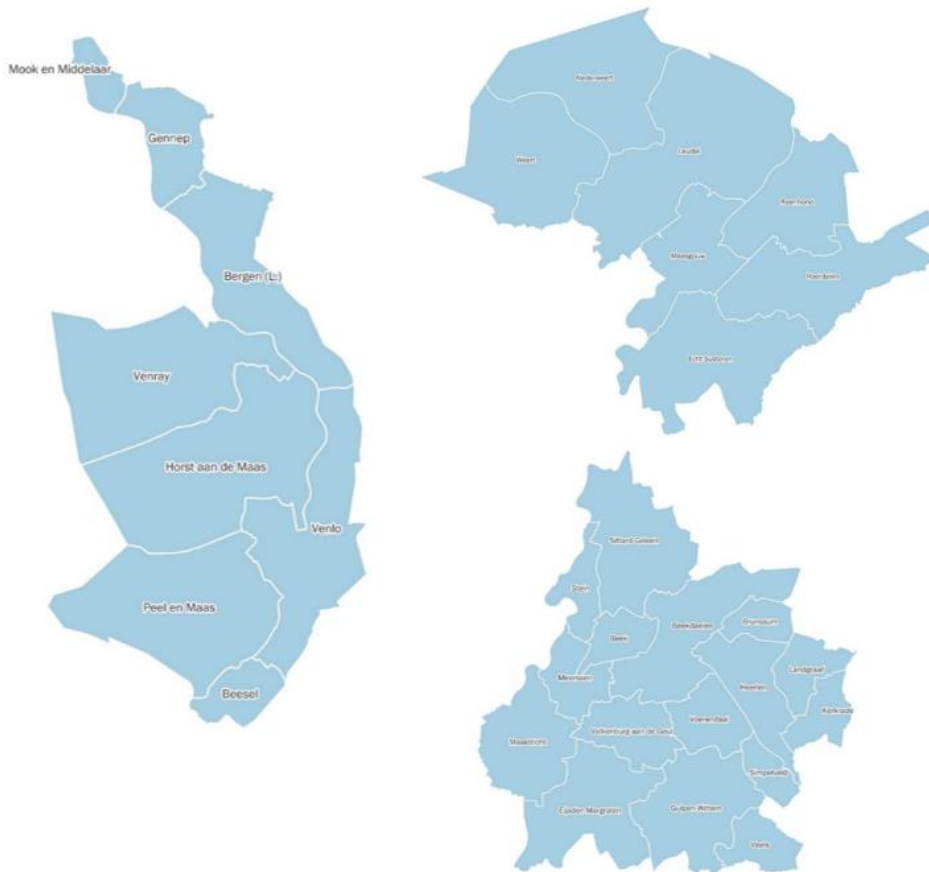
- vluchtelingen uit Oekraïne, mensen met een zorgbehoefte, etc.)
(hoofdstuk 5.2, 6.2.4 en 7.3).
- d. De verwachte huisvestingsopgave in relatie tot het huisvestingsaanbod (tijdelijk en/of flexibel, in ontwikkeling) nu en in de toekomst (2030) (hoofdstuk 4, 6.2.2 en 7.3).
4. Integratiebehoefte van arbeidsmigranten:
- Integratie ervaring van arbeidsmigranten (knelpunten in het integreren in de Limburgse maatschappij) (hoofdstuk 5.2)
 - Ervaringen met de toegang tot maatschappelijke voorzieningen? (hoofdstuk 5.2)
 - In hoeverre zijn voorzieningen door de doelgroep te vinden en wat zijn hun ervaringen daarmee? (hoofdstuk 5.2)

1.3 Regioafbakening

Cijfers worden vergeleken op landelijk en provinciaal niveau, waarbij de provincie wordt opgesplitst in de volgende drie regio's:

- **Noord-Limburg**, waar de volgende gemeenten onder vallen: Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Venlo, Venray, Mook en Middelaar.
- **Midden-Limburg**, waar de volgende gemeenten onder vallen: Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Weert.
- **Zuid-Limburg**, waar de volgende gemeenten onder vallen: Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal.

Figuur 1.1 Regioafbakening, Noord-Limburg (links), Midden-Limburg (rechts) en Zuid-Limburg (onder)

1.4 Onderzoeksverantwoording

1.4.1 Decisio Monitor internationale werknemers

Voor het in kaart brengen van de omvang en kenmerken van arbeidsmigranten in Limburg is gebruik gemaakt van een door Decisio ontwikkelde database met gegevens die via CBS-Microdata zijn ontsloten. De belangrijkste bron voor deze analyses zijn gegevens die de Belastingdienst via CBS Microdata beschikbaar stelt voor analyse.

Daarnaast zijn prognoses opgesteld voor de toekomstige omvang van deze groep, op basis van een drietal scenario's. Hiermee ontstaat inzicht in de toekomstige vraag naar huisvesting vanuit verschillende subgroepen internationale werknemers.

Definitie internationale werknemer

Internationale werknemers zijn mensen met een niet-Nederlandse nationaliteit, die een inkomen verdienen door economische activiteit in Nederland. Deze groep is in loondienst en dus in Nederland belastingplichtig. ZZP'ers maken geen deel uit van deze groep en dus ook niet van onze analyse.

Cijfers internationale werknemers op basis van CBS Microdata

Het CBS geeft geaccrediteerde organisaties toegang tot de databestanden op basis waarvan het CBS haar statistieken opstelt (de zogenaamde 'CBS Microdata'). Decisio heeft toegang tot CBS Microdata en gebruikt dit om de 'Monitor internationale werknemers' op te stellen op basis van diverse uitgangspunten, waaronder:

- De werknemer werkt in Nederland
- De werknemer heeft de buitenlandse nationaliteit (oftewel: geen Nederlandse nationaliteit)
- De werknemer verdient een inkomen uit 'actieve arbeid'. Oftewel, internationale werknemers zijn niet in de monitor opgenomen wanneer zij bijvoorbeeld een uitkering ontvangen, of werkloos zijn.
- De groep internationale werknemers bestaat uit kenniswerkers en arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten zijn internationale werknemers die niet aan de looneisen voor de kennismigrantenregeling voldoen (tabel 1.1). In dit onderzoek wordt alleen naar de groep arbeidsmigranten gekeken.

Nb. de monitor houdt geen rekening met het type dienstverband. ZZP'ers maken geen deel uit van dit onderzoek, net zomin als arbeidsmigranten die (tijdelijk) geen werk hebben.

In dit onderzoek koppelt Decisio binnen CBS Microdata arbeidscontract-informatie aan diverse persoonsgegevens. Op gemeenteniveau geeft de monitor vervolgens onder meer inzicht in het aantal arbeidsmigranten dat in een gemeente woont en/of werkt, in welke sector zij werkzaam zijn, hoe lang zij in Nederland economisch actief zijn en het land van herkomst.

De arbeidsmigranten die ingeschreven staan in het Registratie Niet-ingeschrevenen komen wel terug in de data naar werkgemeente: ze werken namelijk in Nederland, betalen hier belasting en daarom is het bekend in welke gemeente ze werken. Een woonlocatie is van deze groep niet bekend, daarom komen arbeidsmigranten die in de RNI ingeschreven staan niet voor in de data naar woongemeente. In sommige gevallen is van grensarbeiders (arbeiders die in Limburg werken, maar in Duitsland of België wonen) hun woonlocatie wel bekend.

Definitie arbeidsmigrant

De groep internationale werknemers bevat zowel arbeidsmigranten als kenniswerkers. In voorliggend onderzoek gaan we alleen in op arbeidsmigranten: internationale werknemers met een inkomen dat onder de inkomenseis voor de kennismigrantenregeling in Nederland ligt. De maximale looneisen per leeftijdsgroep zijn:

Tabel 1.1 Inkomenseisen voor de kennismigrantenregeling voor de verschillende leeftijden, 2018 - 2022

Leeftijd	2018	2019	2020	2021	2022
< 30 jaar	€ 29.293	€ 29.929	€ 30.672	€ 31.607	€ 32.197
≥ 30 jaar	€ 39.953	€ 40.824	€ 41.840	€ 43.110	€ 43.908

Bron: Belastingdienst

1.4.2 Verdieping: behoeften woningmarkt en integratie

Om de woon- en integratiebehoeften van arbeidsmigranten in beeld te brengen is gebruik gemaakt van vragenlijsten onder de doelgroep. Daarnaast zijn er vragenlijsten uitgezet onder bedrijven die arbeidsmigranten inhuren. De vragenlijsten zijn te vinden in bijlage 1 en 2. De vragenlijst onder werkgevers is ook bedoeld om een beeld te kunnen scheppen van de verwachte vraag naar arbeidsmigranten in de toekomst en de invloed van robotisering en automatisering.

In aanvulling op de vragenlijst hebben we interviews gehouden met verschillende organisatie die als stakeholder betrokken zijn bij het onderwerp:

- De Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB)
- Limburgse Werkgevers Vereniging (LWV)
- Federatie Nederlandse Vakbeweging Limburg (FNV Limburg)
- MKB-Limburg
- Gemeente Roermond
- Gemeente Horst aan de Maas
- Gemeente Sittard-Geleen
- Gemeente Beesel
- Gemeente Peel en Maas
- Gemeente Gennep
- Gemeente Venray
- Gemeente Weert
- Gemeente Bergen
- Gemeente Venlo

1.5 Leeswijzer rapportage

In Hoofdstuk 2 van dit rapport brengen we de omvang, ontwikkeling en eigenschappen van arbeidsmigranten in kaart die werkend zijn in provincie Limburg. In hoofdstuk 3 brengen we omvang, ontwikkeling en eigenschappen in kaart van arbeidsmigranten die BRP-geregistreerd zijn in Limburg. In hoofdstuk 4 is een doorkijk gemaakt naar de toekomst. Aan de hand van verschillende scenario's

DECISIO

zijn prognoses opgesteld om te verkennen hoe de groep arbeidsmigranten zich richting 2030 zou kunnen ontwikkelen. In hoofdstuk 5 gaan we dieper in op integratie- en woonbehoeften van arbeidsmigranten op basis van een enquête onder de doelgroep. In hoofdstuk 6 bespreken we de behoeften vanuit gemeenten en in hoofdstuk 7 belichten we het perspectief van werkgevers op arbeidsmigranten. Hoofdstuk 8 bevat enkele conclusies aan de hand van de onderzoeksvragen.

2. Werkende arbeidsmigranten in provincie Limburg

In dit hoofdstuk gaan we in op de verschillende kenmerken, omvang en ontwikkeling van arbeidsmigranten die werken in de provincie Limburg. We kijken naar de aantallen arbeidsmigranten tussen 2017 en 2022. Daarnaast presenteren we kenmerken als nationaliteit, verblijfsduur, werkzame sector, seizoenspieken en pendelstromen.

Dit hoofdstuk is opgedeeld in acht paragrafen:

1. Aantal en ontwikkeling
2. Geografische spreiding
3. Land van herkomst
4. Werksector
5. Inkomen
6. Verblijfsduur
7. Seizoenspieken
8. Woon-werkrelaties

2.1 Aantal en ontwikkeling

In 2022 werkten 82.895 arbeidsmigranten in provincie Limburg. Sinds 2017 is dit aantal ruim verdubbeld. Van de 82.895 arbeidsmigranten werken er 53.360 in Noord-Limburg, 16.655 in Zuid-Limburg en 12.880 in Midden-Limburg. Circa 11 procent van alle arbeidsmigranten in Nederland werkt in Limburg.

In 2022 werkten in Limburg **82.895** arbeidsmigranten. Tussen 2017 en 2022 nam dit aantal jaarlijks toe met gemiddeld **16%**

Het aantal werkende arbeidsmigranten in de provincie Limburg steeg tussen 2017 en 2022 harder ten opzichte van Nederland in zijn geheel. De jaarlijkse stijging in de provincie was 16 procent, terwijl dit landelijk 10 procent was. De groei van 2021 op 2022 was vergelijkbaar in Limburg (11 procent) en Nederland als geheel (10

procent). Binnen de provincie is de populatie het hardst gestegen in Noord-Limburg met 18 procent per jaar. Daarop volgt Midden-Limburg met 16 procent per jaar. De populatie is het minst hard gestegen in Zuid-Limburg, namelijk 9 procent per jaar.

Tabel 2.1 Aantal werkende arbeidsmigranten, 2017 - 2022

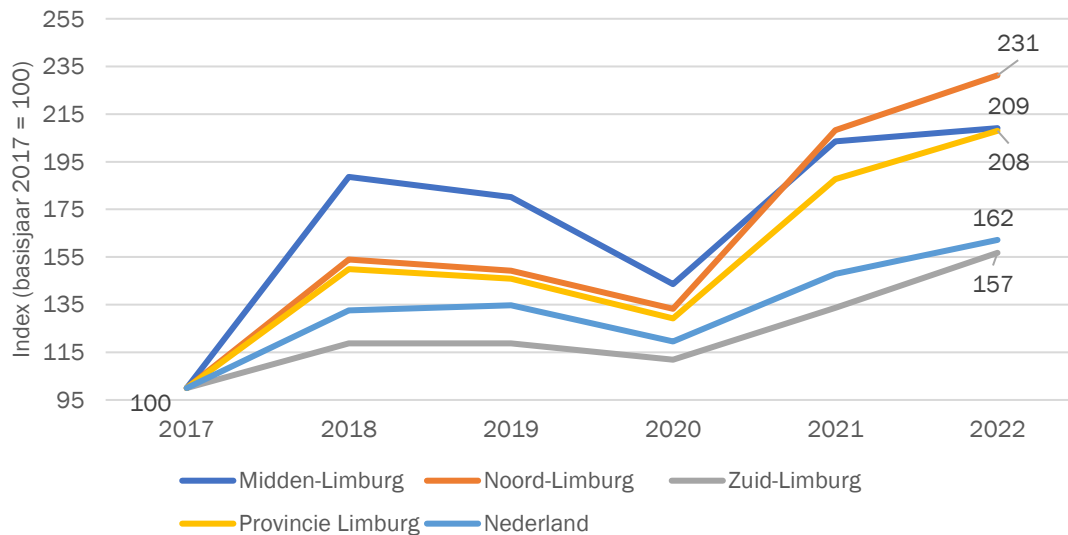
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gemiddelde jaarlijkse groei	Groei 2021 op 2022
Midden-Limburg	6.160	11.615	11.095	8.850	12.540	12.880	16%	3%
Noord-Limburg	23.075	35.515	34.450	30.755	48.045	53.360	18%	11%
Zuid-Limburg	10.625	12.610	12.615	11.890	14.205	16.655	9%	17%
Provincie Limburg	39.860	59.740	58.160	51.495	74.790	82.895	16%	11%
Nederland	467.960	620.235	630.285	559.540	691.910	758.905	10%	10%

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

In provincie Limburg als geheel, en voornamelijk in de regio's Noord-Limburg en Midden-Limburg is het aantal arbeidsmigranten ten opzichte van 2017 ruim verdubbeld. In Noord-Limburg is de populatie met 131 procent gegroeid, in Midden-Limburg 109 procent en in de provincie Limburg 108 procent. In Zuid-Limburg en Nederland als geheel was de groei ten opzichte van 2017 minder sterk: 62 procent in Nederland en 57 procent in Zuid-Limburg.

De groei ten opzichte van basisjaar 2017 is te zien in Figuur 2.1. Het verloop is redelijk vergelijkbaar voor alle gebieden. In alle gebieden steeg de populatie tussen 2017 en 2018, met de sterkste stijging in Midden-Limburg. Vervolgens nam de populatie licht af tussen 2018 en 2019. In alle gebieden is een dip te zien tijdens de coronapandemie in 2020. In 2021 steeg overal het aantal werkende arbeidsmigranten weer en in alle gebieden liggen de aantallen arbeidsmigranten inmiddels weer boven het niveau van voor de coronacrisis. Al met al laat de ontwikkeling in Midden-Limburg onregelmatigste verloop zien. In Noord-Limburg is de populatie sinds de coronacrisis het hardst gestegen.

Figuur 2.1 Index aantal werkende arbeidsmigranten, 2017-2022 (basisjaar 2017 = 100)

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

2.2 Geografische spreiding naar werkgemeente

In de CBS Microdata is het adres van de werkgever de werklocatie van werknemers zoals arbeidsmigranten. Doordat veel arbeidsmigranten via een uitzendbureau werken, is de locatie van het uitzendbureau volgens de data de werklocatie en is de werkelijke werklocatie vaak niet bekend. Dit kan een onder- of overschatting opleveren van het aantal werkende arbeidsmigranten per gemeente.

Vestiging van uitzendbureau en werklocatie

In de CBS Microdata is de werklocatie van werknemers (zoals arbeidsmigranten) geregistreerd als het adres van de werkgever. Voor arbeidsmigranten, die vaak via een uitzendbureau werken, komt het voor dat het werkadres van arbeidsmigranten elders is gelegen aangezien zij door het uitzendbureau tijdelijk bij een of meerdere werkgevers worden uitgezonden. Echter, dit daadwerkelijke werkadres is op basis van CBS Microdata niet bekend. Dit kan een licht vertekend beeld (onderschatting of overschatting) opleveren van het aantal arbeidsmigranten per werkgemeente.

In Venray is bijvoorbeeld een groot uitzendbureau gevestigd. Van de ruim 15.800 arbeidsmigranten die via dat uitzendbureau werkzaam zijn, werkt circa een vijfde in de provincie Limburg. Het uitzendbureau in Venray heeft voor dit onderzoek informatie gedeeld over het aantal werknemers dat in 2022 per regiogemeente werkzaam was. Daarmee hebben we een correctie uit kunnen voeren. Dat betekent bijvoorbeeld dat arbeidsmigranten die via deze uitzender in

Peel en Maas werken, van het aantal van Venray af zijn gehaald, en opgeteld bij het aantal in Peel en Maas. In Venray zijn mogelijk nog meer uitzendbureaus gevestigd die arbeidsmigranten uitzenden, om die reden weten we niet hoe accuraat het cijfer precies is en in welke mate nog steeds een vertekend beeld is weergegeven.

Na correctie blijkt dat in totaal de meeste arbeidsmigranten in Venlo en Venray werken en de minste arbeidsmigranten in Voerendaal en Simpelveld. Dat de meeste arbeidsmigranten in Venlo en Venray werken, betekent niet dat daar ook de gemiddelde jaarlijkse groei het sterkst was. De jaarlijkse groei was het sterkst in Meerssen (+30 procent), gevolgd door gemeenten Mook en Middelaar met 28 procent. In Beek, Brunssum en Vaals kromp het aantal werkende arbeidsmigranten met drie à vier procent per jaar.

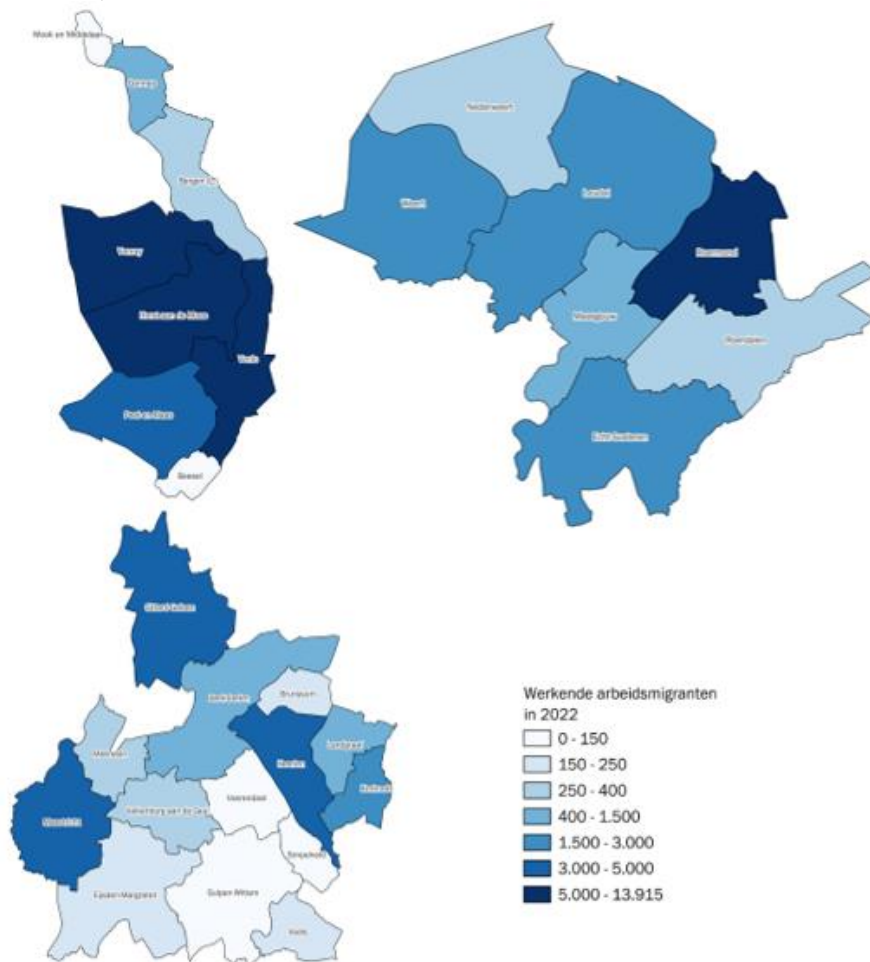

40% van de werkende
arbeidsmigranten in Limburg werkt in
Venlo en Venray

Als aandeel van het totaal aantal werknemers is het aandeel werkende arbeidsmigranten in Venray het grootst met 51 procent. Daarop volgen Horst aan de Maas (28 procent), Peel en Maas (22 procent) en Venlo (20 procent). Het aandeel is het kleinst in Simpelveld (2 procent), Brunssum (3 procent) en Eijsden-Margraten (3 procent).

Het betreffende uitzendbureau heeft alleen gegevens gedeeld over 2022. De aantallen arbeidsmigranten na correctie voor locatie van het uitzendbureau (zie bovenstaande toelichting) zijn zichtbaar in Tabel 2.2. Door het ontbreken van gegevens over eerdere jaren is het niet mogelijk deze correctie verder door te voeren.

Figuur 2.2 Aantal werkende arbeidsmigranten per gemeente na correctie voor uitzendbureau, 2022

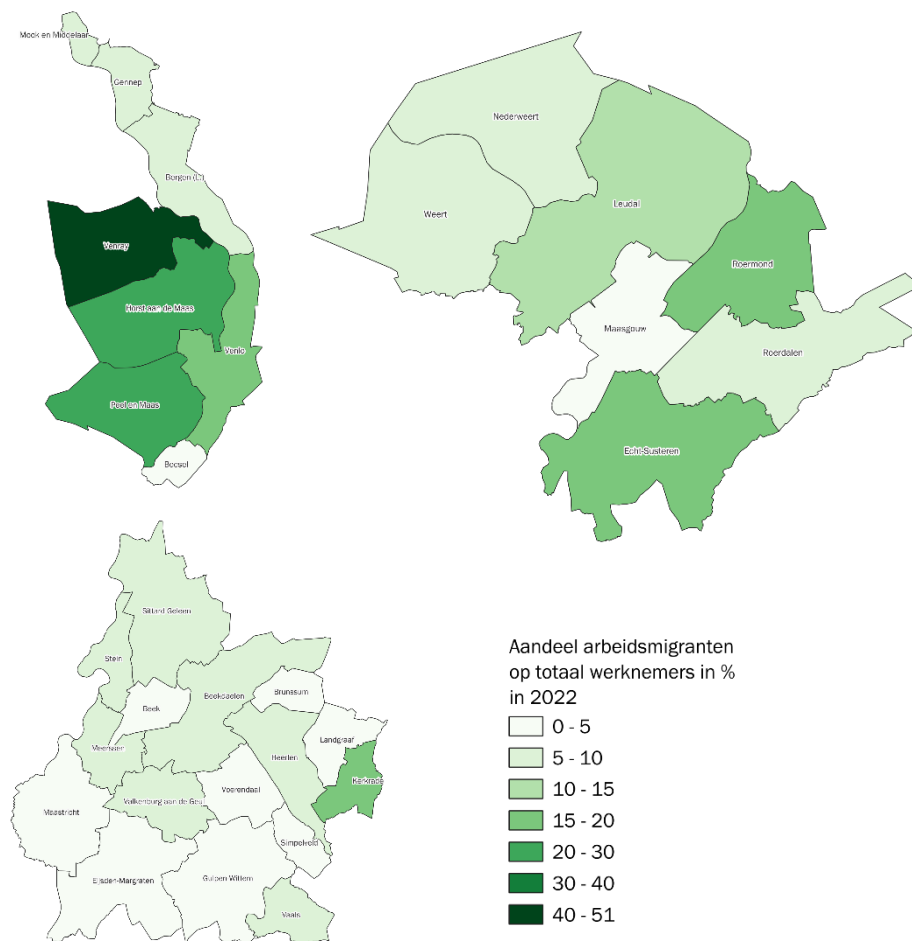
Tabel 2.2 Aantal werkende arbeidsmigranten per gemeente na correctie voor uitzendbureau, 2022⁴

	Aantal in 2022 na correctie	Gemiddelde groei tussen 2017 en 2022	Aandeel arbeidsmigranten op totaal aantal werknemers	Aandeel op het totaal aantal werkende arbeidsmigranten in Limburg
Venlo	13.915	11%	20%	20%
Venray	13.635	23%	51%	20%
Horst aan de Maas	6.495	24%	28%	9%
Roermond	6.430	17%	17%	9%
Maastricht	4.185	7%	5%	6%
Peel en Maas	4.050	13%	22%	6%
Heerlen	3.380	15%	6%	5%
Sittard-Geleen	3.090	11%	6%	4%
Kerkrade	2.910	7%	18%	4%
Weert	2.185	14%	9%	3%
Echt-Susteren	1.965	14%	16%	3%
Leudal	1.600	21%	13%	2%
Gennep	705	4%	7%	1%
Stein (L.)	650	19%	8%	1%
Beekdaelen	570	15%	6%	1%
Landgraaf	425	6%	4%	1%
Beek (L.)	420	-4%	4%	1%
Maasgouw	410	21%	5%	1%
Bergen (L.)	385	18%	10%	1%
Nederweert	380	8%	6%	1%
Valkenburg aan de Geul	370	19%	7%	1%
Meerssen	275	30%	7%	0%
Roerdalen	258	9%	6%	0%
Eijsden-Margraten	195	8%	3%	0%
Brunssum	175	-3%	3%	0%
Vaals	170	-3%	9%	0%
Beesel	140	21%	4%	0%
Gulpen-Wittem	140	13%	4%	0%
Mook en Middelaar	140	28%	8%	0%
Voerendaal	55	22%	3%	0%
Simpelveld	35	7%	2%	0%
Totaal	69.738	16%	13%	100%

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024).

⁴ Op deze aantallen heeft een correctie plaats gevonden om het effect van uitzendbureaus te minimaliseren. Hoewel we meerdere uitzendbureaus in Limburg benaderd hebben, hebben we uiteindelijk gegevens ontvangen van één uitzendbureau

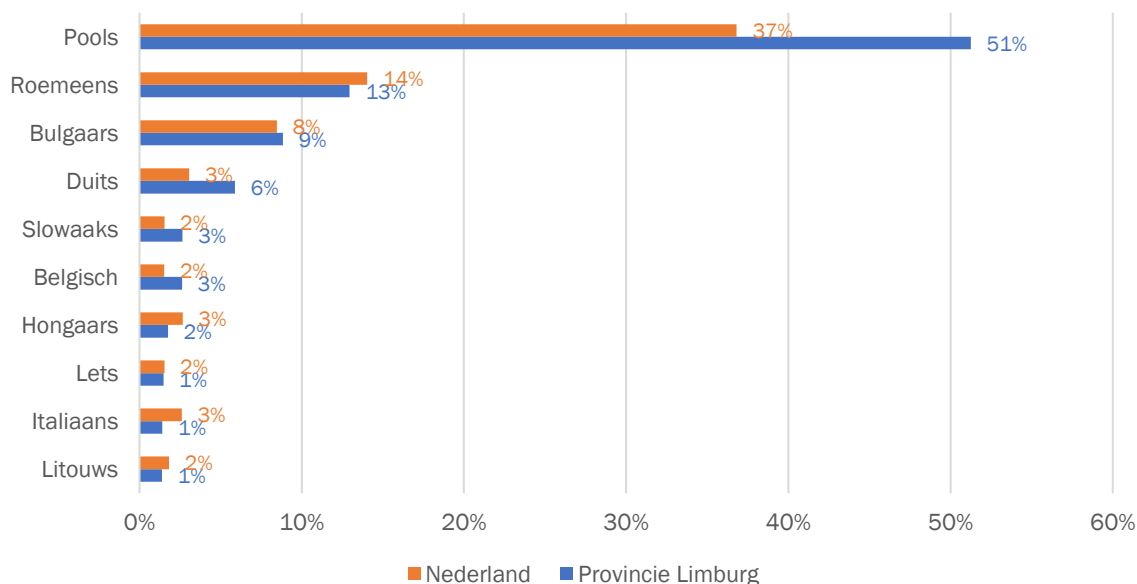
Figuur 2.3 Aandeel werkende arbeidsmigranten op totaal werknemers in procenten per gemeente in Limburg na correctie voor uitzend bureau, 2022

2.3 Land van herkomst

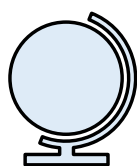
Gekeken naar de hele provincie, is meer dan de helft van de werkende arbeidsmigranten afkomstig uit Polen. Dit is significant meer ten opzichte van het nationaal gemiddelde van 37 procent. De tweede grootste groep is afkomstig uit Roemenië met 13 procent. Deze groep is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde van 14 procent. Daarop volgt de groep Bulgaren met 9 procent. Landelijk gezien is deze groep ongeveer even groot, namelijk 8 procent. Tabel 2.3 bevat een tabel met de top drie nationaliteiten per gemeente.

Figuur 2.4 Top-10 herkomstlanden naar werklocatie, 2022

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

Kijkend naar de spreiding van herkomstlanden in de verschillende subregio's (Tabel 2.3) is te zien dat in alle drie de subregio's de groep afkomstig uit Polen het grootst is. In Noord-Limburg werken 32.000 arbeidsmigranten afkomstig uit Polen. In Midden-Limburg zijn 5.665 werkende arbeidsmigranten afkomstig uit Polen, in Zuid-Limburg gaat het om 3.385 arbeidsmigranten.

51% van de werkende
arbeidsmigranten in Limburg is
afkomstig uit **Polen**

Na de groep uit Polen is in Midden-Limburg de grootste groep afkomstig uit Roemenië: 2.410 arbeidsmigranten komen uit Roemenië. In Noord-Limburg werken 6.545 arbeidsmigranten afkomstig uit Roemenië en in Zuid-Limburg 1.420. De groep Bulgaren is in Midden- en Noord-Limburg de derde grootste groep, met respectievelijk 1.325 en 5.135 arbeidsmigranten afkomstig uit Bulgarije.

Tabel 2.3 Top-10 herkomstlanden spreiding over de subregio's naar werklocatie, 2022

	Midden-Limburg	Noord-Limburg	Zuid-Limburg
Pools	5.665	32.000	3.385
Roemeens	2.410	6.545	1.420
Bulgaars	1.325	5.135	620
Duits	495	2.035	2.190
Slowaaks	95	1.720	310
Belgisch	370	100	1.630
Hongaars	175	675	560
Lets	195	755	230
Italiaans	115	180	830
Litouws	560	410	140

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

2.4 Werksector

Het gegeven dat veel arbeidsmigranten via uitzendbureaus werken, maakt het lastig om hun werklocatie en dus ook de werksector vast te stellen. 62 procent van de arbeidsmigranten in Limburg werkt via een uitzendbureau of detachering. Dit is meer dan het landelijk gemiddelde van 53 procent. In Noord-Limburg werkt zelfs 72 procent via een uitzendbureau. In Midden- en Zuid-Limburg ligt dit percentage lager, met respectievelijk 56 en 34 procent⁵.

62% van de arbeidsmigranten in Limburg werkt via een **uitzendbureau** waardoor de werksector onbekend is

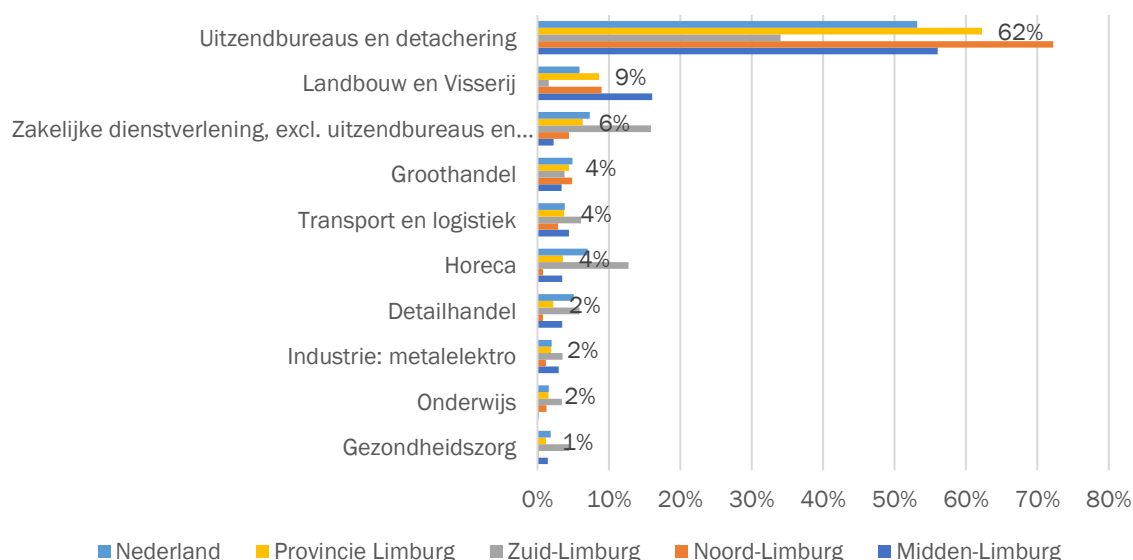
Van de arbeidsmigranten waarvan de werksector wel bekend is, werken de meeste arbeidsmigranten in de landbouw en visserij (9 procent) en zakelijke dienstverlening (6 procent). De landbouw en visserij is vooral groot in Midden-

⁵ Aan de Algemene Bond van Uitzendbureaus (ABU) is gevraagd of zij meer informatie hebben over in welke sectoren arbeidsmigranten werkzaam zijn. Zij geven aan recent een landelijk onderzoek te hebben uitgevoerd, maar geen informatie op regionale schaal te hebben.

Limburg, namelijk 16 procent. In Noord-Limburg werkt 9 procent in landbouw en visserij, in Zuid-Limburg 2 procent. De zakelijke dienstverlening is met 16 procent vooral groot in Zuid-Limburg. In Noord- en Midden-Limburg werken relatief weinig arbeidsmigranten in de zakelijke dienstverlening met 4 en 2 procent respectievelijk.

De drie sectoren die daarop volgen zijn groothandel, transport en logistiek en horeca. In alle drie sectoren ligt het aantal arbeidsmigranten op 4 procent provinciaal gezien. De spreiding over de subregio's is redelijk vergelijkbaar, behalve in de horeca: 13 procent van de arbeidsmigranten in Zuid-Limburg werkt in de horeca ten opzichte van 3 procent in Midden-Limburg en 1 procent in Noord-Limburg.

Figuur 2.5 Sectoren waarin arbeidsmigranten werkzaam zijn (percentage is provincie Limburg)

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

2.5 Inkomen

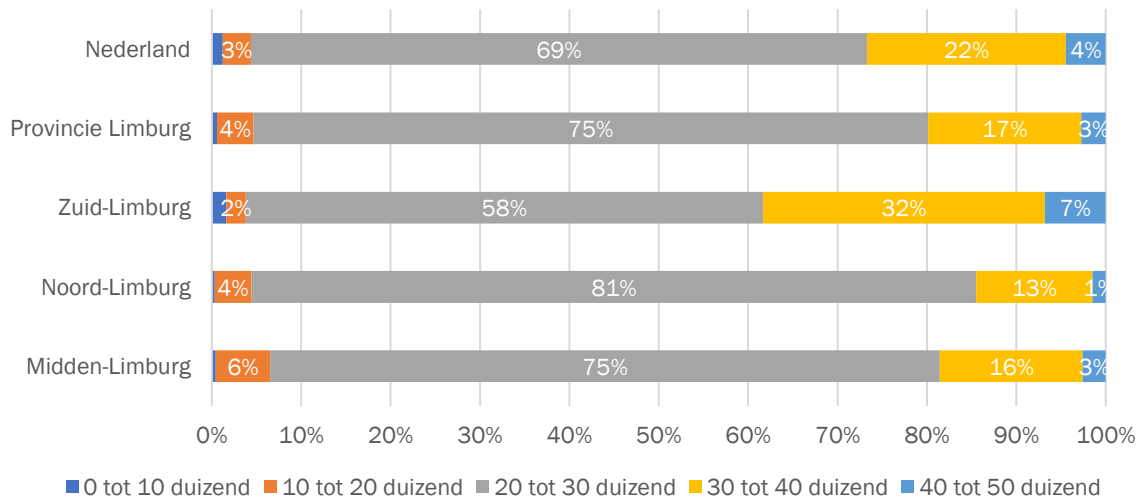
80 procent van de arbeidsmigranten in Limburg verdiende minder dan 30 duizend euro in 2022. Dit is minder dan het landelijk gemiddelde van 76 procent: de gemiddelde arbeidsmigrant in Limburg verdient dan ook minder dan de gemiddelde arbeidsmigrant in Nederland. 17 procent van de Limburgse arbeidsmigranten verdient tussen de 30 en 40 duizend, 3 procent verdient tussen de 40 en 50 duizend per jaar.

75% van de arbeidsmigranten in Limburg verdient 20 tot 30 duizend euro

Binnen Limburg verdienen arbeidsmigranten het meest in Zuid-Limburg. 61 procent verdient tot 30 duizend euro, 39 procent verdient tussen de 30 en 50 duizend euro. In Noord-Limburg verdient 86 procent 30 duizend euro of minder, in Midden-Limburg ligt dit percentage op 81 procent. Eerder was al te zien dat qua sectoren Zuid-Limburg het meest afwijkt van de drie subregio's. Mogelijk verklaart dat ook het grote verschil in inkomen.

Figuur 2.6 Inkomensklassen van arbeidsmigranten per regio, 2022

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

2.6 Verblijfsduur

66 procent van de arbeidsmigranten die in 2022 in de provincie Limburg werkte, werkte er op dat moment korter dan een jaar. 18 procent werkte er een tot twee jaar, 6 procent twee tot drie jaar, 7 procent drie tot vijf jaar en twee procent langer dan vijf jaar. De grafiek is een momentopname en geeft geen beeld van de doorstromingsnelheid van arbeidsmigranten. Omdat het aantal arbeidsmigranten

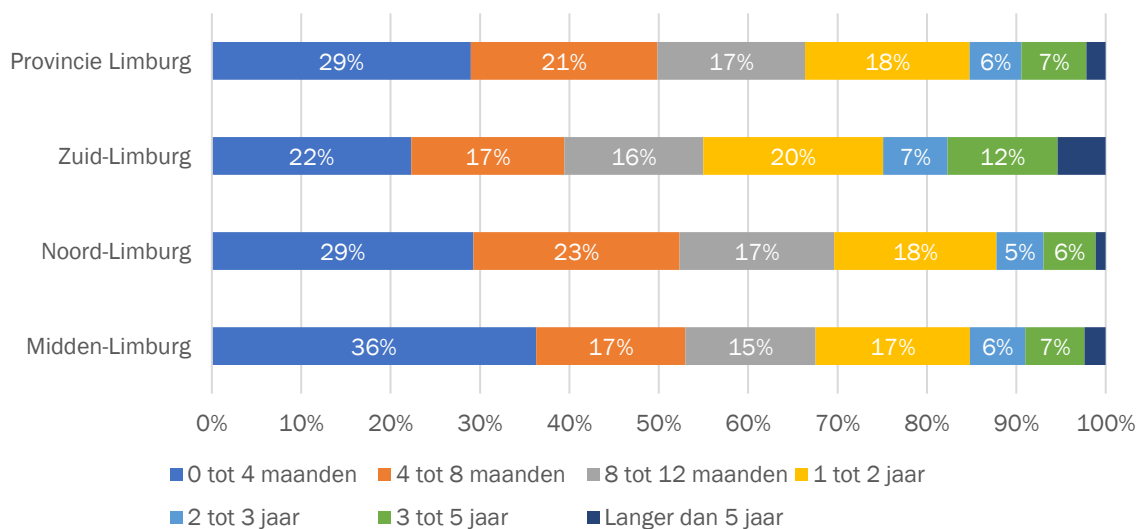
toenam in de laatste jaren, is het logisch dat de groep met een korte verblijfsduur groot is.

66% van de arbeidsmigranten werkend in Limburg werkte er in 2022 korter dan 1 jaar

In Zuid-Limburg was de verblijfsduur langer dan in de andere twee regio's: 55 procent werkte er een jaar of minder. In Noord-Limburg was dit 70 procent, in Midden-Limburg 68 procent. De verblijfsduur van arbeidsmigranten hangt sterk samen met de sectoren waarin ze werken. Zo maakt de tuinbouwsector meer gebruik van seizoensgebonden arbeid dan bijvoorbeeld de zorg. Omdat 62 procent van de arbeidsmigranten in Limburg via een uitzendbureau werkt en daardoor de sector onbekend is, is de verblijfsduur niet goed te linken aan en duiden vanuit de werksector.

Figuur 2.7 Verblijfsduur van arbeidsmigranten die in 2022 in Limburg werken, 2022

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

2.7 Seizoenspieken

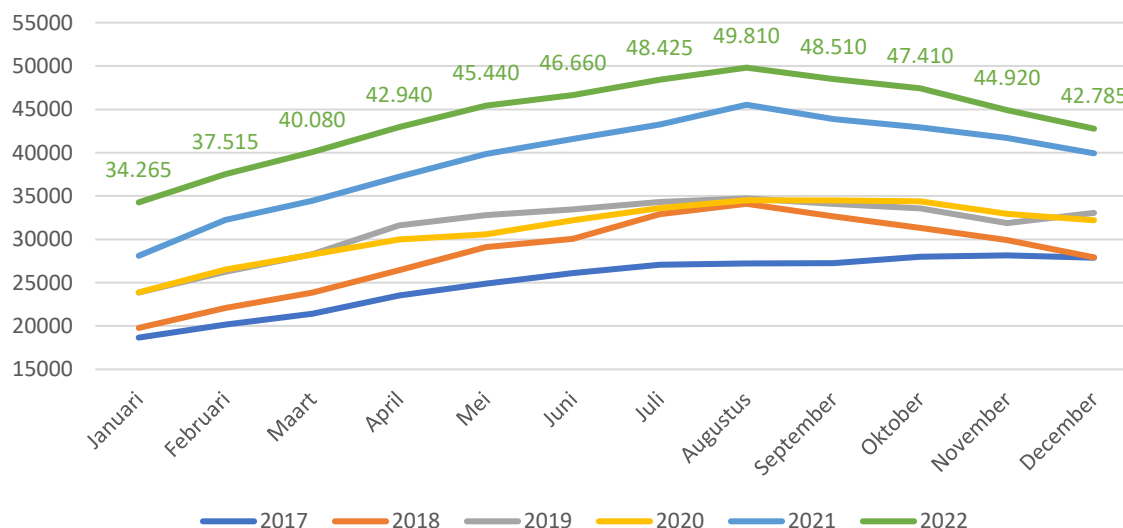
In 2022 lag het aantal arbeidsmigranten werkzaam in Limburg tussen de 34.265 en 49.810 per maand. Januari was relatief rustig. De seizoenspiek lag in augustus. Over de jaren heen is dit beeld redelijk vergelijkbaar. In 2018 tot en met 2022 was januari de rustigste maand en augustus de drukste maand qua aantal werkzame arbeidsmigranten. Alleen in 2017 was de drukste maand december.

In **Augustus** zijn de meeste arbeidsmigranten werkzaam in Limburg

In Midden-Limburg was augustus de drukste maand in 2022. Toen werkten er 7.495 arbeidsmigranten in Midden-Limburg. In Noord-Limburg was de drukste maand ook augustus met 31.330 arbeidsmigranten. In Zuid-Limburg was de drukste maand november met 11.230 arbeidsmigranten.

Figuur 2.8 Aantal arbeidsmigranten per maand, 2017 - 2022

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

2.8 Woon-werkrelaties

Van de arbeidsmigranten die in Limburg werken, woont circa 73 procent in Limburg en 27 procent elders in Nederland of over de grens.

Het grootste deel van de arbeidsmigranten werkzaam in Noord-Limburg woont ook in Noord-Limburg. De top vier gemeenten zijn allemaal Noord-Limburgse gemeenten en zijn samen goed voor de huisvesting van 51 procent van de arbeidsmigranten die in Noord-Limburg werken. De zes gemeenten die daarop volgen liggen allemaal buiten Limburg en zijn goed voor 14 procent.

73% van de werkende
arbeidsmigranten in Limburg is ook
woonachtig in Limburg

In Midden-Limburg is een vergelijkbaar beeld te zien. De top drie gemeenten zijn allemaal Midden-Limburgse gemeenten. Verder staan Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen en Nederweert in de top 10. Samen zijn deze gemeenten goed voor de huisvesting van 68 procent van de Midden-Limburgse arbeidsmigranten. Verder volgen er nog twee Noord-Limburgse gemeenten: Peel en Maas en Venlo, samen goed voor 13 procent. Er staat één niet-Limburgse gemeente in de top 10: Eindhoven met 3 procent. Dat houdt in dat drie procent van alle arbeidsmigranten werkend in Midden-Limburg woonachtig is in Eindhoven.

In de top-10 woongemeenten van arbeidsmigranten die in Zuid-Limburg werken, staan 7 gemeenten uit Zuid-Limburg. Dit zijn Maastricht, Heerlen, Sittard-Geleen, Kerkrade, Landgraaf, Beekdaelen en Brunssum. Samen zijn zij goed voor de huisvesting van 77 procent van de Zuid-Limburgse arbeidsmigranten. Verder wordt 2 procent gehuisvest in de Midden-Limburgse gemeente Weert. Er staan twee niet-Limburgse gemeenten in de top-10: Amsterdam en Eindhoven, samen goed voor 4 procent.

Tabel 2.4 Top-10 woongemeenten arbeidsmigranten werkzaam per regio, 2022

Noord-Limburg	Aandeel	Midden-Limburg	Aandeel	Zuid-Limburg	Aandeel
Venlo	23%	Roermond	23%	Maastricht	47%
Horst aan de Maas	12%	Weert	18%	Heerlen	10%
Venray	9%	Leudal	10%	Sittard-Geleen	8%
Peel en Maas	7%	Peel en Maas	7%	Kerkrade	6%
Eindhoven	3%	Echt-Susteren	7%	Landgraaf	2%
Gouda	3%	Venlo	4%	Amsterdam	2%
Rotterdam	2%	Maasgouw	4%	Weert	2%
Waalwijk	2%	Roerdalen	4%	Eindhoven	2%
Zaanstad	2%	Nederweert	3%	Beekdaelen	2%
Tilburg	2%	Eindhoven	3%	Brunssum	2%

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

Naast de woon-werkrelaties tussen Nederlandse gemeenten onderling heeft Limburg ook te maken met grenspendel: arbeidsmigranten die in België of Duitsland wonen, maar in Limburg werken. In totaal ging het in 2022 om 5.240 grensarbeiders: 3.105 woonachtig in Duitsland en 2.135 woonachtig in België. Voornamelijk Zuid-Limburg heeft met grensarbeiders te maken: van de 5.240 grensarbeiders werken er 2.430 in Zuid-Limburg, 2.225 in Noord-Limburg en 585 in Midden-Limburg.

Tabel 2.5 Grenspendel, arbeidsmigranten woonachtig in Duitsland en België en werkzaam in Limburg, 2022

Werkregio	Woonachtig in België	Woonachtig in Duitsland	Totaal
Midden-Limburg	360	225	585
Noord-Limburg	95	2.130	2.225
Zuid-Limburg	1.680	750	2.430
Totaal	2.135	3.105	5.240

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

3. BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in Limburg

In dit hoofdstuk gaan we in op de verschillende kenmerken, omvang en ontwikkeling van de BRP-geregistreerde arbeidsmigranten die wonen in de provincie Limburg. We kijken naar de aantallen en de ontwikkelingen tussen 2017 en 2022. Daarnaast presenteren we kenmerken als geografische spreiding en huishoudsamenstelling.

Dit hoofdstuk is opgedeeld in vier paragrafen:

- Aantal en ontwikkeling
- Geografische spreiding
- Huishoudsamenstelling
- Woon-werkrelaties

3.1 Aantal en ontwikkeling

In 2022 woonden 27.845 BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in provincie Limburg. Daarvan wonen er 11.425 in Noord-Limburg, 10.605 in Zuid-Limburg en 5.815 in Midden-Limburg. Circa 4 procent van alle BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in Nederland woont in Limburg. Het aantal arbeidsmigranten in Noord-Limburg en Zuid-Limburg is vergelijkbaar. Dit terwijl de grootschalige huisvestingslocaties voornamelijk in Noord-Limburg liggen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de registratiegraad in Noord-Limburg lager ligt, bijvoorbeeld doordat in Noord-Limburg meer seizoensarbeid plaatsvindt. BRP-registratie is pas verplicht vanaf vier maanden.

In 2022 woonden in Limburg **27.845** BRP-geregistreerde arbeidsmigranten. Tussen 2017 en 2022 nam dit aantal jaarlijks toe met gemiddeld **9%**

Het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in de provincie Limburg steeg iets minder hard vergeleken de nationale groei. De jaarlijkse stijging in de provincie was 9 procent, terwijl dit landelijk 10 procent was. Binnen de provincie is de populatie

het hardst gestegen in Noord-Limburg met 11 procent per jaar. Daarop volgt Midden-Limburg met 10 procent per jaar. De populatie is het minst hard gestegen in Zuid-Limburg, namelijk 7 procent per jaar.

Tabel 3.1 Aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten, 2017 - 2022

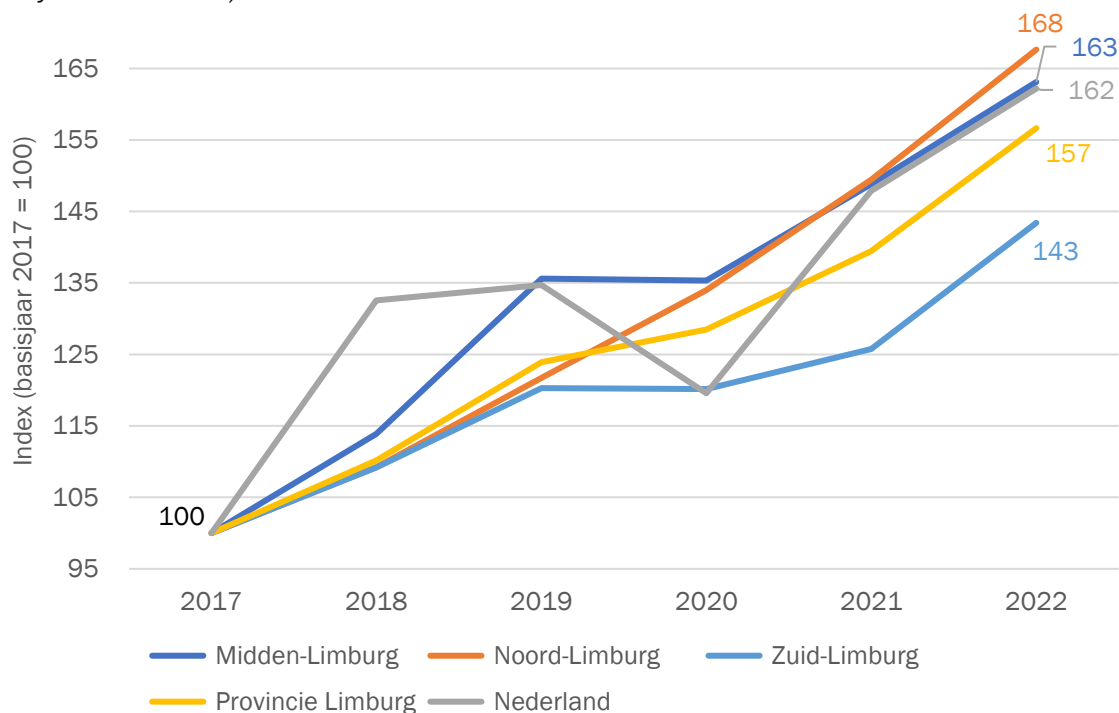
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gemiddelde jaarlijkse groei	Groei 2021 op 2022
Midden-Limburg	3.565	4.060	4.835	4.825	5.305	5.815	10%	10%
Noord-Limburg	6.815	7.445	8.295	9.130	10.185	11.425	11%	12%
Zuid-Limburg	7.395	8.075	8.895	8.885	9.300	10.605	7%	14%
Provincie Limburg	17.775	19.580	22.025	22.840	24.790	27.845	9%	12%
Nederland	467.940	620.265	630.305	559.600	691.940	758.960	10%	10%

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

Opvallend in de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten is dat in Limburg nagenoeg geen dip te zien was in het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten tijdens de corona-periode, terwijl dit bij de werkenden wel duidelijk zichtbaar was. Waarschijnlijk had de dip in het aantal werkenden vooral betrekking op kort verblijvende arbeidsmigranten (seizoensarbeiders), die mogelijk niet BRP-geregistreerd stonden in de provincie.

De ontwikkeling van het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten ten opzichte van basisjaar 2017 is te zien in Figuur 3.1. Het verloop is redelijk vergelijkbaar voor alle gebieden. Wel wijkt het verloop af ten opzichte van de Nederlandse ontwikkeling. Waar voor Nederland als geheel een duidelijke dip te zien is tijdens de coronapandemie in 2020, steeg het aantal in Limburg licht door. Wel vlakke de groei iets af. Met name Noord-Limburg lijkt het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten weinig impact te hebben ervaren van de coronacrisis. De stijging vanaf 2020 was nagenoeg hetzelfde als tussen 2017 en 2020. Het verloop voor Nederland als geheel is onregelmatiger dan het provinciale verloop.

Figuur 3.1 Index aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten, 2017-2022
(basisjaar 2017 = 100)

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

Woonadres arbeidsmigrant vaak onbekend: registratiegraad

Het komt voor dat het woonadres van een arbeidsmigrant niet bekend is via de CBS Microdata. Dat kan meerdere redenen hebben. Bijvoorbeeld doordat de arbeidsmigrant, bij seizoensgebonden arbeid, minder dan vier maanden in Nederland verblijft en zich niet bij de BRP inschrijft (dat is ook geen wettelijke plicht). Het kan ook voorkomen dat de arbeidsmigrant onbekend is met het proces van inschrijving en/of zich niet wil inschrijven vanwege de angst voor het verliezen van rechten in het land van herkomst.

Het aantal geregistreerde arbeidsmigranten via de CBS Microdata is dus waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijke aantal arbeidsmigranten dat in de provincie Limburg woont. Dit beeld wordt bevestigd door verschillende uitzendbureaus. Ook geven zij aan dat uitschrijving van arbeidsmigranten niet altijd consequent gebeurt.

Arbeidsmigranten die werken in Nederland maar zich niet bij de gemeente inschrijven staan doorgaans ingeschreven bij de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI). Van deze arbeidsmigranten is wel de werklocatie bekend, maar niet de woonlocatie. Hoeveel arbeidsmigranten er in het RNI ingeschreven staan is niet bekend.

3.2 Geografische spreiding naar woongemeente

In 2022 woonden de meeste BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in de gemeente Venlo (5.145), Maastricht (3.785) en Horst aan de Maas (1.905). Van de totale populatie gaat dat om respectievelijk 18, 14 en 7 procent. 39 procent van de BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten woont dus in de top drie gemeenten. Dit zijn twee gemeenten in Noord-Limburg en één gemeente in Zuid-Limburg. In Midden-Limburg wonen de meeste arbeidsmigranten in Roermond, dat zijn er 1.790.

39% van de in Limburg BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten woont in **Venlo, Maastricht en Horst aan de Maas**

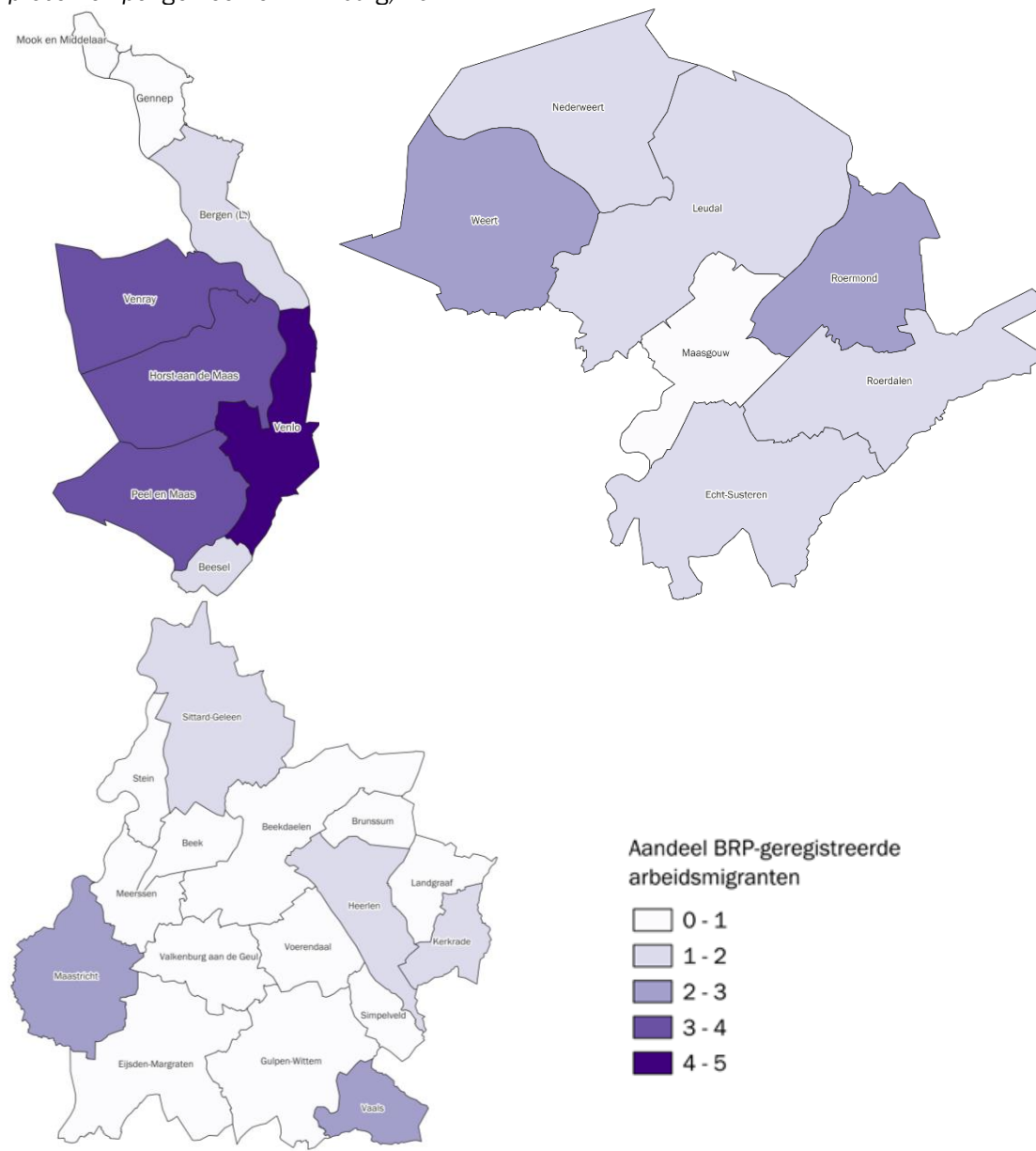
Gekeken naar het aandeel van BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten op de totale bevolking in de gemeente, is het aandeel het grootst in Venlo met 5 procent. Daarop volgen Horst aan de Maas, Venray en Peel en Maas, allen met een aandeel van circa 4 procent. Het aandeel BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in de provincie als geheel is circa 2 procent.

Tabel 3.2 Aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten per gemeente, 2022

Gemeente	2022	Gemiddelde groei tussen 2017 en 2022	Aandeel arbeidsmigranten op totaal inwoners	Aandeel op het totaal wonende arbeidsmigranten
Venlo	5.145	10%	5%	18%
Maastricht	3.785	7%	3%	14%
Horst aan de Maas	1.905	8%	4%	7%
Venray	1.865	10%	4%	7%
Heerlen	1.855	10%	2%	7%
Roermond	1.790	7%	3%	6%
Peel en Maas	1.785	17%	4%	6%
Weert	1.700	17%	3%	6%
Sittard-Geleen	1.430	8%	2%	5%
Kerkrade	1.105	8%	2%	4%
Leudal	805	11%	2%	3%
Echt-Susteren	480	7%	2%	2%
Landgraaf	400	7%	1%	1%
Brunssum	370	9%	1%	1%
Nederweert	365	8%	2%	1%
Roerdalen	355	3%	2%	1%
Maasgouw	320	12%	1%	1%
Beekdaelen	305	6%	1%	1%
Vaals	265	6%	3%	1%
Gennep	250	16%	1%	1%
Beesel	210	9%	2%	1%
Bergen (L.)	210	13%	2%	1%
Valkenburg aan de Geul	210	6%	1%	1%
Eijsden-Margraten	160	4%	1%	1%
Stein (L.)	155	7%	1%	1%
Meerssen	140	5%	1%	1%
Beek (L.)	135	6%	1%	0%
Gulpen-Witter	135	8%	1%	0%
Simpelveld	95	6%	1%	0%
Voerendaal	60	8%	0%	0%
Mook en Middelaar	55	7%	1%	0%
Totaal	27.845	9%	2%	100%

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

Figuur 3.3 Aandeel BRP-geregisteerde arbeidsmigranten op totaal inwoners in procenten per gemeente in Limburg, 2022

3.3 Huishoudenssamenstelling

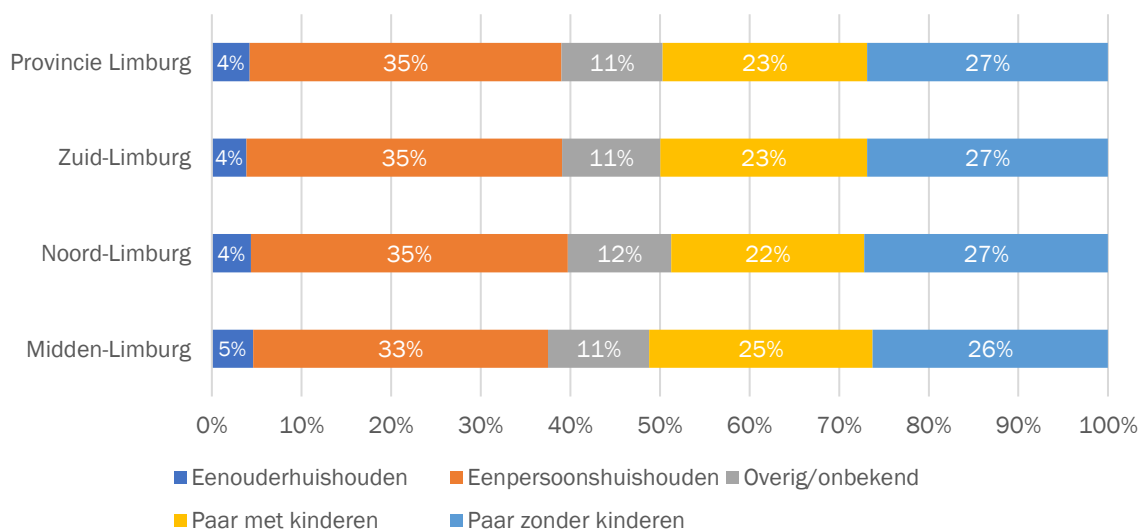
Het grootste deel van de huishoudens onder arbeidsmigranten in de provincie Limburg betreft eenpersoonshuishoudens, namelijk 35 procent. Daarop volgen de stellen zonder kinderen met 27 procent, daarna de stellen met kinderen met 23 procent. In slechts 4 procent van de gevallen gaat het om eenouderhuishouden. De

huishoudens met kinderen (dus stellen met kinderen en eenouderhuishoudens) wonen voornamelijk in Venlo (21 procent), Maastricht (9 procent), Roermond (8 procent), Heerlen (8 procent) en Venray (7 procent). Het beeld voor de drie subregio's is vergelijkbaar met het beeld van de provincie. In alle gevallen wijken de percentages niet meer dan 2 procent af.

35% van de in Limburg BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten betreft een **eenpersoonshuishouden**

Figuur 3.4 Huishoudsamenstelling, 2022

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

3.4 Woon-werkrelaties

Van de BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten die in Limburg wonen werkt circa 67 procent in Limburg en circa 33 procent elders in Nederland of over de grens. Het grootste deel van de arbeidsmigranten wonend in Noord-Limburg werkt ook in Noord-Limburg. De top drie gemeenten zijn allemaal Noord-Limburgse gemeenten. In de top tien zitten in totaal vier Noord-Limburgse gemeenten en één Midden-Limburgse gemeente. De overige gemeenten liggen allemaal buiten Limburg.

 67% van de BRP-geregistreerde arbeidsmigranten wonend in Limburg is ook **werkzaam** in Limburg

In Midden-Limburg is een vergelijkbaar beeld te zien. De top twee gemeenten zijn Midden-Limburgse gemeenten. In de top 10 staan vijf Midden-Limburgse gemeenten, één Noord-Limburgse gemeente en één Zuid-Limburgse gemeenten. Drie gemeenten liggen niet in Limburg. In de top-10 werkgemeenten van arbeidsmigranten die in Zuid-Limburg wonen, staan 6 gemeenten uit Zuid-Limburg. De overige gemeenten liggen buiten Limburg. Er is geen data beschikbaar over de arbeidsmigranten die in Nederland wonen, maar in Duitsland of België werken. Deze groep is dus geen onderdeel van de resultaten van dit onderzoek en zijn daarmee ook niet zichtbaar in Tabel 3.3 waarin we de top-10 werkgemeenten van BRP-geregistreerde arbeidsmigranten hebben weergegeven.

Tabel 3.3 Top-10 werkgemeenten van BRP-geregistreerde arbeidsmigranten wonend in regio Noord-, Midden- of Zuid-Limburg, 2022

Noord-Limburg	Aandeel	Midden-Limburg	Aandeel	Zuid-Limburg	Aandeel
Venlo	24%	Roermond	17%	Maastricht	29%
Venray	16%	Weert	9%	Heerlen	12%
Horst aan de Maas	12%	Eindhoven	7%	Sittard-Geleen	10%
Diemen	6%	Diemen	6%	Kerkrade	7%
Peel en Maas	5%	Leudal	6%	Diemen	7%
Roermond	4%	Amsterdam	5%	Amsterdam	5%
Eindhoven	4%	Heerlen	5%	Landgraaf	3%
Apeldoorn	3%	Echt-Susteren	5%	Zaltbommel	2%
Amsterdam	3%	Nederweert	4%	Beekdaelen	1%
Zaltbommel	3%	Venlo	4%	Eindhoven	1%

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio (2024)

4. Prognose: verwachte ontwikkeling tot 2030

In dit hoofdstuk zijn op basis van verschillende scenario's prognoses uitgewerkt voor de mogelijke ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten in Limburg (en per deelregio) richting de toekomst (2030). We gaan eerst in op de achtergrond en methodiek van de prognoses en werken vervolgens de prognoses per regio uit naar werkgemeente (paragraaf 4.2) en dan naar woongemeente (paragraaf 4.3).

4.1 Achtergrond en methodiek prognoses

4.1.1 Relatie tussen aantal banen en aantal arbeidsmigranten

Decisio heeft de laatste jaren veel en diverse onderzoeken gedaan naar de historische ontwikkeling van verschillende doelgroepen internationals (monitoring) én naar de mogelijke ontwikkeling van deze doelgroepen naar de toekomst toe⁶. We hebben daarbij gebruik gemaakt van diverse statistische onderzoeksmethodieken (zoals regressieanalyse) om te achterhalen welke variabelen van invloed zijn op de ontwikkeling van de doelgroep.

De belangrijkste rode draad die volgt uit deze analyses is dat er een statistisch significant positief verband bestaat tussen het aantal banen en het aantal internationale werknemers (kenniswerkers én arbeidsmigranten) in Nederland. Hierbij is gecontroleerd voor bevolkingsgroei, bbp, buitenlandse zeggenschap in bedrijven en internationale handel en diensten op COROP-niveau. Het geconstateerde verband lijkt ook logisch als we ervan uit gaan dat internationale werknemers hoofdzakelijk voor arbeid naar Nederland komen.

Eerder geïdentificeerde concrete relaties tussen het aantal banen en arbeidsmigranten

Op basis van onderzoeken en analyses over de periode 2010-2019 zien we het verband tussen de banengroei en het aantal internationale werknemers als volgt: als het aantal banen met 1 procent groeit dan neemt het aantal internationale werknemers (dat is kenniswerkers én arbeidsmigranten) toe met 1,8 procent. Als we specifiek naar de arbeidsmigranten kijken dan zien we dat als het aantal banen met 1 procent groeit, het aantal arbeidsmigranten toeneemt met 3,7 procent.

⁶ Zo hebben we in opdracht van het ministerie van Economische Zaken een prognosemodel ontwikkeld om de doelgroep 'kinderen van internationale kenniswerkers' op regionale schaal te prognosticeren en hebben we voor diverse andere provincies onderzoek gedaan naar de toekomstige ontwikkeling van arbeidsmigranten (onder andere in de provincie Overijssel, zie hier voor dit voorbeeld: [Onderzoek huisvesting arbeidsmigranten \(decisio.nl\)](https://www.decisio.nl/onderzoek-huisvesting-arbeidsmigranten))

Op basis van dit type statistische regressieanalyses zijn dus 'voorspellende waardes' te identificeren om de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten te prognosticeren. De laatste jaren zien we echter dat, naast economische groei en groei van het aantal banen, ook een andere relevante ontwikkeling aan belang wint. Meer en meer komen we tot het inzicht dat de beroepsbevolking 'zonder migratieachtergrond' een relevante factor is om rekening mee te houden. Om die reden hebben we onze prognosemethodiek de laatste jaren iets aangepast en ook vereenvoudigd.

4.1.2 Vereenvoudigde prognosemethodiek

We blijven in onze prognoses rekening houden met voorspellingen die er zijn over het aantal banen (werkzame personen). Voor gegevens daarover blijven we zo dicht mogelijk bij bestaande prognoses van gerenommeerde economische en demografische instituten. We gebruiken de 'Welvaart- en leefomgevingsscenario's' (WLO, 2015) van het CPB en PBL om het aantal werkzame personen in de toekomst te benaderen, aangevuld met eigen analyses van economische trends in de provincie Limburg (gebaseerd op de ontwikkeling van het aantal banen in de provincie in de afgelopen jaren). Voor voorspellingen over de 'beroepsbevolking zonder migratieachtergrond' maken we gebruik van demografische prognoses van het CBS. Onze werkwijze bestaat vervolgens uit het 'matchen' van de beide prognoses. Zo ontstaat inzicht in het verschil tussen het aantal werkzame personen in 2030 en het aantal personen (zonder migratieachtergrond) dat daarvoor beschikbaar is.

Het verschil tussen het aantal werkzame personen en de beroepsbevolking zonder migratieachtergrond geeft een indicatie van de potentiële krapte op de arbeidsmarkt. Het vormt daarmee een indicatie van de behoefte aan internationale werknemers en daarmee de potentiële omvang van het aantal internationale werknemers dat nodig is om aan de toekomstige vraag naar arbeid te voldoen. We beseffen ons daarbij dat het gat niet volledig zal worden gevuld door arbeidsmigranten en kenniswerkers, maar dat mogelijk door omscholing en bijscholing ook gebruik kan worden gemaakt van mensen die momenteel niet participeren op de arbeidsmarkt. Het prognosemodel houdt in ieder geval ook rekening met het bestaan van 'tweede generatie allochtonen' op COROP-niveau (beschikbaar via het CBS).

4.1.3 Concrete uitwerking van drie scenario's

Om prognoses uit te werken voor de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten in Limburg hebben we volgens de bovengeschetste methodiek dus informatie nodig over de ontwikkeling van het aantal banen en de beroepsbevolking. Zoals aangegeven werken we daarvoor in ieder geval met de WLO-scenario's die ook rekening houden met demografische factoren als vergrijzing, maar ook van verstedelijkingstrends, economische ontwikkeling en technologische ontwikkeling. Het CPB en PBL hebben op het schaalniveau van COROP-regio's (die precies matchen met onze regio indeling van Noord-, Midden- en Zuid-Limburg) een Laag en Hoog scenario uitgewerkt, wat voor ons input is voor het uitwerken van een behoudend en een optimistisch scenario. Aanvullend op deze twee scenario's zijn door ons nog drie scenario's verkend en doorgerekend om in voorliggende rapportage ook nog een derde 'trendscenario' uit te lichten, het gaat om:

- Het doortrekken van de gemiddelde relatieve jaar-op-jaargroei van de groep arbeidsmigranten: wat als de *relatieve groei* in de afgelopen periode (2010-2022) zich ook naar de toekomst toe zou doorzetten? Voor de hele provincie Limburg zou het gaan om een jaarlijkse toename van 6,5 procent. Uiteindelijk zou de groei in de periode 2023-2030 uitkomen op circa 55.000 extra werkende arbeidsmigranten, in onze ogen een zeer hoog en mogelijk iets te extreem scenario.
- Het doortrekken van de gemiddelde absolute jaar-op-jaargroei. Wat als de *absolute groei* in de afgelopen periode (2010-2022) zich ook naar de toekomst toe zou doorzetten? Voor de hele provincie Limburg zou het in dit geval gaan om een jaarlijkse toename van circa 3.650 arbeidsmigranten per jaar. Voor de periode 2023-2030 gaat het in dat geval om een groei van bijna 30.000 arbeidsmigranten.
- Het doortrekken van de banenontwikkeling in Limburg (dus ook de banen ingevuld door mensen met de Nederlandse nationaliteit). Voor de hele provincie Limburg zou dit een jaarlijkse groei van 0,5 procent van het aantal arbeidsmigranten. Dit scenario ligt dicht bij de uitgewerkte WLO-scenario's en is om die reden niet gepresenteerd in voorliggende rapportage.

Voor presentatie en uitwerking in voorliggend rapport is dus gekozen voor het trendscenario 'doortrekken gemiddelde absolute jaar-op-jaargroei', in onze ogen het meest realistische trendscenario. In de hiernavolgende paragrafen is naar werk- en woongemeente per regio inzicht gegeven in de resultaten van de prognoses scenario's.

4.2 Prognose naar werkgemeente

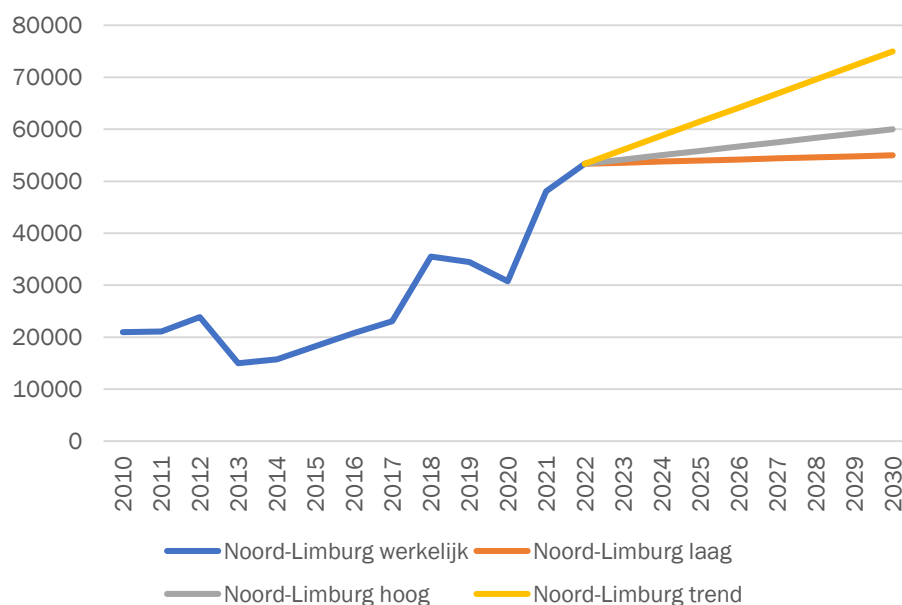
4.2.1 Noord-Limburg

Uit de prognoses scenario's blijkt voor Noord-Limburg dat het aantal werkende arbeidsmigranten toeneemt richting 2030. Naar schatting ligt het aantal werkende arbeidsmigranten in Noord-Limburg in 2030 tussen de 55 en 75 duizend. Dit gaat om een jaarlijkse groei binnen een bandbreedte van -0,4 tot 4 procent.

De vraag is hoe reëel het trendscenario is. Het trendpercentage is namelijk niet berekend op basis van de gecorrigeerde aantallen door het uitzendbureau. Omdat we de gecorrigeerde aantallen alleen voor 2022 weten, is het berekenen van een trendscenario niet mogelijk. Naar verwachting valt het daadwerkelijke trendpercentage dus lager uit. De resultaten van de prognoses zijn weergegeven in Figuur 4.1, de uitkomsten per scenario zijn:

- Trendscenario: groei naar circa 75.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Laag: groei naar circa 55.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Hoog: groei naar circa 60.000 arbeidsmigranten in 2030

Figuur 4.1 Prognose aantal werkende arbeidsmigranten in Noord-Limburg, tot en met 2030

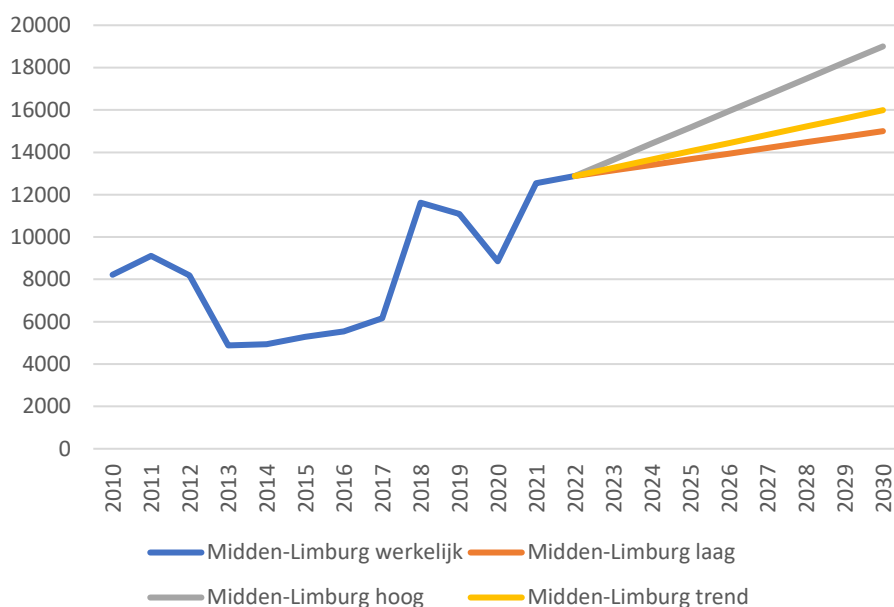
Bron: CPB/PBL, CBS, bewerking Decisio

4.2.2 Midden-Limburg

Uit de prognoses scenario's blijkt voor Midden-Limburg dat het aantal werkende arbeidsmigranten toeneemt richting 2030. Naar schatting ligt het aantal werkende arbeidsmigranten in Midden-Limburg in 2030 tussen de 15 en 19 duizend. Dit gaat om een jaarlijkse groei binnen een bandbreedte van 2 tot 5 procent. De resultaten van de prognoses zijn weergegeven in Figuur 4.2, de uitkomsten per scenario zijn:

- Trendscenario: groei naar circa 16.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Laag: groei naar circa 15.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Hoog: groei naar circa 19.000 arbeidsmigranten in 2030

Figuur 4.2 Prognose aantal werkende arbeidsmigranten in Midden-Limburg, tot en met 2030

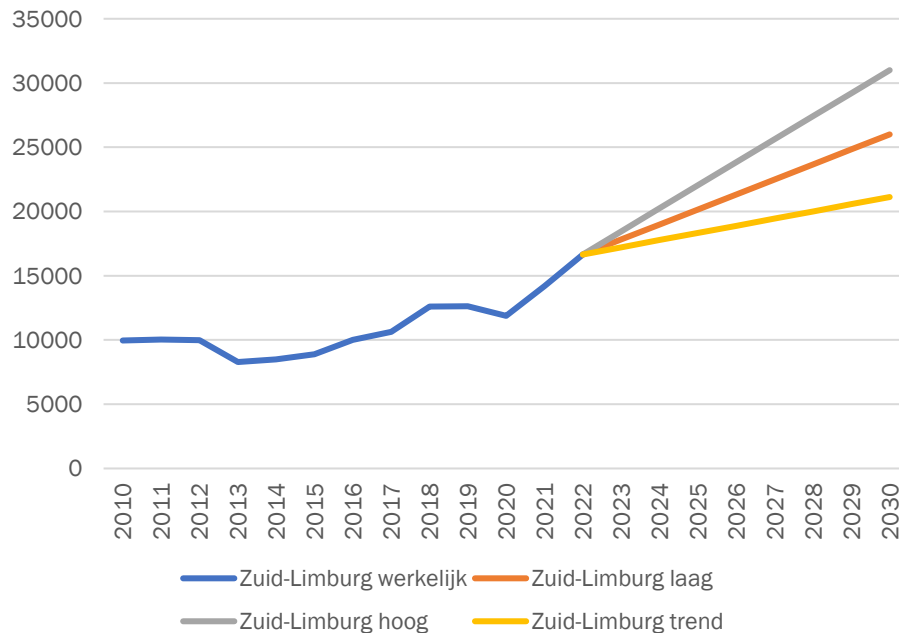
Bron: CPB/PBL, CBS, bewerking Decisio

4.2.3 Zuid-Limburg

Uit de prognoses scenario's blijkt voor Zuid-Limburg dat het aantal werkende arbeidsmigranten toeneemt richting 2030. Naar schatting ligt het aantal werkende arbeidsmigranten in Zuid-Limburg in 2030 tussen de 21 en 31 duizend. Dit gaat om een jaarlijkse groei binnen een bandbreedte van 3 tot 8 procent. De resultaten van de prognoses zijn weergegeven in Figuur 4.3, de uitkomsten per scenario zijn:

- Trendscenario: groei naar circa 21.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Laag: groei naar circa 26.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Hoog: groei naar circa 31.000 arbeidsmigranten in 2030

Figuur 4.3 Prognose aantal werkende arbeidsmigranten in Zuid-Limburg, tot en met 2030

Bron: CPB/PBL, CBS, bewerking Decisio

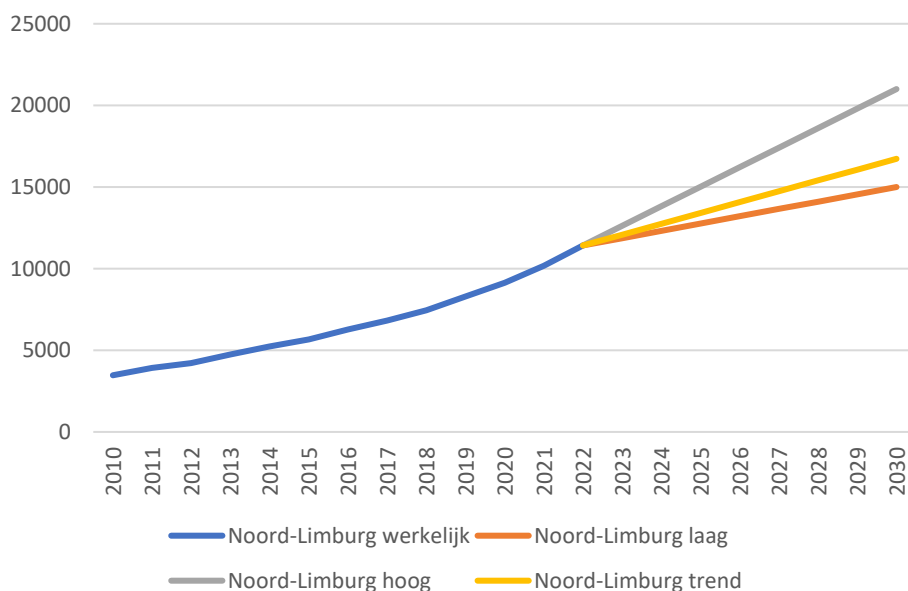
4.3 Prognose naar woongemeente

4.3.1 Noord-Limburg

Uit de prognoses scenario's blijkt voor Noord-Limburg dat het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten toeneemt. Naar schatting ligt het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in Noord-Limburg in 2030 tussen de 15 en 21 duizend. Dit gaat om een jaarlijkse groei binnen een bandbreedte van 3 en 8 procent. De resultaten van de prognoses zijn weergegeven in Figuur 4.4, de uitkomsten per scenario zijn:

- Trends scenario: groei naar circa 17.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Laag: groei naar circa 15.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Hoog: groei naar circa 21.000 arbeidsmigranten in 2030

Figuur 4.4 Prognose aantal BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in Noord-Limburg, tot en met 2030

Bron: CPB/PBL, CBS, bewerking Decisio

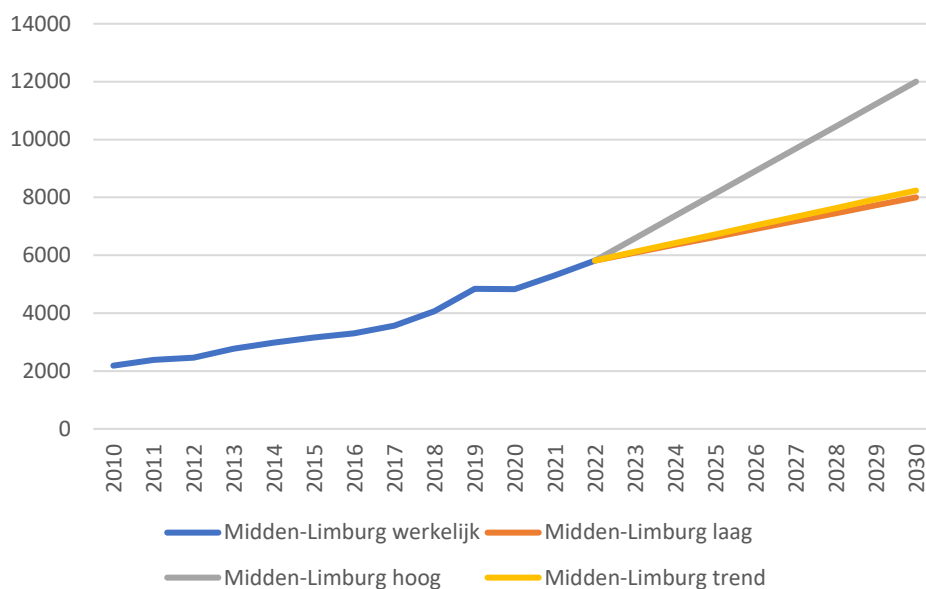
4.3.2 Midden-Limburg

Uit de prognoses scenario's blijkt voor Midden-Limburg dat het aantal BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten toeneemt. Naar schatting ligt het aantal BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in Midden-Limburg in 2030 tussen de 8 en 13 duizend. Dit gaat om een jaarlijkse groei binnen een bandbreedte van 4 en 9 procent.

De resultaten van de prognoses zijn weergegeven in Figuur 4.5, de uitkomsten per scenario zijn:

- Trendscenario: groei naar circa 8.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Laag: groei naar circa 8.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Hoog: groei naar circa 12.000 arbeidsmigranten in 2030

Figuur 4.5 Prognose aantal BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in Midden-Limburg, tot en met 2030

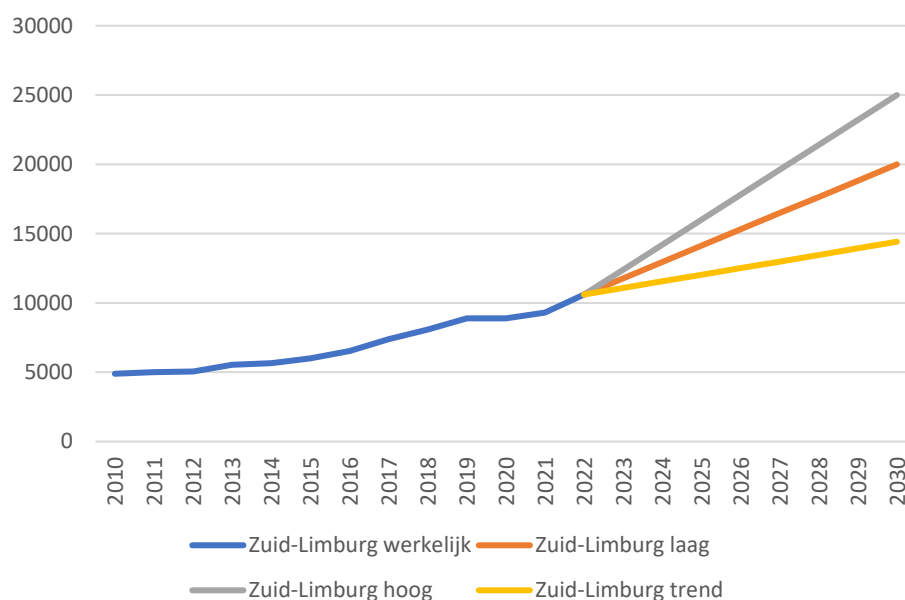
Bron: CPB/PBL, CBS, bewerking Decisio`

4.3.3 Zuid-Limburg

Uit de prognoses scenario's blijkt voor Zuid-Limburg dat het aantal BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten toeneemt. Naar schatting ligt het aantal BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in Zuid-Limburg in 2030 tussen de 14,5 en 25 duizend. Dit gaat om een jaarlijkse groei binnen een bandbreedte van 4 en 11 procent. De resultaten van de prognoses zijn weergegeven in Figuur 4.6, de uitkomsten per scenario zijn:

- Trendscenario: groei naar circa 14.500 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Laag: groei naar circa 20.000 arbeidsmigranten in 2030
- WLO-scenario Hoog: groei naar circa 25.000 arbeidsmigranten in 2030

Figuur 4.6 Prognose aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in Zuid-Limburg, tot en met 2030

Bron: CPB/PBL, CBS, bewerking Decisio

4.4 Prognose huisvestingsopgave

Aan de hand van de eerder beschreven prognoses, seizoenspieken en pendelrelaties kan een globale inschatting gemaakt worden van de huisvestingsopgave.

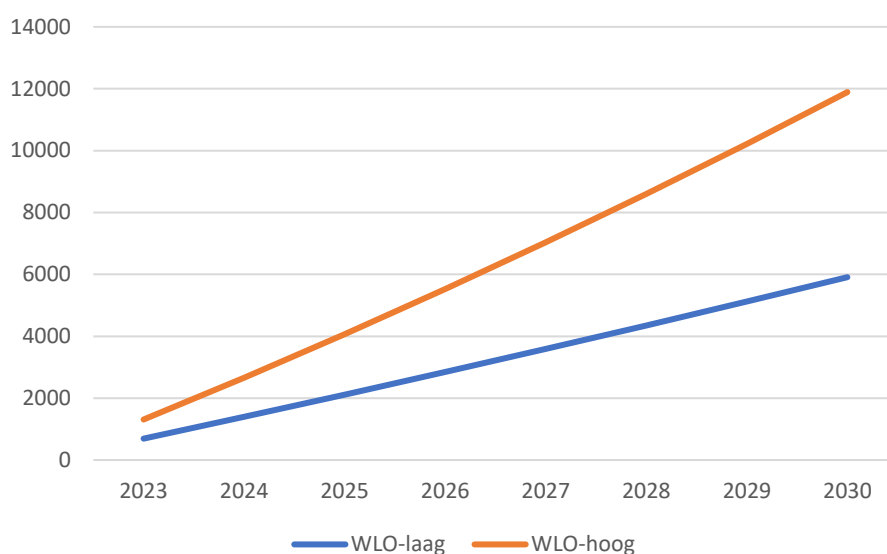
In 2022 werkten op het hoogtepunt 50 duizend arbeidsmigranten in Limburg (augustus 2022, zie seizoenspieken). Indien de woon-werkrelaties gelijk blijven, betekent dit dat van de 50 duizend werkende arbeidsmigranten in Limburg er ongeveer 36,4 duizend in de regio woonachtig zijn. Aangenomen dat de verblijfsduur en de seizoenspieken gelijk blijven, is er volgens de WLO-scenario's⁷ in 2030 in Limburg vraag naar 42.270 tot 48.435 woningen voor arbeidsmigranten die ook in Limburg werken. Als we vervolgens aannemen dat er op dit moment voldoende woningen zijn om de eerder genoemde 36,4 duizend arbeidsmigranten te huisvesten gedurende het piekmoment in augustus, betekent dit een huisvestingsopgave van 5.900 tot 11.900 woningen voor arbeidsmigranten.

Bij deze inschatting is geen rekening gehouden met woningen die reeds gerealiseerd zijn in 2023 en 2024 of met woningen die op dit moment in

⁷ WLO-laag: 1,9%, WLO-hoog: 3,6%

ontwikkeling zijn. Ook is geen rekening gehouden met de arbeidsmigranten die in Limburg wonen, maar buiten Limburg werken. Met name grensgemeenten geven aan rekening te houden met toenemende huisvesting van arbeidsmigranten die Noord-Brabant en Duitsland werken⁸.

Figuur 4.7 Prognose huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten die werken in Limburg

4.5 Overzicht prognoses

Naar verwachting groeit het aantal werkende arbeidsmigranten in Limburg van 82.895 in 2022 naar tussen de 96.000 en 112.000 arbeidsmigranten in 2030. Het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten groeit naar verwachting van 27.845 in 2022 naar tussen de 39.500 en 58.000 in 2030. Naar verwachting leidt deze groei tot een huisvestingsopgave van minimaal 5.900 en maximaal 11.900 extra woningen in 2030.

Opvallend is dat de verhouding BRP-geregistreerde (woonachtige) arbeidsmigranten in Limburg toeneemt ten opzichte van het aantal werkende arbeidsmigranten. In 2022 was de verhouding ongeveer 1 op 3 (het aantal werkende arbeidsmigranten

⁸ Naast dat we geen rekening houden met arbeidsmigranten die buiten Limburg werken, is het goed te benoemen dat de nu gehanteerde methodiek afwijkt van het eerdere onderzoek in 2020 om tot huisvestingsprognoses te komen. We beschikken nu over meer inzichten in seizoenspieken en dus over het aantal arbeidsmigranten dat op een bepaald moment maximaal in de provincie werkt. Dit is een afwijkend aantal van het totaal verschillende arbeidsmigranten dat in een bepaald jaar in Limburg werkt. In eerdere prognoses hielden we hier minder rekening mee.

was drie keer zo hoog als het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten). In het trendscenario blijft dit het beeld hetzelfde, maar in de WLO-scenario's gaat deze verhouding naar 1 op 2 (het aantal werkende arbeidsmigranten is dan 'nog maar' twee keer zo hoog als het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten).

Eenzijds heeft dit te maken met de regionale verdeling. Naar verhouding wonen er meer BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in Zuid-Limburg. Van de drie COROP-regio's in Limburg is de verwachte banengroei het sterkst in Zuid-Limburg. Doordat er relatief meer arbeidsmigranten in Zuid-Limburg wonen (BRP-geregistreerd) dan dat er werken, neemt het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten voor Limburg als geheel sterker toe dan het aantal werkende arbeidsmigranten.

Anderzijds heeft dit te maken met de BRP-registratiegraad. Doordat arbeidsmigranten zich niet altijd inschrijven in de BRP, ligt het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten lager dan het daadwerkelijk aantal wonende arbeidsmigranten. Doordat inschrijving pas na vier maanden verplicht is, is de registratiegraad onder shortstay arbeidsmigranten lager dan onder longstay arbeidsmigranten. In hoofdstuk 2.6 is te zien dat de verblijfsduur van arbeidsmigranten werkend in Zuid-Limburg langer is, wat een hogere registratiegraad mede verklaart.

Aanvullend is er op dit moment inzet vanuit verschillende betrokken partijen (werkgevers, uitzendbureaus, gemeenten en vanuit het rijk) om het bewustzijn te vergroten bij arbeidsmigranten om zich in te schrijven en dat dit belangrijk is (zie ook hoofdstuk 6.1). De verwachting dat de BRP-registratiegraad toeneemt is wat ons betreft om bovenstaande redenen een reële verwachting.

Het overzicht van de verschillende prognoses naar werk- en woonlocatie, in de verschillende regio's en per scenario is opgenomen in Tabel 4.1.

Tabel 4.1 Overzicht prognose werkende en BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten

	Regio	Huidig	Trend 2030	WLO-laag 2030	WLO-hoog 2030
Prognose werkende arbeidsmigranten in Limburg	Noord-Limburg	53.360	75.000	55.000	60.000
	Midden-Limburg	12.880	16.000	15.000	19.000
	Zuid-Limburg	16.655	21.000	26.000	31.000
	Limburg (totaal)	82.895	112.000	96.000	110.000
Prognose BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in Limburg	Noord-Limburg	11.425	17.000	15.000	21.000
	Midden-Limburg	5.815	8.000	8.000	12.000
	Zuid-Limburg	10.605	14.500	20.000	25.000
	Limburg (totaal)	27.845	39.500	43.000	58.000
Prognose huisvestingsopgave	Limburg (totaal)	-	-	5.900	11.900

5. Verdieping doelgroep arbeidsmigranten: behoeften woningmarkt en integratie

In voorliggend hoofdstuk bespreken we de resultaten van de peiling onder de doelgroep. De twee thema's die we daarin onderscheiden zijn huisvestingbehoefte en integratiebehoefte. Naast de respons uit de vragenlijst, vullen we de resultaten aan vanuit de interviews die we hebben gehouden met gemeenten.

In 5.1 beschrijven we de groep respondenten van de enquête en in 5.2 de resultaten. In paragraaf 5.3 bespreken we de belangrijkste conclusies.

5.1 Karakteristieken respons

5.1.1 Aanpak verspreiden enquête

De vragenlijsten onder arbeidsmigranten zijn uitgezet in het Nederlands, Engels, Pools, Bulgaars en Roemeens. Hiervoor is gebruik gemaakt van sociale media (met name groepen op Facebook) en de MyInfoNL app⁹. Daarnaast hebben we werkgevers en uitzendbureaus benaderd met het verzoek de vragenlijst onder hun werknemers te verspreiden. In bijlage 1 staat de Engelstalige versie van de vragenlijst. De vertalingen zijn opgesteld door professionele vertalers. De vragenlijsten zijn geprogrammeerd via het programma www.enqueteviainternet.nl en vervolgens via de verschillende genoemde kanalen verspreid.

5.1.2 Karakteristieken van de respondenten

In totaal is de enquête 232 keer ingevuld. 133 keer door een man, 98 keer door een vrouw en in één geval is het geslacht niet bekend. Van de respondenten zijn er 160 woonachtig in Noord-Limburg, 7 in Midden-Limburg en 13 in Zuid-Limburg. 5 wonen in Brabant, 24 in Duitsland en 5 in de rest van Nederland. Van 34 respondenten was de woonlocatie onbekend. 155 werken in Noord-Limburg, 7 in Midden-Limburg, 12 in Zuid-Limburg, 33 in Brabant, 1 in Duitsland en 10 in de rest van Nederland. Van 14 arbeidsmigranten is de werklocatie onbekend.

⁹ Een app beschikbaar in een aantal Noord-Limburgse gemeente. De app verschaft arbeidsmigranten informatie met betrekking tot wonen en werken in Nederland in de moedertaal van de arbeidsmigrant.

Van de 232 respondenten geven 208 aan dat zij eerst werk vonden in hun thuisland en vervolgens naar Nederland kwamen. 22 zijn eerst naar Nederland gekomen en hebben hier vervolgens werk gevonden. Twee respondenten hebben deze vraag open gelaten.

Idealiter zou de populatie gelijk verdeeld zijn over alle gemeenten, zodat elke gemeente een representatief deel van de totale populatie zou weerspiegelen. Dit is helaas niet het geval. Daarnaast is met 232 respondenten op een doelgroep van circa 80.000 arbeidsmigranten de respons relatief laag. Daarom is het belangrijk om bij de interpretatie van de resultaten er rekening mee te houden dat deze mogelijk een vertekend beeld geven.

Tabel 5.1 Respondenten vragenlijst naar woonlocatie

Woongemeente	Nederlandse vragenlijst	Bulgaarse vragenlijst	Roemeense vragenlijst	Poolse vragenlijst	Engelse vragenlijst	Totaal
Noord-Limburg	2	8	23	76	51	160
Midden-Limburg	2	2	0	1	2	7
Zuid-Limburg	1	0	7	0	5	13
Brabant	0	0	0	2	3	5
Duitsland	0	0	2	0	22	24
Buiten Limburg/Brabant	0	0	1	1	4	6
Onbekend	3	0	0	7	7	17
Totaal	8	10	33	87	94	232

Tabel 5.2 Respondenten vragenlijst naar werklocatie

Werkgemeente	Nederlandse vragenlijst	Bulgaarse vragenlijst	Roemeense vragenlijst	Poolse vragenlijst	Engelse vragenlijst	Totaal
Noord-Limburg	3	7	21	64	69	164
Midden-Limburg	2	1	0	1	2	6
Zuid-Limburg	0	0	4	0	6	10
Brabant	0	2	5	16	10	33
Duitsland	0	0	0	1	0	1
Buiten Limburg/Brabant	0	0	1	3	6	10
Onbekend	3	0	2	2	1	8
Totaal	8	10	33	87	94	232

De vragenlijst is voornamelijk ingevuld door arbeidsmigranten die werkzaam zijn via een uitzendbureau. Van de 232 respondenten werken er 222 via een uitzendbureau, in 8 gevallen zijn ze rechtstreeks in dienst bij de werkgever. In 2 gevallen is het onbekend of ze wel of niet via een uitzendbureau werken. Daarnaast valt het op dat de vragenlijst grotendeels door magazijnmedewerkers is ingevuld: in 140 van de 256 gevallen (sommige respondenten geven aan meer dan één functie

te hebben). De groep die daarna het best vertegenwoordigd is valt onder de categorie overig, daarop volgt de groep werkzaam als chauffeur met 12 respondenten.

Tabel 5.3 Respondenten per functie, uitgesplitst naar type dienstverband

	Dienstverband onbekend	Werkzaam via uitzendbureau	Direct werkzaam bij werkgever	Totaal
Orderpicker / magazijn	2	137	1	140
Overig	0	63	4	67
Chauffeur / transport	0	10	2	12
Diensten	0	9	1	10
Technicus	0	6	0	6
Schoonmaker	0	4	0	4
Fruitleverancier / plukker	0	4	0	4
Bouwwakker	0	3	1	4
Metaalbewerker	0	3	0	3
Verkoop	0	1	1	2
Keukenpersoneel	0	2	0	2
Hotelpersoneel	0	1	0	1
Gezondheidszorg	0	1	0	1
Secretaresse	0	0	0	0
Catering	0	0	0	0
Totaal	2	244	10	256

De meeste respondenten wonen op de locatie waar ze ook werken of in een gedeeld huis met arbeidsmigranten (in beide gevallen gaat het om 61 arbeidsmigranten). Daarna woont de grootste groep in stacaravans op een park (29 arbeidsmigranten), in een kamer (27 arbeidsmigranten) of in een particuliere huurwoning (20 arbeidsmigranten). Van de arbeidsmigranten die aangeven in een gedeeld huis te wonen, wonen er 12 in een gedeelde studio en 28 in een gedeeld appartement. In 19 gevallen is deze vraag niet beantwoord. Voorbeelden van antwoorden die gegeven zijn bij 'anders' zijn vakantieparken of bij vrienden op de bank.

Tabel 5.4 Respondenten per type huisvesting

In wat voor soort woning woont u?	Aantal
Accommodatie op werk	61
Gedeeld huis met andere arbeidsmigranten	61
Stacaravan	29
Kamer	27
Particuliere huurwoning	20
Anders	16
Hotel/pension	12
Particuliere koopwoning	4
Gedeeld huis met familie	2
Totaal	232

5.2 Resultaten

5.2.1 Huisvestingsbehoeften

Tevredenheid over huisvesting

98 arbeidsmigranten geven aan tevreden te zijn met hun huisvesting, dat is ongeveer 42 procent. 74 respondenten (32 procent) geven aan neutraal te zijn en 55 respondenten (24 procent) zijn ontevreden. Daarbij valt op dat voornamelijk de arbeidsmigranten die een huis delen met andere arbeidsmigranten of die in een accommodatie op de werklocatie verblijven, ontevreden zijn met hun woning.

Tabel 5.5 Antwoord op de vraag: 'hoe tevreden bent u met uw huidige woonsituatie?' *Uitgesplitst naar type huisvesting, absolute aantallen*

Hoe tevreden bent u met uw huidige woonsituatie?	Niet ingevuld	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Totaal
Accommodatie op werk	2	24	19	16	61
Gedeeld huis met andere arbeidsmigranten	1	18	25	17	61
Stacaravan	1	20	6	2	29
Kamer		8	7	12	27
Particuliere huurwoning		10	7	3	20
Anders		9	4	3	16
Hotel/pension		5	5	2	12
Particuliere koopwoning	1	2	1		4
Gedeeld huis met familie		2			2
Totaal	5	98	74	55	232

Van de 55 arbeidsmigranten die ontevreden zijn wonen er 17 in een gedeeld huis met andere arbeidsmigranten, 16 in een accommodatie op werk en 12 in een kamer.

Gekeken naar het percentage ontevreden arbeidsmigranten op accommodatieniveau, zien we dat vooral arbeidsmigranten wonend in een kamer in een groot complex ontevreden zijn. Van de 27 arbeidsmigranten wonend in een kamer, geven er 12 aan ontevreden te zijn. Dat komt neer op 44 procent. Onder de groep die in een gedeeld huis met andere arbeidsmigranten woont is 28 procent ontevreden. Van de arbeidsmigranten die gehuisvest worden op de werklocatie is 26 procent ontevreden.

Tabel 5.6 Antwoord op de vraag: 'hoe tevreden bent u met uw huidige woonsituatie?' *Uitgesplitst naar type huisvesting, procenten*

Hoe tevreden bent u met uw huidige woonsituatie?	Niet ingevuld	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Totaal
Particuliere huurwoning	0%	50%	35%	15%	100%
Anders	0%	56%	25%	19%	100%
Particuliere koopwoning	25%	50%	25%	0%	100%
Hotel/pension	0%	42%	42%	17%	100%
Kamer	0%	30%	26%	44%	100%
Accommodatie op werk	3%	39%	31%	26%	100%
Stacaravan	3%	69%	21%	7%	100%
Gedeeld huis met familie	0%	100%	0%	0%	100%
Gedeeld huis met andere arbeidsmigranten	2%	30%	41%	28%	100%

Woonbehoeften onder arbeidsmigranten

Op de vraag wat arbeidsmigranten zouden willen verbeteren aan hun woonsituatie, is het vaakst naar voren gekomen dat arbeidsmigranten meer privacy in huis willen. 73 arbeidsmigranten geven dit aan, dat is bijna een derde van de respondenten. Op welke manier respondenten meer privacy willen is niet duidelijk. Dit kan gaan om meer eigen ruimte, maar ook om wekelijkse controle of cameratoezicht. Een antwoord dat ook vaak is genoemd raakt hieraan, namelijk 'meer (privé)ruimte in huis'. Dit antwoord is 64 keer gegeven. Een ander antwoord dat eruit springt gaat over de huurprijs: 72 personen geven aan een lagere huurprijs te willen. Dat is ongeveer een derde van alle respondenten.

Tabel 5.7 Antwoord op de vraag: 'Wat zou u willen verbeteren aan uw woonsituatie?', absolute aantallen

Wat zou u willen verbeteren aan uw woonsituatie?	Aantal
Meer privacy in huis	73
Lagere huurprijs	72
Meer (privé) ruimte in huis	64
Meer privéfaciliteiten (zoals badkamer, keuken)	40
Andere locatie	36
Dichter bij het werk	32
Dichter bij voorzieningen	24
Dichter bij vrienden en kennissen	13
Meer gemeenschappelijke voorzieningen (bijv. woonkamer, café, sportruimte)	12
Andere huisbaas	3

Huurlasten

Meer dan de helft van de respondenten (125 personen) betaalt tussen de €125 en €175 aan huur per week. 81 respondenten betalen tussen de €75 en €125 per week. Het lijkt erop dat de meeste arbeidsmigranten niet apart betalen voor service, gas, water en elektriciteit. 202 respondenten geven aan dat service, gas, water en elektriciteit oftewel bij de huurprijs is inbegrepen oftewel dat de respondent niet weet of dit bij de huurprijs in zit.

Van de 72 respondenten die aangeven een lagere huurprijs te willen, betalen 46 tussen de €125 en €175 per week, 21 tussen de €75 en €125 en 2 meer dan €175 per week. Drie respondenten wisten niet hoeveel huur ze betalen, mogelijk omdat de huurprijs op hun loon wordt ingehouden.

Van de 232 respondenten geven 162 aan geen financiële bijdrage voor huisvesting of korting op de huur te ontvangen van hun werkgever. In 66 gevallen is dit wel zo en in 4 gevallen is deze vraag opengelaten. In 129 van de gevallen was de werkgever van de respondent niet ook de huisbaas, in 100 gevallen was dit wel zo en in 3 gevallen is deze vraag open gelaten.

Tabel 5.8 Antwoord op de vraag: 'hoeveel huur betaalt u voor uw huisvesting per week?' Uitgesplitst naar type huisvesting, absolute aantallen

Hoeveel huur betaalt u voor uw huisvesting (als u huisvesting deelt, geef dan uw persoonlijke aandeel van de huur aan)?	Niet ingevuld	<€75	€75-€125	€75-€175	>€175	Ik weet het niet	Totaal
Accommodatie op werk		2	27	31		1	61
Gedeeld huis met andere arbeidsmigranten			19	37	2	3	61
Stacaravan	1		11	14		3	29
Kamer		2	9	16			27
Particuliere huurwoning		1	6	6	7		20
Anders			4	12			16
Hotel/pension			3	9			12
Particuliere koopwoning	1		1			2	4
Gedeeld huis met familie	1		1				2
Totaal	3	5	81	125	9	9	232

Vindbaarheid van huisvesting

Van de 232 respondenten hebben 192 geen moeite ondervonden met het vinden van huisvesting. Daarvan is in 167 gevallen de huisvesting geregeld door de werkgever. 36 respondenten geven aan wel problemen te hebben ondervonden en 4 hebben de vraag niet ingevuld.

Dat arbeidsmigranten geen problemen ondervonden is ook terug te zien in de tijd dat het hen kostte huisvesting te vinden: 158 hadden binnen een week een huis gevonden. Bij 33 duurde het 1 tot 3 weken, bij 19 duurde het 3 tot 6 weken en bij 19 langer dan 6 weken. 3 respondenten hebben deze vraag open gelaten.

5.2.2 Integratiebehoeften

Uit gesprekken met gemeenten blijkt dat het inschrijven in de Basisregistratie Personen (BRP) een belangrijk eerste contactmoment is met de arbeidsmigrant. Het geeft de gemeente de mogelijkheid de arbeidsmigrant te wijzen op rechten, plichten en de beschikbaarheid van voorzieningen. Van de 232 ondervraagden heeft 136 zich ingeschreven bij de gemeente (BRP), 30 bij het Registratie van Niet-ingezetenen (RNI) en 65 geven aan dat ze niet weten waar ze inschreven staan. Ook kan dit betekenen dat ze niet weten of ze ingeschreven staan.

Van de 136 arbeidsmigranten die bij het BRP geregistreerd staan geven 92 aan dat ze ook weten welke rechten en plichten ze hebben na het ontvangen van hun Burgerservicenummer (BSN), dat is bijna 70 procent. Van de 30 personen die bij

het RNI geregistreerd staan geven 16 aan te weten welke rechten en plichten ze hebben, dat is net iets meer dan de helft. Van de 65 respondenten die aangeven niet te weten waar ze ingeschreven staan, geven 28 aan te weten welke rechten en plichten ze hebben. Dat is net iets meer dan 43 procent: procentueel gezien weten de mensen die niet weten waar ze ingeschreven staan ook het minst goed welke rechten en plichten ze hebben.

Tabel 5.9 Antwoord op de vraag: 'Bent u op de hoogte van de rechten en plichten die u heeft nadat u uw BSN heeft ontvangen?' Uitgesplitst naar soort registratie, absolute aantallen

Bent u op de hoogte van de rechten en plichten die u heeft nadat u uw BSN heeft ontvangen?	Niet ingevuld	Geregistreerd bij gemeente (BNP)	Geregistreerd bij RNI	Ik weet het niet	Totaal
Ja	0	92	16	28	136
Nee, ik weet niet waar ik deze informatie kan vinden	0	24	12	18	54
Nee, ik heb er gewoon niet naar gekeken	2	18	2	19	41
Niet ingevuld	0	1	0	0	1
Totaal	2	135	30	65	232

Meerdere gemeenten geven aan dat ze het informeren van de arbeidsmigrant als knelpunt ervaren. Er is simpelweg geen capaciteit voor of ze weten arbeidsmigranten niet (goed) te bereiken. Dat veel arbeidsmigranten niet goed geïnformeerd zijn is ook terug te zien in de resultaten van de vragenlijst. 139 respondenten geven aan dat ze bij aankomst in Nederland niet wisten waar ze relevante informatie konden vinden over leven en werken in Nederland (gezondheidszorg, registratie, belastingen, cultuur, onderwijs). 93 gaven aan dat ze dit wel wisten te vinden. Van de 93 respondenten die wel wisten waar ze informatie konden vinden, werd door 44 aangegeven dat ze deze informatie via het uitzendbureau kregen. 30 keer werd aangegeven dat de werkgever de informatie verstrekke, 9 keer de gemeente waar de respondent woonachtig is, 3 keer de huisbaas en 2 keer de ambassade. In 42 gevallen werd aangegeven dat ze zelf onderzoek hadden gedaan.

Toekomstverwachtingen

Van de 232 respondenten geven 149 (circa 65 procent) aan dat ze hier permanent zouden willen wonen, 51 weten het nog niet en 32 geven aan hier alleen tijdelijk te werken.

Daarnaast zou een groot deel van de arbeidsmigranten Nederland aanbevelen bij familie: van de 232 respondenten geven 171 aan dat ze vrienden en familie

zouden aanbevelen naar Nederland te emigreren. 41 staan hier neutraal tegenover en 20 geven aan dat ze Nederland niet zouden aanbevelen. Op de vraag wat er zou moeten verbeteren om Nederland wel aan te bevelen, geven 38 respondenten aan dat het salaris hoger zou moeten zijn. 30 geven aan dat de huisvesting beter moet, 21 geven aan dat er meer werkzekerheid moet zijn (vast contract en meer uren), 20 geven aan dat onderwijs toegankelijker moet worden.

Onderdeel voelen van de Nederlandse maatschappij

Hoewel een ruime meerderheid van de arbeidsmigranten Nederland zou aanbevelen, voelt een kleiner deel zich onderdeel van de maatschappij. Van de 232 respondenten geven 67 aan zich onderdeel te voelen van de maatschappij (29 procent), 108 zijn neutraal (47 procent) en 57 geven aan zich buitenstaander te voelen (25 procent).

Op de vraag wat arbeidsmigranten nodig hebben om zich meer onderdeel van de maatschappij te voelen, worden uiteenlopende antwoorden gegeven. De meeste antwoorden hebben met de Nederlandse taal te maken: doordat arbeidsmigranten geen Nederlands spreken vinden ze het moeilijk om contact te leggen. Uit de antwoorden blijkt dat een grote groep wel graag Nederlands wil leren: 164 geven aan beter Nederlands te willen leren, 52 geven aan dit niet te willen en 16 hebben deze vraag niet beantwoord.

Verder blijkt uit de enquête dat sommige arbeidsmigranten te weinig vrije tijd ervaren om te kunnen integreren in de maatschappij: ze ervaren het als moeilijk om onderdeel van een andere cultuur te worden, dat het kost tijd en daar hulp bij nodig is.

Tabel 5.10 Antwoord op de vraag: 'voelt u zich alsof u deel uitmaakt van de Nederlandse samenleving?' Absolute aantallen

Voelt u zich alsof u deel uitmaakt van de Nederlandse samenleving?	Aantal
Neutraal	108
Ja	67
Nee, ik voel me een buitenstaander	57
Totaal	232

Contact tussen arbeidsmigranten en Nederlanders

Een ander antwoord dat vaak gegeven werd is dat arbeidsmigranten weinig met Nederlanders in aanraking komen en teveel geïsoleerd leven. Dat arbeidsmigranten weinig met Nederlanders in aanraking komen komt ten eerste door de opstelling

van Nederlanders naar arbeidsmigranten. Een aantal respondenten geeft aan dat Nederlanders niet altijd positief tegenover arbeidsmigranten staan. Ze hebben het idee dat Nederlanders een negatief beeld hebben van arbeidsmigranten of ze geven aan dat ze Nederlanders over het algemeen niet vriendelijk vinden. Dit is ook wat gemeenteambtenaren benoemen. Zo geven sommige gemeenten aan dat het draagvlak onder bewoners afneemt, bijvoorbeeld als het gaat om huisvesting binnen bestemmingsplannen.

De tweede oorzaak die arbeidsmigranten noemen voor het weinige contact met Nederlanders komt doordat werk- en woonlocatie soms afgezonderd liggen van voorzieningen. Daardoor komen arbeidsmigranten nauwelijks met Nederlanders in aanraking. Dat arbeidsmigranten zich 'geïsoleerd' voelen blijkt ook uit de antwoorden op de vraag 'heeft u contact met lokale inwoners?' Ongeveer de helft van de arbeidsmigranten heeft helemaal geen contact met Nederlandse inwoners: 120 van de 232. 11 mensen geven aan sterke relaties te hebben met Nederlanders, 31 mensen geven aan regelmatig contact te hebben met Nederlanders en 70 geven aan af en toe contact te hebben met Nederlanders.

Tabel 5.11 Antwoord op de vraag: 'heeft u contacten met lokale inwoners?'

Absolute aantallen

Heeft u contacten met lokale inwoners?	Aantal
Nee, ik heb geen contact met Nederlandse (lokale) inwoners	120
Ja, ik heb af en toe contact met Nederlandse (lokale) inwoners	70
Ja, ik heb regelmatig contact met Nederlandse (lokale) inwoners	31
Ja, ik heb sterke relaties met Nederlandse (lokale) inwoners	11
Totaal	232

Hulp bij het leren van de Nederlandse taal en cultuur

Het grootste deel van de respondenten (155 respondenten) geeft aan geen hulp te ontvangen bij het leren van de Nederlandse taal en cultuur: 39 mensen geven aan hulp te krijgen van collega's en 31 mensen ontvangen hulp van de werkgever. 9 respondenten geven aan hulp te ontvangen van de lokale overheid en 7 mensen zijn er aangesloten bij een organisatie waar ze hulp kunnen krijgen.

Tabel 5.12 Antwoord op de vraag: 'Wordt u door iemand geholpen bij het leren van de taal en het begrijpen van de Nederlandse cultuur?' Absolute aantallen

Wordt u door iemand geholpen bij het leren van de taal en het begrijpen van de Nederlandse cultuur?	Aantal
Ik krijg geen hulp	155
Mijn collega's helpen me	39

Mijn werkgever helpt me	31
Overig	12
De lokale overheid helpt me	9
Ik ben aangesloten bij een organisatie voor arbeidsmigranten die me helpt	7
Totaal	253

5.3 Conclusies

5.3.1 Conclusies huisvestingsbehoeften

98 arbeidsmigranten geven aan tevreden te zijn met hun huisvesting, dat is ongeveer 42 procent. 74 respondenten (32 procent) geven aan neutraal te zijn en 55 respondenten (24 procent) is ontevreden. Het percentage ontevredenen ligt het hoogst bij de groep die in een kamer, gedeelde huisvesting met andere arbeidsmigranten of op de werklocatie is gehuisvest. De knelpunten die ervaren worden hebben met name te maken met de huurlasten en een gebrek aan privacy in de woonruimte.

Het vinden van woonruimte wordt als makkelijk ervaren: het grootste deel geeft aan weinig problemen te ondervinden bij woonruimte. Dit komt mogelijk doordat een ruime meerderheid huisvesting vindt via de werkgever (namelijk 84 procent van de respondenten).

5.3.2 Conclusies integratiebehoeften

Hoewel de meeste arbeidsmigranten een toekomst voor zich zien in Nederland en Nederland zouden aanbevelen bij familie en vrienden, voelt een kleiner deel zich (ect) onderdeel van de maatschappij. Daarvoor worden de volgende redenen gegeven:

- Arbeidsmigranten ervaren in grote mate een taalbarrière, ondanks dat ze wel graag de taal willen leren. Vanuit de doelgroep wordt de suggesties gedaan taalcursussen laagdrempeliger te maken.
- Arbeidsmigranten voelen zich afgezonderd van Nederlanders en komen weinig met Nederlanders in aanraking. Dit komt onder andere door het beeld dat Nederlanders van arbeidsmigranten hebben, maar ook doordat veel voorzieningen afgezonderd zijn. Een aantal respondenten geeft aan in een 'arbeidsmigrantenbubbel' te leven.
- Integratie in een andere cultuur is lastig. Dat kost tijd en daar heb je hulp bij nodig. Het grootste deel van de arbeidsmigranten geeft aan geen hulp te ontvangen, niet te weten waar ze relevante informatie kunnen vinden en te

DECISIO

weinig vrije tijd te ervaren om de Nederlandse cultuur en taal eigen te maken. Ook gemeenten ervaren dat het lastig is om arbeidsmigranten te voorzien van relevante informatie. Er is winst te behalen door gezamenlijke inzet op informatievoorziening vanuit gemeenten en werkgevers.

Hoewel arbeidsmigranten dus vinden dat ze gebrekkig toegang hebben tot informatie, blijkt uit de vragenlijst niet dat ze moeite hebben met het vinden van de juiste voorzieningen.

6. Behoeften vanuit gemeenten

Waar het belangrijk is om inzicht te hebben vanuit de huisvestings- en integratiebehoeften van de doelgroep zelf, is het ook nuttig om te weten hoe gemeenten hier tegenaan kijken en welke knelpunten zij ervaren. In dit hoofdstuk geven we de belangrijkste inzichten mee vanuit gesprekken met 10 Limburgse gemeenten, de Limburgse Land- en Tuinbouwbond, de Limburgse Werkgevers Vereniging, Federatie Nederlandse Vakbeweging Limburg en MKB-Limburg. We reflecteren vanuit die gesprekken ook kort op de relevante beleidscontext waarbinnen een deel van de opgaven reeds beschreven en opgepakt worden.

6.1 Inzichten vanuit gesprekken met gemeenten en intermediaire organisaties

Rapport Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten belangrijk kader

Het in 2020 gepubliceerde rapport 'Geen Tweederangsburgers' is onder onze gesprekspartners een veelgenoemd en belangrijk kader voor uitwerking van beleid ten aanzien van arbeidsmigranten op verschillende domeinen. De aanbevelingen uit dit rapport zijn van uiteenlopende aard: van integratie, eerlijkere en gezondere werkomgeving, tot huisvesting en informatievoorziening. Onder meer de ministeries van BZK, EZK, JenV, LNV, SZW, VWS en de Nederlandse Arbeidsinspectie geven op dit moment, samen met vakbonden, werkgeverorganisaties, gemeenten en provincies, opvolging aan het advies van het Aanjaagteam. Dit gebeurt dus ook in diverse Limburgse gemeenten.

Geen tweederangsburgers – Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan

In het in 2020 gepubliceerde rapport 'geen tweederangsburgers' worden door het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten concrete voorstellen gedaan om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren. Het kabinet vroeg het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten voorstellen te doen die de positie van arbeidsmigranten verbeteren. Aanleiding is dat arbeidsmigranten vaak niet zelfredzaam zijn, de taal niet goed spreken, de Nederlandse wet- en regelgeving, gebruiken en instanties niet kennen en geen sociaal netwerk hebben waar ze op terug kunnen vallen. Hierin zijn ze sterk afhankelijk van werkgever en uitzendbureau: als ze hun baan verliezen, verliezen ze vaak ook huisvesting en zorg. Huisvesting en zorg zijn namelijk vaak via de werkgever geregeld. Een grote groep werkgevers gaat goed met arbeidsmigranten om, maar er zijn ook werkgevers die misbruik maken van beperkte regelgeving die Nederland kent om arbeidsmigranten te beschermen: dit leidt tot onderbetaling, slechte huisvesting, hoge huur en een gebrekkige zorgverzekering. In eerste instantie is de problematiek schadelijk voor de arbeidsmigrant zelf, maar uiteindelijk ook voor Nederlandse burgers en bedrijven. Om een 'race naar de bodem' te

voorkomen doet het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten een aantal concrete aanbevelingen:

1. Verplichte certificering voor uitzendbureaus en een boete voor inleners die werken met niet-gecertificeerde uitzendbureaus. Malafide bestuurders moeten een bestuursverbod opgelegd kunnen krijgen, om te voorkomen dat ze steeds een ander uitzendbureau oprichten.
2. Verbeter de registratie van arbeidsmigranten, zodat bekend is waar arbeidsmigranten wonen. Pas de BRP en RNI aan en laat werkgevers arbeidsmigranten stimuleren om zich in te schrijven. Werkgevers zouden er ook zorg voor moeten dragen dat arbeidsmigranten zich weer uitschrijven.
3. Het ministerie van BZK, provincies en gemeenten moeten meer prioriteit geven aan arbeidsmigranten in huisvestingsplannen. Daarnaast moeten gemeenten en provincies meer instrumenten krijgen om de kwaliteit van huisvesting te waarborgen. Te denken valt aan een verhuurdersvergunning zodat eisen gesteld kunnen worden aan de verhuurder (en eventueel intrekken van de vergunning bij misstanden). Verder moeten gemeenten beter ondersteund worden bij het inzetten van bestaande ruimtelijke ordenings- en huisvestingsinstrumenten.
4. Gemeenten en provincies moeten gestimuleerd worden meer huisvesting voor arbeidsmigranten te realiseren. Het Rijk en provincies moeten afspraken maken over de huisvesting van arbeidsmigranten als vast onderdeel van de landelijke woningbouwopgave. Geef daarnaast de gemeenten de mogelijkheid om te schuiven met de opgave in regionaal verband. Neem daarbij rond besluitvorming over nieuwe bedrijvigheid de huisvestingsvraag mee in het vestigingsbeleid.
5. Koppel het arbeidscontract en het huurcontract los van elkaar, om afhankelijkheid van de werkgever tegen te gaan.
6. Geef arbeidsmigranten na ontslag nog 30 dagen recht op zorg.

Limburgse gemeenten verwachten verdere toename arbeidsmigranten

In bijna alle gesprekken kwam naar voren dat gemeenten een jaarlijkse toestroom van arbeidsmigranten verwachten. Dit is op basis van de ontwikkeling die te zien is op basis van eerdere cijfers, maar ook merken ze de toenemende vraag naar huisvesting. Met de economische en demografische vooruitzichten – verwachting van economische groei en vergrijzing – geven betrokkenen bij gemeenten aan dat zij er niet vanuit gaan dat het aantal arbeidsmigranten zal stagneren of afnemen. Daarnaast zijn er – met name in Noord-Limburg – gemeenten die rekening houden met het scenario dat er een toestroom komt van arbeidsmigranten die werken in Noord-Brabant, maar gaan wonen in Limburg (vanwege de krapte op de woningmarkt in Noord-Brabant). In mindere mate speelt dit ook voor grensverkeer met Duitsland, waarbij er ook gemeenten zijn die aangeven dat veel arbeidsmigranten in Duitsland wonen en juist in Limburg werken.

Wat betreft de huisvestingsopgave in 2030 geven gemeenten aan weinig zicht te hebben op wat deze precies zal zijn. Wel houden gemeenten rekening met het scenario dat de vraag naar huisvesting en dat de opgave daarmee toe zal nemen. Zo zijn er ook gemeenten waar nu nauwelijks arbeidsmigranten wonen, die al wel bezig zijn met huisvestingsbeleid voor arbeidsmigranten.

Op termijn zou robotisering en automatisering impact kunnen hebben op de inzet van arbeidsmigranten, maar deze ontwikkelingen zien gesprekspartners nu en op korte termijn nog niet echt van de grond komen. De redenen lopen uiteen: het lukt simpelweg niet, het duurt te lang voor het rendabel is en het is – in ieder geval op korte termijn – duurder dan de inzet van arbeidsmigranten.

Integratie- en huisvestingsbehoeften

De meeste gemeenten geven aan weinig zicht te hebben op specifieke integratie- en huisvestingsbehoeften van arbeidsmigranten. Veelgenoemde reden hiervoor is dat er te weinig capaciteit is om met de doelgroep zelf in gesprek te gaan, of omdat gemeenten beperkt geen zicht hebben op waar arbeidsmigranten momenteel wonen.

Een ander knelpunt dat hieraan raakt heeft te maken met de informatievoorziening over registratie, rechten, plichten, belastingen en toeslagen. Het is lastig om de doelgroep op deze onderwerpen te bereiken. Doorgaans wordt de BRP-registratie gezien als een nuttig eerste contactmoment, maar arbeidsmigranten schrijven zich lang niet altijd in bij de gemeente. Dit speelt met name in gemeenten waar veel seizoenarbeiders werken (en wonen). Registratie is officieel pas verplicht als de arbeidsmigrant langer dan vier maanden in Nederland is. Daarnaast is het maar de vraag of de arbeidsmigrant altijd weet dat hij of zij zich in moet schrijven. Arbeidsmigranten weten nu dus vaak niet wat hun rechten zijn bij ontslag of ziekte en kunnen hun loonstrook niet altijd lezen. Arbeidsmigranten hebben ook vaak geen toegang tot juridische ondersteuning. Om hen te helpen met integratie in de Nederlandse maatschappij, maar ook hun zelfredzaamheid en toegang tot voorzieningen te bevorderen, is dus een goede informatievoorziening nodig.

Ook de integratie met andere Nederlanders kwam vaak terug als knelpunt. In veel gesprekken wordt genoemd dat de behoefte er bij de arbeidsmigrant niet is. Dit strookt echter niet met de respons van de doelgroep zelf. Wel moet hier de nuancering bij gemaakt worden dat dit voornamelijk het geval is bij arbeidsmigranten die hier komen voor kortdurend seizoenswerk. De integratiebehoefte bij arbeidsmigranten die langer (willen) blijven zien gemeenten meer. Gemeenten vinden dat werkgevers daar hun rol in moeten pakken.

Ten slotte zien gemeenten het draagvlak voor de aanwezigheid van arbeidsmigranten afnemen, zowel onder bewoners als bij/in het politiek/bestuurlijke gestel. Waar dat eerder niet zo werd ervaren, lijkt de beeldvorming rond arbeidsmigranten steeds negatiever te worden. In de vragenlijst onder de doelgroep is dit ook een aantal keer naar voren gekomen.

Gemeentelijk beleid en knelpunten

De meeste gemeenten hebben huisvestingsbeleid ten aanzien van arbeidsmigranten of stellen momenteel huisvestingsbeleid op. Met name in Noord-Limburg is de laatste jaren veel aandacht voor de thematiek, op dit onderwerp ontstaat ook een steeds stevigere regionale samenwerking. Omdat gemeenten erg verschillend zijn qua grootte, economische sectoren, huisvesting etc. verschilt het echter wel sterk per gemeente waar behoefte aan is wat betreft huisvesting en dus ook wat betreft het opstellen en herzien van beleid ten aanzien van huisvesting.

Voorbeelden van knelpunten die naar voren kwamen tijdens de gesprekken met gemeenten:

- Door de sterke toename van het aantal arbeidsmigranten neemt de druk op het sociaal domein toe. Geld- en capaciteitsgebrek is een algeheel probleem in het sociaal domein, dat is wel nodig om zich ook in te kunnen zetten voor arbeidsmigranten.
- Capaciteit bij handhaving ontbreekt en daar gaan huisvesters 'gewiekst' mee om.
- Het is niet duidelijk wie er verantwoordelijk is voor de begeleiding van de terugkeer naar het eigen land als de arbeidsmigrant uit dienst gaat. Vaak moeten ze dan ook uit huis en worden ze aan hun lot overgelaten, worden ze dakloos met alle gevolgen van dien. Het is dan de vraag of de overheid verantwoordelijk is voor de nazorg of de oorspronkelijke werkgever.
- Tijdens een aantal gesprekken is naar voren gekomen dat er naast arbeidsmigranten ook andere doelgroepen zijn waar min of meer dezelfde opgaven voor gelden (wat betreft huisvesting en sociaal beleid). Het gaat bijvoorbeeld om statushouders en gevluchte Oekraïners. Het maakt de opgave voor gemeenten meervoudig en complex. Een aantal van hen gaf aan dat zij graag zien dat arbeidsmigranten ook als doelgroep aan de taakstelling van huisvesting toegevoegd worden.

6.2 Behoeften en knelpunten

Gemeenten verschillen sterk qua grootte, ligging en aanwezigheid van sectoren, waardoor de knelpunten en behoeften uiteenlopen. De volgende concrete knelpunten en behoeften kwamen duidelijk in de gesprekken naar voren.

Informatievoorziening

Het op een goede manier verstrekken van informatie aan arbeidsmigranten is ingewikkeld, mede doordat de doelgroep lastig te bereiken is. Informatiepunten in de provincie kunnen bijdragen aan beter geïnformeerde arbeidsmigranten, met als gevolg dat ze beter weten wat hun rechten en plichten zijn, dat ze voorzieningen

beter weten te vinden en dat ze makkelijker kunnen integreren in de Nederlandse maatschappij. Met dergelijke initiatieven wordt al geëxperimenteerd, denk aan de MyInfoNL app en WorkinNL, het landelijke dekkende netwerk van informatiepunten voor arbeidsmigranten die de arbeidsmarktregio's de komende tijd gaan opzetten. Daarnaast wordt ingezet op meer BRP-registratie, waarna de arbeidsmigrant bereikt kan worden met informatie, bijvoorbeeld via e-mail.

Integrale afweging

Gemeenten hebben het idee dat een integrale afweging ontbreekt. Betrek bij ruimtelijke en economische keuzes ook domeinen zoals het sociaal domein. Ga na of het sociaal domein de middelen en capaciteit heeft om de toenemende instroom van arbeidsmigranten aan te kunnen en neem dat mee in de te maken keuzes. Dat sluit aan op de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten ten aanzien van de 'effectrapportage nieuwe bedrijvigheid'. Een dergelijke effectrapportage heeft tot doel om vroegtijdig inzicht te verkrijgen of er aan het gevoerde economische en ruimtelijk beleid een huisvestingsvraag verbonden is.

Regionale samenwerking

Tussen gemeenten spelen diverse tegengestelde belangen, onder meer doordat arbeidsmigranten niet altijd in dezelfde gemeente wonen als dat ze werken: dat leidt er toe dat er gemeenten zijn die wel de economische lusten hebben van arbeidsmigranten, maar niet de lasten rond huisvesting en druk op voorzieningen. De gemeenten die met name economisch profiteren zullen de problemen dan ook als minder groot ervaren. Toch is het ook in het belang van de 'werkgevende' gemeenten dat arbeidsmigranten goed gehuisvest worden. Bovendien spelen in verschillende gemeenten min of meer dezelfde opgaven. Een regionale samenwerking kan bijdragen aan betere voorzieningen en betere huisvesting voor arbeidsmigranten, maar ook aan het nader uitwisselen van kennis en expertise over het opstellen en eventueel herzien van beleid op een bepaald thema.

Dat de gemeenten onderling sterk verschillen is ook terug te zien in de verwachtingen ten aanzien van de rol van de provincie: waar sommige gemeenten aangeven dat ze zouden willen dat de provincie de huisvesting van arbeidsmigranten verdeelt over de gemeenten, zijn er ook genoeg gemeenten die juist zelf de regie willen behouden. Daarnaast is het voor een aantal gemeenten een relatief nieuw thema. Veel gemeenten denken na over opstellen of het herzien van huisvestingsbeleid, maar uit gesprekken blijkt bijvoorbeeld dat gemeenten hier moeite mee hebben. Kennisdeling geïnitieerd door de provincie wenselijk zou zijn.

Door middel van het inrichten van de Stuurgroep Internationale Werknemers in Limburg en het opstellen van de 'Visie Internationale Werknemers' zijn reeds stappen gezet in het intensiveren van samenwerking en kennisdeling. De Stuurgroep spant zich met name in om kennisdeling over uitdagingen en best practices ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten en het opstellen en herzien van huisvestingsbeleid voor deze subgroep te stimuleren.

6.3 Beleidscontext

De benoemde aandachtspunten, behoeften en knelpunten worden of zijn in de afgelopen jaren (deels) reeds aangestipt in verschillende relevante beleidsdocumenten. Daar is het rapport van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten in brede zin een belangrijke aanjager in geweest, op het gebied van huisvesting is de concept-Wet Versterking regie volkshuisvesting een belangrijk kader. We gaan in deze paragraaf in op deze concept-wet en op de verschillende maatregelen die in de afgelopen jaren reeds zijn genomen of in ontwikkeling zijn naar aanleiding van de aanbevelingen van het Aanjaagteam.

(Concept-)Wet Versterking regie volkshuisvesting

De Wet Versterking regie volkshuisvesting (concept) geeft provincies de wettelijke instrumenten om meer regie te voeren op volkshuisvesting, uiteraard wel in samenwerking met gemeenten en dus in regionale afstemming. Hiermee hebben (lokale) overheden meer grip op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd. Het idee en doel achter de concept-wet is dat op die manier ook sneller gebouwd kan worden en er meer aandacht is voor kwetsbare huishoudens (of mensen) die urgentie hebben wat betreft het vinden van een woning. Provincies en gemeenten worden gevraagd om een volkshuisvestingsprogramma op te stellen, met specifieke aandacht voor de opgave van aandachtsgroepen, waaronder arbeidsmigranten. Dit moet op regionaal niveau worden afgestemd, met een toezichhoudende rol voor provincies.

Jaarrapportage arbeidsmigranten n.a.v. aanbevelingen aanjaagteam

Sinds het verschijnen van de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten (zie ook paragraaf 6.1), zijn er verschillende maatregelen genomen of in ontwikkeling. Jaarlijks wordt de Tweede Kamer hierover geïnformeerd. Onderstaande voorbeelden zijn onderdeel van de meest recente jaarrapportage¹⁰:

¹⁰ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2023) Drie jaar na Roemer: Jaarrapportage arbeidsmigranten 2023

- Het ondersteuningsteam arbeidsmigranten van de VNG is sinds april 2022 actief. Dit team werkt vanuit de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, dat onder leiding van Emile Roemer in 2020 een rapport uitbracht om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren. Het team helpt gemeenten inzicht te krijgen in de huisvestingsopgave van arbeidsmigranten, maar ook in gerelateerde onderwerpen zoals registratie, informatievoorziening, zorg en welzijn, toezicht en handhaving en regionale samenwerking¹¹.
- Wetsvoorstel toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten in de maak: het toelatingsstelsel is onderdeel van de bredere hervorming van de arbeidsmarkt en heeft als doel om arbeidskrachten beter te beschermen, een gelijk speelveld voor alle uitleners te realiseren en malafide partijen van de markt te weren.
- Eerlijk werk garanderen door het maken van Cao-afspraken, aanpakken malafide bestuurders, rechtsvermoeden bij onderbetaling minimumloon en due diligence bij inleners en uitleners.
- Verscheidene maatregelen ter verbetering van de registratie, bijvoorbeeld:
 - Registratie verblijfsadres van RNI-geregistreerde arbeidsmigranten.
 - Actieve rol werkgevers ten aanzien van registratie.
 - Verplichte aanwezigheidsmelding.
 - Applicatie zodat arbeidsmigranten zelf wijzingen door kunnen geven.
 - Voorinschrijving niet-ingezetenen.
- Wet goed Verhuurderschap: Deze wet introduceert een landelijke basisnorm voor goed verhuurderschap met regels waaraan verhuurders en verhuurbemiddelaars zich moeten houden. Gemeenten hebben zo meer mogelijkheden om ongewenst verhuurgedrag, zoals woondiscriminatie, intimidatie, onredelijke servicekosten en een te hoge borg tegen te gaan. Om arbeidsmigranten beter te beschermen zijn er voor hen extra regels waar verhuurders en verhuurbemiddelaars zich aan moeten houden. Zo moet de huurovereenkomst apart van de arbeidsovereenkomst worden vastgelegd en moet de verhuurder de arbeidsmigrant informeren in een voor de arbeidsmigrant begrijpelijke taal. In aanvulling op de algemene regels, kunnen gemeenten een verhuurvergunning instellen voor de verhuur van reguliere woonruimte en/of voor de verhuur aan arbeidsmigranten. Met de vergunning voor de verhuur aan arbeidsmigranten kunnen zij extra voorwaarden stellen aan verhuurders, zoals een maximum aantal personen per kamer en voorwaarden ten aanzien van sanitair, was- en kookvoorzieningen. Als de verblijfsruimte een woonruimte betreft, kunnen gemeenten ook voorwaarden stellen aan de huurprijs, het huurverhogingspercentage en het onderhoud.

¹¹ Zie ook: [Naleving: ondersteuningsprogramma arbeidsmigranten | VNG](#)

- In het programma 'Een thuis voor iedereen' wordt gekeken wat de woonbehoefte van aandachtsgroepen is, waaronder arbeidsmigranten. Vervolgens wordt gezien hoe die behoefte is in te passen in de bestaande woningvoorraad, dan wel wordt opgenomen in de uitwerking van de woningbouwplannen.
- Effectrapportage bij nieuwe bedrijvigheid: vanuit de VNG wordt geëxperimenteerd met effectrapportages bij nieuwe bedrijvigheid. Zo kunnen mogelijke knelpunten met betrekking tot huisvesting van arbeidsmigranten eerder worden gesignaleerd.
- Zelfstandig huurcontract voor alle woonvormen: het ministerie van BZK werkt een doelgroepencontract voor arbeidsmigranten uit met meer huur(prijs) bescherming en verdere (materiële) ontkoppeling van de arbeids- en huurovereenkomst.
- Toegang huisartsenzorg: veel arbeidsmigranten staan niet ingeschreven bij een huisarts. Dat komt omdat zij maar tijdelijk in Nederland verblijven. Het Aanjaagteam adviseert dat er afspraken worden gemaakt tussen zorgverzekeraars en huisartsen in de buurt van locaties waar veel arbeidsmigranten wonen. In 2023 zijn de zorgverzekeraars aan de slag gegaan met de afspraken in het zorgconvenant. Het gaat hierbij veelal om maatwerkafspraken met bepaalde huisartsen. Ook ontstaan steeds meer nieuwe manieren van werken in de zorg voor arbeidsmigranten door samenwerking van huisartsenorganisaties en werkgevers.
- Landelijk dekkende informatievoorziening: het lanceren van verschillende initiatieven zoals MyInfoNL, WorkinNL en Brabant Migratie Informatiepunt.
- Directe informatie naar arbeidsmigranten via e-mail na registreren BRP
- Verbetering toegang tot recht: er wordt ingezet op verbetering van de toegang tot het recht voor kwetsbare werknemers op drie manieren: 1) informatievoorziening, 2) advies en ondersteuning aan rechtszoekenden (met mogelijkheid van doorverwijzing naar bemiddeling en rechtsbijstand). 3) Laagdrempelige geschilbeslechting via de kantonrechter. Een samenwerking met het Juridisch Loket biedt mogelijkheden om advies en ondersteuning aan rechtszoekenden te bieden. Het Juridisch Loket biedt in de concrete situatie van de rechtszoekende afdoende hulp of verwijst door waar nodig. Ook andere organisaties, zoals vakbonden, spelen een rol in de advies- en hulpverlening. Vakbonden kunnen ook, als blijkt dat er sprake is van meerdere conflicten bij dezelfde werkgever, optreden in collectieve acties.
- Toegang tot taal- en integratietrajecten: het advies van het Aanjaagteam is dat gemeenten de bestaande voorzieningen op het gebied van inburgering en integratie ook openstellen voor EU-arbeidsmigranten. Werkgevers hebben de verantwoordelijkheid om arbeidsmigranten actief te wijzen op de inburgerings- en integratiemogelijkheden bij gemeenten en ze in staat te stellen om deel te

DECISIO

nemen aan een taal- en/of integratietraject. Bij de voorbereidingen van het coalitieakkoord 2021 is bekeken in hoeverre het openstellen van de middelen voor inburgering voor deze doelgroep (ook financieel) haalbaar zou zijn. Een-op-een implementatie blijkt niet mogelijk. Er is gekeken naar andere mogelijkheden om de taalvaardigheid en integratie onder (langdurig verblijvende) arbeidsmigranten te stimuleren. Daarbij zet het ministerie van SZW in op het stimuleren van de rol van de werkgever bij taalonderwijs en integratie. Hierbij wordt onder meer aangesloten bij de pilot die in Noord-Brabant gestart is (het BMIP), waar geoefend wordt met brede ontvangstvoorzieningen voor migranten. In die pilot wordt een dergelijk programma voor werkgevers nader uitgewerkt met werkgevers- en werknemersorganisaties. Mogelijkheden voor een landelijke uitrol worden onderzocht.

7. Behoeften werkgevers

Om meer zicht te krijgen op de (historische en te verwachten) ontwikkelingen bij en wensen en behoeften van werkgevers in Limburg is een enquête uitgezet onder bedrijven die actief zijn in Limburg. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van deze inventarisatie.

7.1 Karakteristieke respons

7.1.1 Aanpak verspreiden enquête

Bijlage 2. Vragenlijst enquête bedrijven bevat de vragenlijst die onder werkgevers is uitgezet opgenomen. Deze vragenlijst is geprogrammeerd via het programma www.enqueteviainternet.nl en vervolgens via meerdere kanalen verspreid. We hebben daarbij veelal gebruik gemaakt van de contacten van de leden van de Taskforce internationale werknemers in Limburg en in het bijzonder van de werkgeversorganisaties LLTB, MKB Limburg en LWV. De enquête is op die manier veelal via nieuwsbrieven en specifieke mailingen verspreid onder de verschillende leden van deze organisaties. Aanvullend is ook aan de verschillende gemeenten die we gesproken hebben (en vaak onderdeel zijn van de taskforce) gevraagd om de enquête onder de aandacht te brengen bij bijvoorbeeld de bedrijfscontactfunctionarissen binnen de gemeente. Tot slot is gebruik gemaakt van de e-mailadressen die in het vorige onderzoek zijn verzameld van respondenten. Deze personen zijn nu ook gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek.

7.1.2 Karakteristieke van de respondenten

De enquête is in totaal door 159 bedrijven ingevuld. De provincie Limburg kent in totaal ongeveer 30 duizend bedrijven (CBS Statline) waar minimaal 2 werknemers actief zijn¹². Daarmee bedraagt de respons op onze enquête 0,5 procent. Het is lastig exact te duiden hoe representatief de respons op de enquête is, dat zal per bedrijfsactiviteit en regio verschillen, maar in het algemeen kan gesteld worden dat een foutenmarge van 8 procent in acht moet worden genomen¹³.

Het grootste deel van de respondenten werkt met arbeidsmigranten (62 procent). De bedrijven hebben die even vaak zelf in dienst als dat zij gebruik maken van de diensten van een uitzendbureau.

¹² Er zijn daarnaast nog iets meer dan 90.000 bedrijven met geen of 1 medewerker.

¹³ Berekend via SurveyMonkey

Tabel 7.1 Gecombineerde respons op de vraag of bedrijven werken met arbeidsmigranten en of zij die zelf in dienst hebben of inhuren via een uitzendbureau

Heeft u zelf arbeidsmigranten in dienst of huurt u ze in via een uitzendbureau?	Werkt u met arbeidsmigranten?			Totaal
	Ja	Nee	Onbekend	
Ik heb zelf arbeidsmigranten in dienst	18%	0%	0%	29
Ik heb zelf arbeidsmigranten in dienst én huur arbeidsmigranten in via een uitzendbureau	23%	0%	0%	37
Ik huur arbeidsmigranten in via een uitzendbureau	18%	1%	0%	31
Onbekend	3%	35%	2%	62
Totaal aantal respondenten	99	57	3	159

Bron: enquête Decisio, respons 159

Regio's en sectoren

Het grootste deel van de bedrijven die de vragenlijst hebben ingevuld is actief in Midden- en in Noord-Limburg. Het is lastig gebleken om respondenten te vinden in Zuid-Limburg (9 procent van alle bedrijven is actief in deze regio).

Tabel 7.2 Regio's waarin bedrijven actief zijn

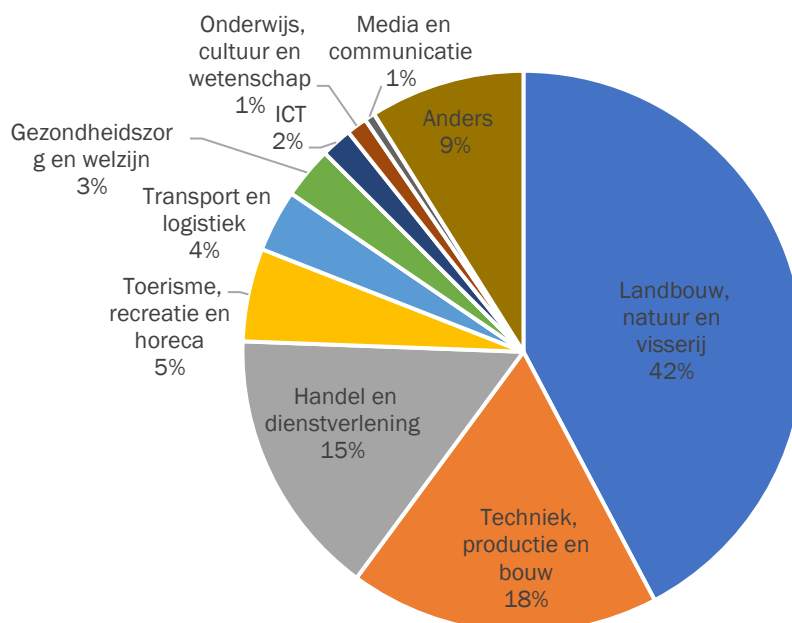
Regio	Aantal	Aandeel op totale respons*
Noord-Limburg	52	33%
Midden-Limburg	99	62%
Zuid-Limburg	15	9%
Totaal*	166	159

Bron: enquête Decisio, respons 159

* Verschillende bedrijven hebben aangegeven dat zij in meerdere gemeenten/regio's actief zijn

De respondenten op onze enquête zijn vooral actief in de sectoren landbouw, natuur en visserij, techniek, productie en bouw, handel en dienstverlening. Het aandeel respondenten per sector is weergegeven in Figuur 7.1.

Figuur 7.1 Sectoren waarin respondenten actief zijn

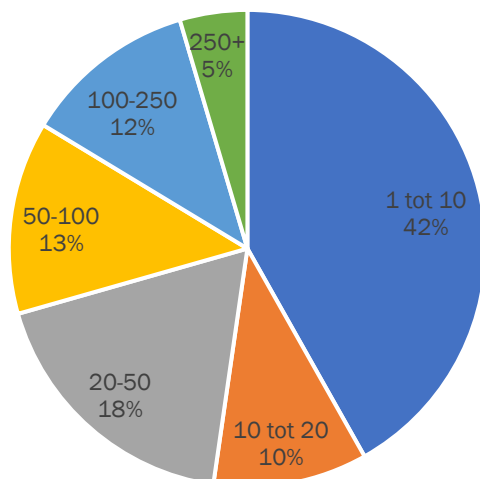

Bron: enquête Decisio, respons 159

Bedrijfsgrootte

De meeste bedrijven die gereageerd hebben op onze enquête behoren tot het midden- en kleinbedrijf (zie ook Figuur 7.2) en hebben tot 10 medewerkers in dienst (42 procent). Dit sluit in principe goed aan op de sectorstructuur die we uit onze respons ontwaren, want in de land- en tuinbouwsector zijn over het algemeen ook veelal ook kleinere agrarische bedrijven actief. Daarbij zien we dat relatief veel bedrijven piekmomenten kennen waarop zij arbeidsmigranten inzetten (58 procent van de bedrijven die met arbeidsmigranten werkt geeft aan 1 of meerdere piekmomenten te hebben). In dat soort periodes kan het aantal medewerkers mogelijk hoger zijn dan nu meegegeven in de respons.

Figuur 7.2 Respons op de vraag ‘Hoeveel medewerkers heeft uw bedrijf in totaal in dienst?’

Bron: enquête Decisio, respons 159

In aansluiting op de totale bedrijfsgrootte van bedrijven in onze enquête zien we dat veel bedrijven met een relatief kleine groep arbeidsmigranten werkt. Meer dan de helft van de bedrijven die met arbeidsmigranten werkt, doet dat met een groep van 20 of minder arbeidsmigranten. Uitzonderingen zijn er ook; in de respons zijn ook 13 bedrijven te vinden die meer dan 100 of zelfs 250 arbeidsmigranten in dienst hebben. Opvallend is dat het aantal arbeidsmigranten dat gemiddeld genomen per jaar worden geworven ongeveer gelijk ligt aan het aantal arbeidsmigranten dat momenteel in dienst is. Dat duidt op een sterk wisselende samenstelling van de groep arbeidsmigranten dat actief is bij de bedrijven in onze enquête (zie Tabel 7.3).

Piekmomenten inzet arbeidsmigranten

In lijn met de karakteristieken van de bedrijven (kijkend naar sectoren) ziet ongeveer de helft van de bedrijven (58 procent) piekmomenten waarop zij arbeidsmigranten inschakelen. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de inzet van seizoensarbeiders om de oogst binnen te halen (land- en tuinbouw) of de inzet van logistiek personeel in drukke periodes rondom kerst (handel en logistieke sector). De bedrijven die piekmomenten hebben, hebben dat vaak maximaal 1 of 2 keer per jaar. De bedrijven die arbeidsmigranten op piekmomenten inzetten doen dit vooral in de maanden mei t/m juli¹⁴, ook in de nazomer en in het najaar worden geregeld

¹⁴ Dit zijn de piekmomenten die uit de respons naar voren komen. De piekmomenten in hoofdstuk 2.7 zijn bepaald op basis van CBS Microdata.

arbeidsmigranten ingezet. In de periode november – januari is de minste piekinzet van arbeidsmigranten. In Tabel 7.4 zijn de antwoorden van bedrijven weergegeven.

Tabel 7.3 Aantal arbeidsmigranten dat bedrijven in dienst hebben en gemiddeld per jaar aantrekken

	Hoeveel arbeidsmigranten werken er binnen uw organisatie?		Hoeveel arbeidsmigranten trekt u gemiddeld per jaar aan? (in de periode van 2017 tot 2022)	
1-10	44	43%	48	48%
10-20	17	17%	17	17%
20-50	12	12%	13	13%
50-100	4	4%	3	3%
100-250	9	9%	6	6%
250+	4	4%	4	4%
Op dit moment huren wij geen arbeidsmigranten in. We verwachten dit wel in de toekomst te doen.	13	13%	8	8%
Subtotaal bedrijven die werken met arbeidsmigranten	103	65%	99	62%
<i>Geen arbeidsmigranten in dienst</i>	56	35%	60	38%
Totaal	159		159	

Bron: enquête Decisio, respons 159

Tabel 7.4 Respons op de vraag 'In welke periode zet u de meeste arbeidsmigranten in?'

	Aantal	Aandeel
Het aantal arbeidsmigranten is redelijk gelijk verdeeld over het jaar	46	29%
Februari – april	23	14%
Mei – juli	48	30%
Augustus – oktober	35	22%
November – januari	8	5%
Totaal	160	100%

Bron: enquête Decisio, respons 159

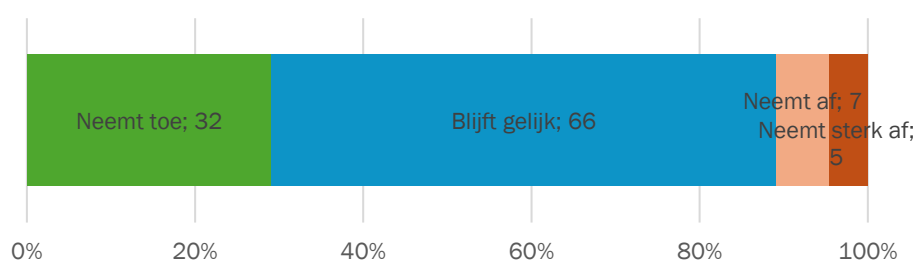
Type contracten

De meeste bedrijven geven aan dat arbeidscontracten van de arbeidsmigranten via het uitzendbureau lopen (40 procent). De arbeidsmigranten die in dienst van het bedrijf komen krijgen bijna allemaal een contract voor bepaalde tijd; vaak tot maximaal 6 maanden (26 procent) of een jaar (23 procent). Slechts een enkelen (7 procent van de bedrijven) krijgen een lokaal contract voor onbepaalde tijd.

7.1.3 Inzet arbeidsmigranten in de toekomst

De meeste bedrijven verwachten dat de inzet van arbeidsmigranten in de komende periode nodig blijft en dat dit gelijk is aan hoe dat nu gaat (60 procent). Bijna een derde van de bedrijven verwacht dat de inzet van arbeidsmigranten binnen hun bedrijf zal stijgen. Slechts 11 procent van de respondenten verwacht dat het aantal arbeidsmigranten binnen hun organisatie zal afnemen.

Figuur 7.3 Respons op de vraag 'Verwacht dat het aantal arbeidsmigranten binnen uw organisatie in de komende jaren (tot 2030) toe- of afneemt?'

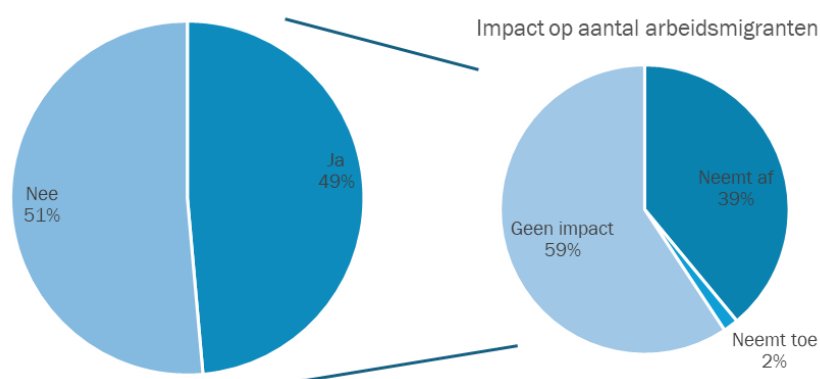
Bron: enquête Decisio, respons 159 (110 bedrijven hebben deze vraag ingevuld)

Robotisering en automatisering

Ongeveer de helft van de bedrijven geeft aan bezig te zijn met robotisering en automatisering. Van die bedrijven geeft 39 procent aan dat om die reden het aantal arbeidsmigranten naar verwachting af zal nemen binnen het bedrijf; 2 procent geeft aan dat het aantal arbeidsmigranten daardoor juist toe zal nemen en 59 procent geeft aan dat deze processen geen invloed zullen hebben op het aantal arbeidsmigranten binnen de eigen organisatie.

Figuur 7.4 Verwachte impact van robotisering en automatisering

Is uw organisatie bezig met robotisering en automatisering?

Bron: enquête Decisio, respons 159

7.2 Het inhuren van arbeidsmigranten

7.2.1 Motief

Bedrijven huren arbeidsmigranten met name in omdat zij voor de openstaande functies die ze hebben geen Nederlanders kunnen vinden, mede om die reden worden de functies vaak al niet alleen voor Nederlandstalige mensen opengesteld. Het gaat om 61 procent van de respondenten die dit aangeeft. Daarnaast worden de specifieke kennis en vaardigheden die arbeidsmigranten bezitten als motief genoemd, waarbij een aantal bedrijven specifiek de positieve instelling en de motivatie van de arbeidsmigranten benoemen. Financiële redenen spelen maar bij enkele bedrijven een rol. Vaker is de flexibiliteit waarmee arbeidsmigranten ingezet kunnen worden een motief. De respons is in Tabel 7.5 opgenomen.

Tabel 7.5 Respons op de vraag 'Waarom heeft u arbeidsmigranten in dienst?'

	Aantal	Aandeel
Zij hebben specifieke kennis en/of vaardigheden die ik op de Nederlandse arbeidsmarkt met moeite kan vinden	18	16%
Wij krijgen te weinig sollicitanten voor openstaande functies als we deze alleen openstellen voor Nederlandstalige mensen	71	61%
Vanwege financiële overwegingen	3	3%
<i>Anders, namelijk:</i>		
Flexibiliteit inzet	4	3%
Vanwege de piekmomenten waarop wij mensen nodig hebben	4	3%
Nederlanders willen dit type werk niet doen (o.a. vanwege type werk en feit dat het seizoensarbeid is)	11	9%
Positieve instelling en gemotiveerde krachten	3	3%
Overig	2	2%
Totaal	116	100%

Bron: enquête Decisio, respons 159 (deze vraag is beantwoord door 116 bedrijven)

7.2.2 Werven van arbeidsmigranten

De meeste bedrijven (62 procent) geven aan dat het hen lukt om gemiddeld binnen 3 weken arbeidsmigranten te werven. 24 procent van de bedrijven geeft aan dat het gemiddeld 3 tot 6 weken duurt om arbeidsmigranten te werven, 14 procent geeft aan dat het langer dan 6 weken duurt.

De meeste bedrijven verwachten dat het in de toekomst (tot 2030) lastiger zal worden om arbeidsmigranten te vinden. Het gaat om 60 procent van de respondenten. Daarbij geeft 35 procent van de respondenten aan geen verandering in dit zoekproces te verwachten en slechts 5 procent verwacht dat het makkelijker zal worden. De meest genoemde redenen dat het lastiger wordt om

arbeidsmigranten te werven hangen samen met het economische klimaat. Aangegeven wordt dat dit klimaat beter wordt in het thuisland, maar ook dat binnen Europa en tussen sectoren meer concurrentie ontstaat in de vraag naar arbeidsmigranten. Veelal worden ook knelpunten en drempels in het eigen land genoemd, zoals strengere wet- en regelgeving, huisvesting en het maatschappelijk sentiment.

7.3 Huisvesting

Het faciliteren van huisvesting

Huisvesting voor arbeidsmigranten wordt verschillend georganiseerd door bedrijven. Een deel van de bedrijven regelt zelf huisvesting voor de arbeidsmigranten die zij inzetten (37 procent), een deel van deze organisatie komt voor rekening van het uitzendbureau (32 procent) en wanneer deze beide partijen het niet organiseren, dan doen arbeidsmigranten het zelf (22 procent).

Tabel 7.6 Respons op de vraag 'Regelt u huisvesting voor uw arbeidsmigranten?'

	Aantal	Aandeel
Ja	50	37%
Nee, dit regelen de arbeidsmigranten zelf	30	22%
Nee, dit regelt het uitzendbureau	43	32%
Anders	11	8%
Totaal	134	100%

Bron: enquête Decisio, respons 159 (vraag beantwoordt door 134 bedrijven)

Op het moment dat de bedrijven zelf huisvesting organiseren dan doen zij dit in bijna alle gevallen voor de volledige verblijfsduur in Nederland (90 procent). De rest van de bedrijven geeft aan de huisvesting tijdelijk te organiseren voor de eerste weken, maanden of weken.

Type huisvesting

De meeste arbeidsmigranten verblijven volgens de bedrijven in woningen/appartementen met gedeelde voorzieningen of shortstay voorzieningen (65 procent). Een deel van de bedrijven geeft aan dat huisvesting met volledig eigen voorzieningen door arbeidsmigranten worden betrokken (19 procent).

Aanbieder van huisvesting

De meeste arbeidsmigranten verblijven in woonruimte die in eigen beheer is van de bedrijven (36 respondenten, sluit aan op de 50 bedrijven die aangeven zelf huisvesting te organiseren). Voor het overige wordt aangegeven dat het gaat om

particuliere verhuurders of aanbieders van shortstay. Een deel van de bedrijven geeft aan dat het uitzendbureau woningen in bezit heeft waar arbeidsmigranten terecht kunnen.

Bijdrage aan kosten huisvesting

64 procent van de bedrijven geeft aan bij te dragen aan de kosten van huisvesting voor arbeidsmigranten. Het gaat om 54 procent van de bedrijven die een gedeeltelijke tegemoetkoming heeft en 10 procent die een volledige tegemoetkoming geeft. Ongeveer een derde van de werkgevers vergoed geen kosten voor huisvesting van de arbeidsmigranten die zij in dienst heeft of inhuurt.

Uitdagingen omtrent huisvesting

De meeste werkgevers geven aan dat het in de afgelopen jaren lastiger is geworden om huisvesting voor arbeidsmigranten te organiseren. Het gaat om de helft van de bedrijven die zelf huisvesting regelt voor haar arbeidsmigranten. Daarbij geven de meeste bedrijven aan dat het komt door regelgeving en beleid rondom huisvesting van zowel landelijke (eisen rondom SNF) als lokale partijen (vergunningen). Ook de kosten voor huisvesting worden als complicerende factor genoemd, huisvesting wordt steeds duurder, onder meer door een toenemende druk op de woningmarkt.

Een deel van de bedrijven geeft juist aan dat het makkelijker is geworden (16 procent), met als voornaamste reden dat zij zelf huisvesting hebben gerealiseerd (ofwel op eigen terrein gebouwd ofwel ergens anders gehuurd) en een deel geeft aan dat het gelijk is gebleven (24 procent).

Iets meer dan de helft van de respondenten die zelf geen huisvesting voor arbeidsmigranten organiseren geeft aan dat voor arbeidsmigranten zelf de zoektocht ook lastiger is geworden. Dezelfde motieven als eerder worden hiervoor genoemd (kosten, te weinig woonruimte beschikbaar, mede door beleid). De meeste overige respondenten geven aan hier geen goed zicht te hebben en slechts een enkeling geeft aan dat het zoekproces gelijk is gebleven of makkelijker is geworden.

7.4 Integratie van arbeidsmigranten

7.4.1 Taal

De meeste arbeidsmigranten in dienst van de bedrijven spreken geen Nederlands, maar dat is voor die bedrijven ook niet van wezenlijk belang (gaat om ongeveer de helft van de respondenten). Er zijn ook bedrijven die het in principe wel belangrijk

vinden dat arbeidsmigranten Nederlands spreken, maar waarbij de arbeidsmigranten de taal (nog) niet onder de knie hebben. Daarbij geeft 77 procent van de bedrijven aan dat het spreken van verschillende talen op de werkvloer leidt tot communicatieproblemen, bij de meeste respondenten is dit af en toe het geval (60 procent), maar bij sommigen ook regelmatig of vaak (17 procent).

Ongeveer 24 procent van de bedrijven geeft aan dat hun arbeidsmigranten goed of een beetje de Nederlandse taal beheersen. Daarbij is het niet voor alle organisaties van belang dat zij de taal goed onder de knie hebben.

Tabel 7.7 Beheersing Nederlandse taal en belang organisatie

Spreken de arbeidsmigranten binnen uw organisatie Nederlands?	Is het belangrijk voor uw organisatie?		
	Ja	Nee	Totaal
Ja, zij spreken goed Nederlands	6		6
Ja, zij spreken een beetje Nederlands	17	8	25
Nee	17	48	65
Totaal	40	56	96

Bron: enquête Decisio, respons 159 (vraag beantwoordt door 96 bedrijven)

De meest genoemde reden dat het van belang is dat arbeidsmigranten de Nederlandse taal onder de knie hebben of krijgen is uiteraard de communicatie met collega's of leidinggevende, waarbij werkgevers ook het sociaal isolement of de integratie in de samenleving benoemen als iets dat zij in het oog willen houden. De werkgevers die het niet van belang vinden dat arbeidsmigranten de taal onder de knie hebben geven aan dat Engels of Duits de leidende voertaal zijn op de werkvloer en dat zij deze talen zelf ook beheersen. Dit maakt communicatie met de arbeidsmigranten beter mogelijk. Ongeveer de helft van de werkgevers biedt ondersteuning aan de arbeidsmigranten om de taal onder de knie te krijgen, onder meer in de vorm van interne taalcursussen, het verstrekken van een budget en/of bij het zoeken van een externe taalcursus.

7.4.2 Administratie

Registratie BRP¹⁵ en RNI¹⁶

Ongeveer de helft van de werkgevers (48 procent) ondersteunt arbeidsmigranten bij de registratie in het BRP en/of RNI. Vaak in de vorm van het maken van afspraken, waarbij ook vervoer wordt geregeld of waarbij werkgevers meegaan naar de afspraak zelf. Een aantal werkgevers die aangeven dit niet te doen geven aan dat

¹⁵ Basisregistratie Personen

¹⁶ Registratie Niet-ingezetenen

dit door het uitzendbureau wordt georganiseerd. De bedrijven stellen in de meeste gevallen geen eis aan registratie (het gaat om 58 procent van de bedrijven). Een behoorlijk deel geeft dus wel aan dat ze verwacht dat arbeidsmigranten zich inschrijven, ook ongeacht verblijfsduur.

Informatie over maatschappelijke voorzieningen

Ongeveer de helft van de bedrijven (46 procent) verstrekt hun arbeidsmigranten actief informatie over verschillende maatschappelijke voorzieningen. Het gaat daarbij vaak om zaken rondom zorg, financiën en wonen. Bedrijven die dit niet doen geven aan dat zij veelal terecht kunnen bij de uitzendbureaus door wie ze worden ingehuurd of zij geven aan dat arbeidsmigranten zelf hun weg weten te vinden via het internet of hun collega-arbeidsmigranten.

Tabel 7.8 Informatie aan arbeidsmigranten over maatschappelijke thema's

Over welke onderwerpen informeert uw organisatie arbeidsmigranten?	
Zorg (medische zorg, tandarts etc.)	58
Financieel (belastingen, verzekeringen, toeslagen etc.)	49
Wonen	33
Scholing/onderwijs	25
Vrije tijd (sport, cultuur)	22
Religie	3
Overig	4

Bron: enquête Decisio, respons 159 (meerdere antwoorden waren op deze vraag mogelijk)

Integratie

Ongeveer 22 procent van de respondenten geeft aan dat zij meer zou kunnen doen ten aanzien van de integratie van arbeidsmigranten in de Nederlandse samenleving. Daarbij worden wisselende antwoorden gegeven op wat voor zaken dan wordt bedoeld. Deels wordt aangegeven dat meer inzet altijd mogelijk is, deels geven respondenten aan dat arbeidsmigranten er zelf niet zozeer op zitten te wachten. Daarnaast zijn er nog enkele specifieke onderwerpen die genoemd worden zoals taal en informatie over wat er te doen is in de omgeving.

8. Conclusies

Aantal en ontwikkeling

De populatie arbeidsmigranten werkend in Limburg groeit sterker dan gemiddeld in Nederland. In 2022 werkten 82.895¹⁷ arbeidsmigranten in Limburg ten opzichte van 39.860 in 2017. Dat is een ruime verdubbeling in vijf jaar en een gemiddelde jaarlijkse groei van circa 16 procent.

In 2022 werkten in Limburg **82.895** arbeidsmigranten. Tussen 2017 en 2022 nam dit aantal jaarlijks toe met gemiddeld **16%**

Naar verwachting blijft de populatie groeien en werken er in 2030 tussen de 96 duizend en 112 duizend arbeidsmigranten in Limburg. Het is op dit moment nog niet duidelijk of en in welke mate robotisering en automatisering een rol gaan spelen in de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten. Zowel uit de gesprekken als uit de vragenlijst blijkt dat er nog geen duidelijke aanwijzingen zijn dat robotisering en automatisering een rol gaan spelen in de sectoren en werkzaamheden waar nu arbeidsmigranten actief zijn.

Ook het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten nam sterk toe tussen 2017 en 2022. In 2017 stonden er 17.775 arbeidsmigranten ingeschreven in de BRP in Limburg, in 2022 waren dit er 27.845. Dat komt neer op een gemiddelde jaarlijkse groei van 9 procent. Naar verwachting blijft deze populatie groeien en wonen er in 2030 tussen de 39,5 duizend en 58 duizend arbeidsmigranten in Limburg.

¹⁷ Dit getal is niet gecorrigeerd voor uitzendbureaus omdat we anders geen ontwikkeling weten. Daarnaast kan het ook zijn dat er arbeidsmigranten werken die buiten Limburg ingeschreven staan.

In 2022 woonden in Limburg **27.845** BRP-geregistreerde arbeidsmigranten. Tussen 2017 en 2022 nam dit aantal jaarlijks toe met gemiddeld **9%**

Sectoren

Van het grootste deel (62 procent) van de arbeidsmigranten werkend in Limburg is niet bekend in welke sectoren zij werken. Deze groep werkt namelijk via een uitzendbureau, waardoor de werksector niet bekend is. Wel is het aannemelijk dat een groot deel seizoenswerk doet: 66 procent van de arbeidsmigranten aanwezig in 2022 verbleef er op dat moment korter dan een jaar. .

66% van de arbeidsmigranten werkend in Limburg werkte er in 2022 **korter dan 1 jaar**

Informatie over de sectoren waar arbeidsmigranten in werken is cruciaal om gerichte prognoses te doen over de ontwikkeling van de arbeidsmarkt voor arbeidsmigranten en in te spelen op woon- en integratiebehoeften. Gerichte gesprekken met uitzendbureaus zijn nodig om deze informatie boven tafel te krijgen.

Op het hoogtepunt – in augustus 2022 – werkten er circa 50.000 arbeidsmigranten in Limburg. Van de arbeidsmigranten die in Limburg werken, woont circa 73 procent in Limburg en 27 procent elders in Nederland of over de grens. Van de arbeidsmigranten die in Limburg wonen werkt circa 67 procent in Limburg en circa 33 procent elders in Nederland of over de grens.

73% van de werkende arbeidsmigranten in Limburg is ook woonachtig in Limburg. **33%** van de arbeidsmigranten woonachtig in Limburg werkt buiten Limburg

Woonbehoeften onder arbeidsmigranten

98 arbeidsmigranten geven aan tevreden te zijn met hun huisvesting, dat is ongeveer 42 procent. 74 respondenten (32 procent) geven aan neutraal te zijn en 55 respondenten (24 procent) is ontevreden. Het percentage ontevredenen ligt het hoogst bij de groep die in een kamer, gedeelde huisvesting met andere arbeidsmigranten of op de werklocatie is gehuisvest. De ervaren knelpunten hebben met name te maken met de huurlasten en een gebrek aan privacy in de woonruimte.

42% van de ondervraagde arbeidsmigranten is tevreden over zijn/haar woonsituatie. Met name meer behoefte aan meer **privacy**

Het vinden van woonruimte wordt door arbeidsmigranten als makkelijk ervaren: het grootste deel geeft aan weinig problemen te ondervinden bij woonruimte. Dit komt mogelijk doordat een ruime meerderheid huisvesting vindt via de werkgever (namelijk 84 procent van de respondenten). Aan de andere kant geeft ongeveer de helft van de ondervraagde werkgevers aan steeds meer moeite te ervaren met het vinden van huisvesting voor arbeidsmigranten. Daarbij geven de meeste bedrijven aan dat het komt door regelgeving en beleid rondom huisvesting van zowel landelijke (eisen rondom SNF) als lokale partijen (vergunningen). Ook de kosten voor huisvesting worden als complicerende factor genoemd, huisvesting wordt steeds duurder, onder meer door een toenemende druk op de woningmarkt.

De respons van arbeidsmigranten op de vragenlijst is laag en in het kader van dit onderzoek zijn geen verdiepende gesprekken gevoerd met arbeidsmigranten. Met

een uitgebreid woonbehoefteonderzoek onder arbeidsmigranten kan onder een grotere groep reacties opgehaald worden.

Doorstroming op de woningmarkt

Uit de respons op de vragenlijst onder arbeidsmigranten komt beperkte doorstroming op de woningmarkt niet naar voren als knelpunt. Op één gemeente na, werd dit ook tijdens de gesprekken niet als probleem benoemd. Dat heeft er ook mee te maken dat gemeenten doorgaans weinig zicht hebben op waar de arbeidsmigranten wonen en welke behoeften ze hebben.

Huisvestingsopgave richting 2030

Van de verwachte huisvestingsopgave in relatie tot het huisvestingsaanbod nu en in de toekomst is hebben we onvoldoende beeld. Het is aannemelijk dat de opgave toeneemt, gezien de verwachting dat het aantal arbeidsmigranten zal groeien richting 2030. Daarnaast zit deze verwachting ook bij werkgevers en gemeenten die we gesproken hebben. Ook hebben we vanuit gemeenten en werkgevers meerdere signalen ontvangen dat huisvesting een uitdagend vraagstuk is en zal zijn in de toekomst.

De huisvestingsopgave ontstaat door verschillende redenen. Ten eerste verschilt de welwillendheid bij gemeenten: niet alle gemeenten achten het haalbaar of wenselijk om arbeidsmigranten te huisvesten. Ten tweede geven werkgevers aan in toenemende mate moeite te ervaren met het vinden van huisvesting voor arbeidsmigranten. Wat betreft de huisvestingsopgave in 2030 geven gemeenten aan weinig zicht te hebben wat deze concreet gaat zijn. Wel houden gemeenten rekening met het scenario dat de opgave groter zal worden. Zo zijn er ook gemeenten waar nu nauwelijks arbeidsmigranten wonen, die wel bezig zijn met huisvestingsbeleid voor arbeidsmigranten.

Aan de hand van de opgestelde prognoses en de analyse van seizoenspieken en pendelrelaties kan een globale inschatting gemaakt worden van de huisvestingsopgave. In 2022 werkten er op het hoogtepunt 50 duizend arbeidsmigranten in Limburg. Als de woon-werkrelaties gelijk blijven, betekent dit dat van de 50 duizend werkende arbeidsmigranten in Limburg er ongeveer 36,4 duizend in de regio wonen. Indien de verblijfsduur en daarmee de seizoenspieken gelijk blijven betekent dit volgens de WLO-scenario's¹⁸ dat er in 2030 in Limburg vraag is naar 42.270 tot 48.435 woningen voor arbeidsmigranten. Er vanuit gaande dat er op dit moment voldoende woningen zijn om de eerder genoemde 36,4 duizend arbeidsmigranten te huisvesten gedurende het piekmoment in augustus,

¹⁸ WLO-laag: 1,9%, WLO-hoog: 3,6%

betekent dit een huisvestingsopgave van 5.900 tot 11.900 woningen voor arbeidsmigranten. Hierin is er geen rekening gehouden met de woningen die gerealiseerd zijn in 2023 en 2024 of met woningen die op dit moment in ontwikkeling zijn. Ook is geen rekening gehouden met de arbeidsmigranten die in Limburg wonen, maar buiten Limburg werken. Met name grensgemeenten geven aan rekening te houden met toenemende huisvesting van arbeidsmigranten die Noord-Brabant en Duitsland werken.

Een goed onderbouwde prognose van de huisvestingsopgave per gemeente is nuttig voor een gemeente om zich voor te bereiden op een mogelijke groeiende huisvestingsbehoefte van arbeidsmigranten. Nu hebben gemeenten vaak geen zicht op de mogelijke huisvestingsopgave. Het is daarom aan te raden om op gemeentelijk niveau een gespecialiseerd bureau prognoses uit te laten voeren op de huisvestingsopgave richting 2030.

Een overzicht van de verschillende prognoses (ook per regio) is opgenomen in tabel 8.1.

Tabel 8.1 Overzicht prognose werkende en BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten

	Regio	Huidig	Trend 2030	WLO-laag 2030	WLO-hoog 2030
Prognose werkende arbeidsmigranten in Limburg	Noord-Limburg	53.360	75.000	55.000	60.000
	Midden-Limburg	12.880	16.000	15.000	19.000
	Zuid-Limburg	16.655	21.000	26.000	31.000
	Limburg (totaal)	82.895	112.000	96.000	110.000
Prognose BRP-geregistreeerde arbeidsmigranten in Limburg	Noord-Limburg	11.425	17.000	15.000	21.000
	Midden-Limburg	5.815	8.000	8.000	12.000
	Zuid-Limburg	10.605	14.500	20.000	25.000
	Limburg (totaal)	27.845	39.500	43.000	58.000
Prognose huisvestingsopgave	Limburg (totaal)	-	-	5.900	11.900

Concurrentie tussen doelgroepen

In hoeverre verschillende doelgroepen met elkaar concurreren om huisvesting is niet op te maken uit de reacties op de enquête. In de gesprekken met gemeenten kwam de concurrentie tussen doelgroepen ook niet duidelijk naar voren. Eén gemeente gaf aan dat het lastig is om zowel Oekraïners, asielzoekers als arbeidsmigranten te huisvesten, maar in de andere gesprekken kwam dit niet duidelijk naar voren. Wel geven meerdere gemeenten aan dat een taakstelling voor

verschillende doelgroepen onderdeel zou moeten worden van een integrale economische en ruimtelijke visie. Ook in gesprekken met en de vragenlijst onder werkgevers, is de concurrentie voor huisvesting tussen verschillende doelgroepen niet expliciet benoemd. Wel geven werkgevers aan dat het vinden van huisvesting voor personeel steeds lastiger wordt door toenemende druk op de woningmarkt in het algemeen.

Integratie

Hoewel de meeste arbeidsmigranten een toekomst voor zich zien in Nederland en Nederland zouden aanbevelen bij familie en vrienden, voelt maar een klein deel zich onderdeel van de Nederlandse maatschappij. Dit komt doordat arbeidsmigranten in grote mate een taalbarrière ervaren. Daarnaast komen arbeidsmigranten weinig met Nederlanders in aanraking. Dit volgt uit de opstelling van Nederlanders naar arbeidsmigranten en door de locaties van voorzieningen voor arbeidsmigranten. Ten slotte geven arbeidsmigranten aan weinig hulp te krijgen bij het integreren in de Nederlandse cultuur. Ze weten niet waar relevante informatie te vinden is en ervaren te weinig vrije tijd om de Nederlandse taal en cultuur eigen te maken. Dit blijkt ook uit de reacties van gemeenten, die aangeven dat zij het lastig vinden om arbeidsmigranten te voorzien van relevante informatie.

Bijlage 1. Vragenlijst enquête arbeidsmigranten

Survey migrant workers

Living in Limburg

The regional government of Limburg (and enclosed municipalities) wants to gain insight into the housing and integration needs of migrant workers in Limburg. Therefore, they are interested in your experience with the living arrangements, reasons to work in the Netherlands/Limburg and whether you feel supported and integrated into Dutch society.

We kindly invite you to complete this questionnaire. It will take about 10 minutes of your time. Your answers will be collected and treated in an anonymous way by research agency Decisio. We greatly appreciate and value your opinions.

If you have any questions or comments related to this survey, please email: XXX.

Thank you very much for your help.

Personal details

What is your country of origin?

.....

How old are you?

..... years old

What is your gender?

Male

Female

X

In which town/city do you live?

.....

In which town/city do you work?

.....

Are you employed via an employment agency?

Yes

No

What kind of work do you do? (Multiple answers possible)

Driver / transport

Sales

Kitchen staff

Hotel staff

Metal worker

Secretary

Catering

Cleaner

Order Picker / stockroom

Fruit grower / picker

Services

Healthcare

Technician

Construction worker

Other, namely _____

Could you please mark what is applicable to your situation:

I first moved to the Netherlands and then found a job

I first found a job and then moved to the Netherlands

Where did you register to get your Dutch Citizen Service Number (BSN)?

I registered at the city hall in my municipality/gemeente (BRP / Basis Registratie Personen)

I registered at RNI (Registratie van Niet-ingezetenen)

I am not sure anymore

Are you aware of the rights and obligations that you get after you received your Dutch Citizen Service Number / BSN?

Yes

No, I just did not look into it

No, I don't know where I can find this information

Current accommodation

What type of housing do you live in?

In a private house (rented)

In a private house (purchased)

In a hotel / guesthouse

In an AirBnB or B&B

In a room (for example in a house / flat)

In an accommodation at my work
In a mobile home / separate living unit (for example in a park with several mobile homes together)
In a shared house with family
In a shared house with other migrant workers
Other, namely

Als het antwoord op vraag 11 'in a shared house with other migrant workers is:

In what kind of shared house do you live?

In a studio, I got the studio for myself
In a studio, I share the studio with other migrant workers
In an apartment, I got a full apartment for myself
In an apartment, I share the apartment with others and only have a room for myself
Other, namely: _____

Do you receive a financial contribution from your employer for housing or discount on your rent?

Yes, I receive financial contribution from my employer
Yes, I receive discount on my rent
Yes, I receive both financial contribution and discount on my rent
No, I don't receive financial contribution, nor discount on my rent

Is your landlord also your employer?

Yes
No

How much rent do you pay for your housing (if you share housing, please state your personal share of the rent)?

Less than € 75 per week
Between € 100 and € 125 per week
Between € 125 and € 175 per week
More than € 175 per week
I don't know

How much do you weekly pay for service, gas, water and electricity?

Less than € 30 per week
Between € 30 and € 50 per week
Between € 50 and € 75 per week
More than € 75 per week
I don't know

Finding housing

How did you find your current accommodation?

- My employer organised the accommodation
- Directly through a supplier of housing (i.e. real estate agent)
- Through an online platform (i.e. Funda, Pararius, Kamernet)
- Through social media (i.e. Facebook)
- Through private operators such as AirBnB
- Through friends/family/co-workers who already lived here
- Other....

How long did it take to find your current accommodation?

- Less than a week
- 1 – 3 weeks
- 3 – 6 weeks
- More than 6 weeks, namely: _____

Did you encounter any issues in finding housing?

- No
- Yes, namely: _____

How satisfied are you with your current living situation?

- Satisfied
- Neutral
- Dissatisfied

Als Antwoord op vraag 20 neutraal of ontevreden is:

What would you like to improve in your living situation? (Multiple answers possible)

- More (private) space in the house
- More privacy in the house
- More private facilities (such as bathroom, kitchen)
- More communal facilities (e.g. living room, café, sports area)
- Lower rental price
- Other location
- Closer to work
- Closer to amenities
- Closer to friends and acquaintances
- Other landlord
- Other, namely

Living in Limburg

Is this the first time that you are working outside your country of origin? (multiple answers possible)

Yes

No, I worked in Limburg before

No, I worked in the Netherlands before, but outside of Limburg

No, I worked in another country before

No, every year I work a short period outside my country of origin

How long have you been staying in the Netherlands (if multiple times, only this time)?

Less than 2 weeks

2 weeks to 3 months

3 to 6 months

6 to 12 months

12 to 24 months

Longer than 24 months

How much longer do you expect to stay in the Netherlands now?

Less than 2 weeks

2 weeks to 3 months

3 to 6 months

6 to 12 months

12 to 24 months

Longer than 24 months

How long did do you expect to stay in the Netherlands when you first arrived?

Less than 2 weeks

2 weeks to 3 months

3 to 6 months

6 to 12 months

12 to 24 months

Longer than 24 months

Do you see a future for yourself in the Netherlands?

I am only in the Netherlands to work here (temporarily)

I would like to live and work permanently in the Netherlands

I don't know (yet)

Would you recommend working and living in the Netherlands to friends/family who are considering to immigrate?

- Yes
- Neutral
- No

If no/neutral: what would need to improve to recommend the Netherlands to friends and family? (multiple answers possible)

- Better salary
- A fixed contract/more hours of work
- Better housing
- More friends and family living in Limburg
- More/better contact with Dutch inhabitants
- Chance to follow education or better career opportunities

Support in Limburg

What is your mother tongue / language?

.....

Do you speak Dutch?

- Yes, fluently
- Yes, enough to communicate with others
- I don't speak Dutch, but I understand it
- No

If no: do you want to learn Dutch?

- Yes
- No
- Could you explain why?

.....

Do you feel like you are part of Dutch society?

- No, I feel like an outsider
- Neutral
- Yes

If no: could you explain what you need to feel more included?

Do you have any relationships with local inhabitants?

- Yes, I have strong relationships with Dutch (local) inhabitants
- Yes, I'm in regular contact with Dutch (local) inhabitants
- Yes, I'm in contact with Dutch (local) inhabitants from time to time

No, I'm not in contact with Dutch (local) inhabitants

Would you like to be in more contact with local inhabitants and feel more included in Dutch society?

Yes, very much

Yes

No

Could you explain your answer?

Does anyone support you when it comes to learning the language and understanding the Dutch culture? (Multiple answers possible)

My employer supports me

My coworkers support me

I am connected to an organization for migrant workers that supports me

The local government supports me

I do not receive any support

Other, namely

When you arrived in the Netherlands, did you know where to find relevant information about living and working in the Netherlands (healthcare, registration, taxation, culture, education etc.)?

Yes

No

Als het Antwoord op vraag 36 'Yes' is:

where did you find this information? (Multiple answers possible)

At my employer

At my employment agency

At the embassy / consulate

At my landlord

At the municipality where I live

I did research on my own

Comments or suggestions?

Do you have any final comments or suggestions?

Bijlage 2. Vragenlijst enquête bedrijven

Onderzoek arbeidsmigranten provincie Limburg - Vragenlijst bedrijven

De provincie Limburg heeft Decisio gevraagd naar de huisvestings- en integratiebehoefte van arbeidsmigranten. De provincie wil inzicht in de kenmerken van deze groepen, de (verwachte) ontwikkeling in de afgelopen en toekomstige jaren en de behoeften van werkgevers en werknemers. Daarom vragen wij u vriendelijk om deze vragenlijst in te vullen. Het invullen kost ongeveer 10 minuten. Wij verwerken alle antwoorden anoniem.

Definitie arbeidsmigrant: Dit onderzoek richt zich op internationale arbeidsmigranten (en dus niet kenniswerkers). Met deze groep doelen wij op internationale werknemer die in loondienst zijn bij een Nederlands bedrijf, uitsluitend een buitenlandse nationaliteit hebben en niet aan de minimale looneis voor internationale kenniswerkers voldoen.

Als u nog vragen of opmerkingen heeft ten aanzien van deze vragenlijst, dan kunt u contact opnemen met XXX.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking, ook namens de provincie Limburg.

Algemeen

1. In welke sector(en) is uw bedrijf actief? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Gezondheidszorg en welzijn
- Handel en dienstverlening
- ICT
- Justitie, veiligheid en openbaar bestuur
- Landbouw, natuur en visserij
- Media en communicatie
- Onderwijs, cultuur en wetenschap
- Techniek, productie en bouw
- Toerisme, recreatie en horeca
- Transport en logistiek
- Anders, namelijk ...

2. In welke gemeente(n) is uw bedrijf gevestigd? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Beek
- Beekdaelen
- Beesel
- Bergen

- Brunssum
- Echt-Susteren Beek
- Eijsden-Margraten
- Genneep
- Gulpen-Wittern
- Heerlen
- Horst aan de Maas
- Kerkrade
- Landgraaf
- Leudal
- Maasgouw
- Maastricht
- Meerssen
- Mook en Middelaar
- Nederweert
- Peel en Maas
- Roerdalen

3. Hoeveel medewerkers heeft uw organisatie in totaal in dienst?

- 1-10
- 10-20
- 20-50
- 50-100
- 100-250
- 250+

Aantal arbeidsmigranten

4. Werkt u met arbeidsmigranten of verwacht u dit in de toekomst te doen?

- Ja
- Nee (Indien nee, door het dankwoord)

5. Heeft u zelf arbeidsmigranten in dienst of huurt u ze in via een uitzendbureau?

- Ik heb zelf arbeidsmigranten in dienst
- Ik huur arbeidsmigranten in via een uitzendbureau
- Ik heb zelf arbeidsmigranten in dienst én huur arbeidsmigranten in via een uitzendbureau

6. Hoeveel arbeidsmigranten werken er binnen uw organisatie?

- 1-10
- 10-20
- 20-50
- 50-100

- 100-250
- 250+
- Op dit moment huren wij geen arbeidsmigranten in. We verwachten dit wel in de toekomst te doen.

7. Hoeveel arbeidsmigranten trekt u gemiddeld per jaar aan? (in de periode van 2017 tot 2022)

- 1-10
- 10-20
- 20-50
- 50-100
- 100-250
- 250+
- Afgelopen jaren hebben wij geen arbeidsmigranten ingezet. We verwachten dit wel in de toekomst te doen.

8. Hoe heeft het aantal arbeidsmigranten zich in de periode van 2017 tot 2022 ontwikkeld binnen uw organisatie?

- Sterk afgenomen
 - Afgenomen
 - Gelijk gebleven
 - Toegenomen
 - Sterk toegenomen
 - Afgelopen jaren hebben wij geen arbeidsmigranten ingezet. We verwachten dit wel in de toekomst te doen.
- Kunt u dit toelichten?
-

9. Verwacht u dat het aantal arbeidsmigranten binnen uw organisatie in de komende jaren (tot 2030) toe- of afneemt?

- Neemt sterk af
- Neemt af
- Blijft gelijk
- Neemt toe
- Neemt sterk toe

Kunt u dit toelichten?

10. In welke periode zet u de meeste arbeidsmigranten in? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Het aantal arbeidsmigranten is redelijk gelijk verdeeld over het jaar
- Februari - april
- Mei - juli

- Augustus - oktober
- November - januari

11. Hoe vaak ziet u piekmomenten qua aantal arbeidsmigranten dat uw organisatie inhuurt?

- Er zijn geen piekmomenten, het aantal arbeidsmigranten dat we inhuren is het hele jaar ongeveer gelijk
- 1 tot 2 piekmomenten per jaar
- 2 tot 6 piekmomenten per jaar
- 6 tot 12 piekmomenten per jaar

Indien u piekmomenten ervaart: hoelang duren deze piekmomenten en wanneer vinden ze plaats? _____

12. Is uw organisatie bezig met robotisering en automatisering?

- Ja
- Nee

Kunt u dit toelichten?

.....

13. In hoeverre verwacht u dat robotisering en automatisering impact zal hebben op het aantal arbeidsmigranten binnen uw organisatie?

- Het aantal arbeidsmigranten neemt af door robotisering en automatisering
- Robotisering en automatisering hebben geen impact op het aantal arbeidsmigranten
- Het aantal arbeidsmigranten neemt toe door robotisering en automatisering

Kunt u dit toelichten?

.....

Kenmerken arbeidsmigranten

14. Uit welke landen/werelddelen komen de arbeidsmigranten binnen uw organisatie voornamelijk? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Duitsland
- België
- Elders in West-Europa
- Polen
- Roemenië
- Bulgarije
- Slowakije
- Elders in Oost-Europa
- Buiten Europa
- Onbekend

15. Welk type contract krijgen arbeidsmigranten binnen uw organisatie wanneer ze net in Nederland aankomen (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Tijdelijk lokaal contract voor bepaalde tijd, tot 6 maanden
- Tijdelijk lokaal contract voor bepaalde tijd, tot 12 maanden
- Tijdelijk lokaal contract voor bepaalde tijd, tot 24 maanden
- Lokaal contract voor onbepaalde tijd
- Het contract met de werknemer loopt via het uitzendbureau
- Onbekend

16. Wat voor type functies vervullen arbeidsmigranten die bij u in dienst zijn, of voor wat voor type functies heeft u potentieel interesse in het inhuren van arbeidsmigranten? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Chauffeur
- Verkoper
- Keukenmedewerker
- Hotelmedewerker
- Metaalbewerker
- Medewerker bediening
- Schoonmaker
- Secretariaat / Administratief medewerker
- Orderpicker
- Fruitteler
- Klantenservicemedewerker
- Operator
- Medewerker zorg
- Elektrotechnicus
- Mechanisch technicus
- Netwerktechnicus
- Bouwvakker
- Anders, namelijk _____

Vinden van arbeidsmigranten

17. Waarom heeft u arbeidsmigranten in dienst?

- Zij hebben specifieke kennis en/of vaardigheden die ik op de Nederlandse arbeidsmarkt met moeite kan vinden
- Wij krijgen te weinig sollicitanten voor openstaande functies als we deze alleen openstellen voor Nederlandstalige mensen
- Ik heb een voorkeur voor arbeidsmigranten omdat zij goedkoper zijn
- Anders, namelijk....

18. Hoe lang duurt het gemiddeld om arbeidsmigranten te vinden?

- Minder dan een week
- 1 tot 3 weken
- 3 tot 6 weken
- Langer dan 6 weken, namelijk _____

19. Verwacht u dat het in de komende jaren (tot 2030) moeilijker of makkelijker zal worden om arbeidsmigranten te vinden?

- Moeilijker
- Geen verandering
- Makkelijker

Kunt u dit toelichten?

.....

Huisvesting

20. Regelt u huisvesting voor arbeidsmigranten binnen uw organisatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Ja
- Nee, dit regelen de arbeidsmigranten zelf
- Nee, dit regelt het uitzendbureau
- Anders, namelijk..

21. Indien antwoord op de vraag 21 'ja' is: voor welke periode van het verblijf van de arbeidsmigranten wordt normaliter huisvesting geregeld?

- De eerste weken
- De eerste maanden
- Het eerste jaar
- De volledige verblijfsduur in Nederland
- Anders, namelijk.....

22. Indien antwoord op de vraag 21 'ja' is: In wat voor type huisvesting verblijven de arbeidsmigranten? (Meerde antwoorden mogelijk)

- Woningen / appartementen met gedeelde voorzieningen
- Appartementen / studio's met volledig eigen voorzieningen
- Hotels
- Airbnb's, B&B's
- Short Stay voorzieningen
- Anders, namelijk ...

23. Indien antwoord op vraag 21 'ja' is: Wat is de voornaamste type aanbieder van woonruimte voor de arbeidsmigranten bij u in dienst? (Meerde antwoorden mogelijk)

- Particuliere verhuur
- Short Stay verhuur
- Woningcorporaties
- Wij hebben woonruimte in eigen beheer
- Anders, namelijk ...

24. **Indien antwoord op de vraag 21 niet 'ja' is: Is bij u bekend in wat voor type huisvesting arbeidsmigranten binnen uw organisatie verblijven? (Meerdere antwoorden mogelijk)**

- Woningen / appartementen met gedeelde voorzieningen
- Appartementen / studio's met volledig eigen voorzieningen
- Hotels
- Airbnb's, B&B's
- Short Stay voorzieningen
- Anders, namelijk ...

25. **Indien antwoord op vraag 21 niet 'ja' is: Is bij u bekend wat de voornaamste type aanbieder van woonruimte voor de arbeidsmigranten binnen uw organisatie is? (Meerdere antwoorden mogelijk)**

- Particuliere verhuur
- Short Stay verhuur
- Woningcorporaties
- Het uitzendbureau heeft woningen in bezit
- Anders, namelijk ...

26. **Indien bekend: Waar wonen de meeste arbeidsmigranten binnen uw organisatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)**

- Beek
- Beekdaelen
- Beesel
- Bergen
- Brunssum
- Echt-Susteren Beek
- Eijsden-Margraten
- Gennep
- Gulpen-Wittem
- Heerlen
- Horst aan de Maas
- Kerkrade
- Landgraaf
- Leudal
- Maasgouw

- Maastricht
- Meerssen
- Mook en Middelaar
- Nederweert
- Peel en Maas
- Roerdalen
- Buiten Limburg

27. **Draagt u als werkgever bij aan de kosten voor huisvesting van arbeidsmigranten?**

- Nee
- Ja, gedeeltelijk
- Ja, volledig

28. **Indien bekend: kunt u een schatting geven van de gemiddelde maandelijkse kosten (inclusief Gas, Water, Elektra) van de verblijfsaccommodatie van uw werknemers? Als onbekend, vraag aub open laten**

.....

29. **Indien antwoord op de vraag 21 'ja is: Is het voor u in de afgelopen jaren (in de periode van 2017 tot 2022) moeilijker of makkelijker geworden om huisvesting te regelen voor arbeidsmigranten?**

- Makkelijker
- Gelijk
- Moeilijker
- Weet ik niet

Kunt u dit toelichten?

.....

30. **Indien antwoord op de vraag 21 'nee' is: Is het bij u bekend of het vinden van huisvesting in de afgelopen jaren (in de periode van 2017 tot 2022) moeilijker of makkelijker is geworden voor arbeidsmigranten binnen uw organisatie?**

- Makkelijker
- Gelijk
- Moeilijker
- Weet ik niet

Kunt u dit toelichten?

.....

Integratie binnen uw bedrijf/organisatie

31. **Sprekende arbeidsmigranten binnen uw organisatie Nederlands?**

- Ja, zij spreken goed Nederlands

- Ja, zij spreken een beetje Nederlands
- Nee

32. Is het voor uw organisatie belangrijk dat arbeidsmigranten de Nederlandse taal leren?

- Ja
- Nee

Kunt u dit toelichten?

.....

33. Biedt u ondersteuning aan arbeidsmigranten voor het leren van Nederlands? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Ja, wij hebben een interne taalcursus
- Ja, wij bieden ze budget om een taalcursus te volgen
- Ja, wij helpen ze bij het vinden van een taalcursus
- Nee, dit regelen de arbeidsmigranten zelf

34. In welke taal communiceert u vooral met de arbeidsmigranten?

- Nederlands
- Engels
- Duits
- Anders, namelijk.....

35. Zorgt het spreken van verschillende talen voor communicatieproblemen tussen u en arbeidsmigranten?

- Helemaal niet
- Af en toe
- Regelmatig
- Vaak

Informatie over werken en wonen in Nederland

36. Ondersteunt uw organisatie arbeidsmigranten bij de registratie in de BRP en RNI?

- Ja
- Nee

Indien Ja, op welke manier?

.....

37. Stelt uw organisatie eisen met betrekking tot registratie in de BRP en RNI?

- Ja, arbeidsmigranten moeten zich inschrijven ongeacht verblijfsduur
- Ja, maar alleen als arbeidsmigranten langer dan vier maanden blijven

- Nee
- Anders, namelijk ...

38. Over welke onderwerpen informeert uw organisatie arbeidsmigranten? (Meerdere antwoorden mogelijk, graag de vraag leeg laten indien niets van toepassing is)

- Scholing/onderwijs
- Zorg (medische zorg, tandarts etc.)
- Financieel (belastingen, verzekeringen, toeslagen etc.)
- Vrije tijd (sport, cultuur)
- Religie
- Wonen
- Anders, namelijk: _____

Kunt u dit toelichten?

.....

39. Indien bekend, in welke van de volgende voorzieningen hebben arbeidsmigranten binnen uw organisatie meer ondersteuning en/of informatie nodig? (Meerdere antwoorden mogelijk, graag de vraag leeg laten indien niets van toepassing is)

- Scholing/onderwijs
- Zorg (medische zorg, tandarts etc.)
- Financieel (belastingen, verzekeringen, toeslagen etc.)
- Vrije tijd (sport, cultuur)
- Religie
- Wonen
- Anders, namelijk: _____

Kunt u dit toelichten?

.....

41. Zou uw organisatie meer kunnen doen ten aanzien van integratie van arbeidsmigranten in de Nederlandse samenleving?

- Ja
- Nee

42. Indien antwoord op vraag 41 'Ja' is: Op welke aspecten zou uw organisatie meer kunnen doen ten aanzien van integratie van arbeidsmigranten in de Nederlandse samenleving?

DECISIO

Bijlage 3. Achtergronddata

Tabel 0.1 Top 3 nationaliteiten per gemeente naar werklocatie, 2022

Werkgemeente	Categorie	Aantal
Beek (L.)	Pools	135
	Belgisch	75
	Duits	35
Beekdaelen	Hongaars	155
	Roemeens	125
	Duits	70
Beesel	Pools	100
	Duits	15
Bergen (L.)	Pools	190
	Roemeens	75
	Duits	50
Brunssum	Duits	45
	Grieks	20
	Pools	15
Echt-Susteren	Roemeens	780
	Pools	350
	Litouws	340
Eijsden-Margraten	Pools	80
	Belgisch	40
	Roemeens	20
Gennep	Pools	365
	Duits	60
	Roemeens	55
Gulpen-Wittem	Pools	40
	Belgisch	10
	Duits	10
Heerlen	Pools	585
	Duits	495
	Belgisch	215
Horst aan de Maas	Pools	2470
	Roemeens	1365
	Duits	900
Kerkrade	Pools	880
	Duits	365
	Roemeens	210

DECISIO

Landgraaf	Duits	150
	Pools	75
	Grieks	35
Leudal	Pools	980
	Roemeens	210
	Bulgaars	170
Maasgouw	Roemeens	150
	Pools	70
	Belgisch	40
Maastricht	Belgisch	650
	Duits	550
	Italiaans	455
Meerssen	Slowaaks	90
	Pools	45
	Roemeens	30
Mook en Middelaar	Bulgaars	60
	Roemeens	30
	Turks	15
Nederweert	Pools	165
	Portugees	45
	Roemeens	30
Peel en Maas	Pools	2395
	Roemeens	855
	Oekraïens	225
Roerdalen	Roemeens	75
	Pools	70
	Duits	55
Roermond	Pools	3405
	Roemeens	975
	Bulgaars	655
Simpelveld	Duits	15
Sittard-Geleen	Pools	750
	Belgisch	415
	Roemeens	385
Stein (L.)	Roemeens	235
	Pools	195
	Belgisch	40
Vaals	Duits	60
	Pools	20
	Hongaars	15

DECISIO

Valkenburg aan de Geul	Pools	160
	Belgisch	25
	Grieks	20
Venlo	Pools	5890
	Roemeens	2495
	Bulgaars	1990
Venray	Pools	20580
	Bulgaars	2455
	Roemeens	1670
Voerendaal	Pools	30
Weert	Pools	625
	Bulgaars	450
	Roemeens	190

Bron: CBS Microdata, bewerking Decisio